

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Martina Teschnarová

**REGIONY V EVROPSKÉ ARÉNĚ ROZHODOVÁNÍ:
PŘÍPADOVÁ STUDIE ZASTOUPENÍ KRAJŮ
ČESKÉ REPUBLIKY**

Magisterská diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Markéta Šustková Ph.D.

OLOMOUC 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací vypracovala samostatně na základě uvedeného seznamu pramenů a literatury.

V Olomouci dne 26. června 2013,

Na tomto místě bych chtěla velmi poděkovat Mgr. Markétě Šustkové Ph.D., za velmi cenné připomínky a odborné rady, ochotu a trpělivost, které napomohly k vypracování této práce. Můj velký dík patří také všem respondentům za jejich vstřícný přístup a ochotu poskytnout informace během rozhovorů a při vyplnění dotazníků, díky nimž mohla práce vzniknout. Dále bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za jejich dlouhodobou podporu nejen při psaní této práce, ale během celého studia.

„V Bruselu je vliv osobní“

Tony Long, Ředitel WWF Kanceláře evropské politiky

Obsah

Úvod	9
1. kapitola – Teoreticko-konceptuální rámec	23
1.1 Koncept Multi-Level Governance (MLG).....	23
1.2 Policy Network Analysis (PNA)	27
2. Regionální zájmy a modely participace na nadnárodní úrovni.....	32
2.1 Kanály vlivu a reprezentace.....	32
2.2 Typologie regionálních zastoupení.....	37
3. Regionální kanceláře v Bruselu	41
3.1 Typy kanceláří	41
3.2 Formy zastoupení.....	42
3.3 Funkce zastoupení	42
4. Účast regionálních zastoupení v evropském vládnutí.....	47
5. Česká regionální zastoupení a evropské rozhodování	51
5. 1. Regiony v národním systému ČR.....	51
5.2.1 Vznik a vývoj, forma a profil.....	57
5.2.2 Zdroje.....	61
5.2.3 Činnosti, role, funkce.....	63
5.2.4 Frekvence kontaktů.....	66
5.2.5 Lobbyingové aktivity	70
5.2.6 Spolupráce a síťování	74
Závěr	79
Přílohy	84
Abstrakt	91
Prameny a literatura.....	92
Anotace.....	98

Seznam použitých zkratek

AER – Shromáždění evropských regionů
CCRN- Capital Cities & Regions Network
ČR – Česká republika
DG – Directorates-General
ECRN - Evropská síť chemických regionů
EHS – Evropský hospodářský a sociální výbor
EK – Evropská komise
EP – Evropská parlament
ERRIN – European Regions Research and Innovation Network
EU – Evropská unie
EUREGHA – European Regional and Local Health Authorities.
EUROCITIES – Evropská síť velkých evropských měst
FEDARENE - Evropská síť regionálních a místních organizací a institucí zabývajících se oblastí energetiky a životního prostředí
GŘ – generální ředitelství
HMP – hlavní město Praha
MOVE – Generální ředitelství pro mobilitu a dopravu
MLG – víceúrovňové vládnutí
NČS – nové členské státy
PNA – analýza politických sítí
PURPLE - Evropské síť peri-urbánních regionů
REGI – výbor Evropského parlamentu pro regionální rozvoj
REGIO – Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku
REGLEG - Conference of European regions with legislative power
RK – regionální kancelář
SČS – stálé členské státy
SZ ČR – Stálé zastoupení České republiky při EU
TEN-T – Trans-European Transport Networks
ZJČk – Zastoupení Jihočeského kraje v Bruselu
ZJMk – Zastoupení Jihomoravského kraje při EU
ZKk – Zastoupení Karlovarského kraje v Bruselu
ZKHk – Zastoupení Královéhradeckého kraje v Bruselu

ZkV – Zastoupení kraje Vysočina v Bruselu
ZLk – Zastoupení Libereckého kraje v Bruselu
ZMSk – Zastoupení Moravskoslezského kraje v Bruselu
ZOk – Zastoupení Olomouckého kraje v Bruselu
ZPk – Zastoupení Pardubického kraje v Bruselu
ZPk – Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu
ZSk – Zastoupení Středočeského kraje v Bruselu
ZÚk – Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu
ZZk – Zastoupení Zlínského kraje v Bruselu

Tabulky a grafy

Tabulky

Tabulka č. 1.: Typologie politických sítí

Tabulka č. 2 : Typy regionální účasti podle modelu Brunetty Baldi

Tabulka č. 3: Model členění regionů podle ústavní síly

Tabulka č. 4: Typy regionálních kanceláří

Tabulka č. 5: Profil zastoupení

Tabulka č. 6: Model činnosti regionálních zastoupení od Caroly Rowe

Tabulka č. 7: Úroveň územních samosprávných celků

Tabulka č. 8: Kraje ČR

Tabulka č. 9: Pravomoci krajských zastoupení

Tabulka č. 10: Míra decentralizace

Tabulka č. 11: Přehled vzniku prvních forem stálých zastoupení českých krajů při EU a současných forem zastoupení

Tabulka č. 12: Profil zastoupení krajů

Tabulka č. 13: Zdroje stálých regionálních kanceláří ČR

Tabulka č. 14: Zdroje nestálých regionálních kanceláří ČR

Tabulka č. 15: Přehled činností regionálních kanceláří

Tabulka č. 16: Lobbyingové aktivity regionálních kanceláří ČR

Tabulka č. 17: Členství v sítích či asociacích

Grafy

Graf č. 1: Vnímání evropských institucí a aktérů z hlediska důležitosti

Graf č. 2: Podíl angažovanosti regionálních kanceláří v lobbyingových aktivitách

Úvod

Od 90. let 20. století zažil proces prosazování regionálních zájmů nevídaný rozkvět a regionální aktéři během něho nabývali na větším vlivu. Tento trend byl jednak výsledkem významného rozvoje regionální politiky Evropské Unie (EU) a zároveň i silnější pozice některých z reprezentantů regionálních zájmů, vyplývající z jejich charakteru, především pak z jejich větší politické legitimacy, plynoucí z relativní politické nezávislosti. Na základě silnější politické legitimacy někteří z těchto sub-národních aktérů potom disponovali privilegovanějším přístupem k evropským institucím. EU byla tehdy svědkem nového a velmi dynamického fenoménu, nazvaného regionální či sub-národní mobilizace.¹ Proces regionální mobilizace je definován jako „rostoucí angažování sub-národních aktérů s evropskými institucemi a v rámci procesů tvorby evropských politik.“² Za poslední tři dekády se tak regionální reprezentace staly důležitými aktéry na úrovni EU, lobujícími za své cíle. Členství České Republiky (dále ČR) v EU pak logicky také podnítilo vznik těchto nových aktérů na evropské úrovni, zabývajících se prosazováním regionálních zájmů, mezi které můžeme především počítat Regionální zastoupení krajů v Bruselu. Regionální kanceláře, jak jsou tyto subjekty často nazývány, vytvářejí na evropské úrovni fórum, kde mohou sub-národní jednotky artikulovat, uplatňovat a hájit své zájmy. Přestože regionální kanceláře nemají ani formální status a zároveň nemají ani právní ukotvení v Unii, řada z nich disponuje velkými pravomocemi a velká většina pak úspěšně lobuje za svůj region. Mezi těmito zastoupeními však existuje zásadní diference podle řady faktorů. Například podle toho, zda jsou reprezentanty starých či nových členských států (dále SČS a NČS). Dělicí linii mezi SČS a NČS nejlépe vystihuje názor předního odborníka v této oblasti Michaela Tathama: „... existuje nerovnováha ve zdrojích mezi regionálními kancelářemi v Bruselu. Zároveň existuje i nerovnováha v jejich cílech: ne všechny bruselské regionální kanceláře hrají stejnou hru - zatímco se většina regionů 'druhé ligy'

¹ S termíny regionální či sub-národní mobilizace se můžeme poprvé setkat v 90. letech v dílech od Liesbet Hoodge z roku 1995, nebo Garyho Markse z roku 1996.

² JEFFERY, Charlie: *Subnational Mobilization and European Integration: Does It Make Any Difference?* Journal of Common Market Studies, 38, 2000, č. 1, s. 2.

honí za evropskými projekty, finančními prostředky a dotacemi, regiony z 'první ligy' se snaží ovlivňovat veřejnou politiku EU.“³

Předmět práce a výzkumné cíle

Ambicí této práce je přispět k probíhající diskusi, týkající se aktérů regionálních zájmů na evropské úrovni, konkrétně regionálních zastoupení NČS. V rámci odborné literatury a posledních výzkumů je stále nahlíženo na regiony NČS jako na jednotný celek bez větších diferenciací. Na případové studii jedné z nových členských zemí EU se práce pokusí objasnit tuto oblast výzkumu. Práce se bude zaměřovat na analýzu nejnovějšího vývoje problematiky těchto regionálních zastoupení při EU.

Česká republika byla pro analýzu vybrána z toho důvodu, že výzkum dané problematiky zemí NČS nebyl doposud komplexně propracován, a nabízí tak nové příležitosti bádání v dané oblasti. V českém prostředí zatím chybí práce, které by zevrubně posuzovaly aktivity českých regionálních kanceláří na evropské úrovni. Dosavadní výzkum se pak z větší části omezuje jen na diplomové či disertační práce. Evropské regionální kanceláře českých krajů zároveň představují zcela specifickou a svébytnou nátlakovou skupinu, která však doposud nebyla uspokojivě konceptualizována, což otevírá nové možnosti výzkumu. Proto se záměr rozšířit dosavadní studii dané problematiky ukazuje jako relevantní.

Pojem sub-národní aktér bude v práci zúžen na aktéra - region, v našem případě kraj ČR. Mezi další sub-národní aktéry, kteří jsou pro výzkum regionálního prosazování zájmů relevantní, můžeme zařadit regiony a obce (municipality) či města. V této práci se budeme soustřeďovat na kraje a dané instituce, které reprezentují jejich zájmy na evropské úrovni.

Z hlediska časového vymezení práce se zaměříme na analýzu těch subjektů, které v době vedení výzkumu (*od prosince 2012 do března 2013*) měly fungující regionální zastoupení. Důležitými časovými mezníky však budou také období vzniku prvních forem regionálních zastoupení krajů ČR

³ TATHAM, Michael. *Going Solo: Direct Regional Representation in the European Union*. Regional and Federal Studies, 18, 2008, č. 5, s. 20.

počínaje rokem 2002⁴, přes období kolem vstupu ČR do EU, kdy založila celá řada krajů svoje zastoupení a konče předsednictvím ČR v Radě EU.

Pro tuto případovou studii byla vybraná Česká republika a jejích 14 krajů. Předložená práce si klade za cíl analyzovat působení českých regionálních zastoupení v evropské aréně rozhodování. Usiluje o analýzu obecných i konkrétních souvislostí, ovlivňujících rolí a činnost bruselských zastoupení. Užším záměrem je potom snaha vyzdvihnout fakt, že se nejedná o identickou a nediferenciovanou skupinu subjektů. Magisterská práce se přitom opírá o tezi, podle které existují jisté podmínky, které regionálním zastoupením krajů ČR umožňují vstupovat aktivně do evropské arény rozhodování a stát se součástí rozhodovacího procesu EU. Ve středu pozornosti této práce bude otázka, zdali česká krajská zastoupení ČR splňují předpoklady participace na evropském vládnutí a tím dosahují potenciálu budoucího výraznějšího hráče na evropské politické scéně.

Práce bude vycházet z kategorizace Carolyn More (2008) a Carolyn Rowe (2011), jenž dělí regiony do tří hlavních skupin: *ústavní regiony*, *administrativní regiony* a *regiony z nových členských států*.⁵ Užším zájmem naší práce budou ovšem regiony NČS a proto tato třetí skupina představuje relevantní kategorii zkoumání. Těmto kategoriím regionů poté odpovídá i rozdělení jejich regionálních zastoupení. Dělení C. Rowe vychází z ústavního nastavení regionů, rozdělení by pak mělo fungovat bez jakékoliv znalosti či délky fungování těchto subjektů na úrovni EU. Formálně by tedy regiony z NČS mohly být přiřazeny do prvních dvou kategorií, nicméně jejich relativně krátká historie na poli evropské integrace je podle autorů separuje do vlastní samostatné kategorie.

Práce se bude zároveň opírat o další členění Rowe, v tomto případě v oblasti činností. Autorka navrhuje model, který dělí veškeré aktivity regionálních zastoupení do pěti oblastí, přičemž důraz bude opět kladen výhradně na regionální zastoupení NČS. V rámci poslední kategorie regionů

⁴ V roce 2002 bylo založeno první české regionální zastoupení při Evropské unii – Regionální zastoupení hl. města Prahy v Bruselu (Pražský dům). <http://www.prague-house.eu/prazsky-dum/> (13.2.2013)

⁵ ROWE, Carolyn: *Regional Representations in the European Union: Between Diplomacy and Interest Representation*. Basingstoke, Palgrave Macmillan 2011, 256 s.

NČS zastoupených v EU budeme zkoumat, zdali aktivity těchto zastoupení skutečně odpovídají charakteristice autorky, nebo zdali v některých oblastech přesahují definovaný rámec Rowe. Orientovat se přitom budeme na činnosti ve všech pěti oblastech. Pro účely objasnění této problematiky se zaměříme na řadu proměnných, determinujících schopnost participace v evropském procesu vládnutí. Jedna z nich se týká ústavního nastavení regionů v národním státě, neboť vliv typu státního uspořádání jako závislé proměnné na podobu víceúrovňového vládnutí nelze upřít. V případě regionů NČS, potažmo jejich regionálních zastoupení, to však nelze považovat za jediný relevantní faktor determinující jejich schopnost účastnit se v tomto procesu. K tomuto výčtu se práce bude opírat o další nutné podmínky. Za úspěšným prosazováním zájmů, potažmo lobbyingem jakýchkoliv subjektů stojí, osvojení určitých aspektů, které mu poskytnou lepší výchozí pozici pro prosazování svých zájmů v EU. Hlubší analýza regionálních zastoupení a jejich aktivit nám pak pomůže objasnit, jaký je potenciál českých regionů, zastoupených v Bruselu v evropské aréně rozhodování.

Stěžejní tvrzení této práce je, že existuje diferenciací v zastoupení českých krajů v EU, přičemž tato skupina nepředstavuje jeden koherentní celek. Cílem práce je zkoumat reálné možnosti českých regionálních kanceláří v rámci víceúrovňového vládnutí a objasnit, zdali mohou tyto subjekty přesahovat rámec slabých, administrativních aktérů tak, jak jsou často definovány odbornou literaturou. Pomocí analýzy všech proměnných: ústavní postavení regionů, velikost dostupných finančních zdrojů, velikost personálního obsazení a nakonec frekvence kontaktů s institucemi, bude pro výsledky výzkumu stěžejní. Pomocí analýzy těchto výše zmíněných faktorů bychom pak měli zjistit, zdali mají zastoupení krajů ČR vůbec nějaký dopad na evropský rozhodovací proces či by potažmo mohli tohoto potenciálu dosáhnout.

Pro účely naší práce byla stanovené tři hlavní výzkumné otázky:

V1: *Je funkční kategorizace regionálních zastoupení nových členských států od Carolyn Rowe zcela platná pro regionální kanceláře České republiky?*

V2: *Existují faktory, které pomáhají těmto subjektům přesahovat definovaný rámec rolí a aktivit stanovený výše zmíněnou autorkou?*

V2: *Odráží se nějakým způsobem vykonávané činnosti těchto subjektů na evropské úrovni v rozhodovacím proces EU?*

Struktura práce

Z hlediska struktury je magisterská práce pomyslně rozdělená do dvou hlavních bloků - teoretická a analytická část. Práce je pak strukturovaná do jednotlivých kapitol, které na sebe logicky navazují. První kapitola uvádí teoreticko-konceptuální rámec a propojuje s nimi problematiku sub-národní mobilizace a regionálního prosazování zájmů. První koncept představuje přístup *Multi-Level-Governance* (MLG), který vysvětluje, že reprezentace regionů je součástí systému víceúrovňového vládnutí. Koncept vysvětluje, že sub-národních jednotky představují novou úroveň v evropském systému vládnutí. Obecně se zde popíše role regionů v kontextu evropského víceúrovňového vládnutí. Bude zdůrazněn fakt, že možnost participace v evropské aréně není pro všechny regiony rovnoměrná,⁶ s odkazem na detailnější analýzu uvedenou ve čtvrté kapitole práce.

V pořadí druhý teoretický rámec, který bude pro účely této práce využíván - *Policy network analysis* (PNA) pak objasňuje chování sub-národních jednotek v evropském prostoru. Vzájemnou spoluprací a vytvářením koalic a sítí zvyšují sub-národní jednotky svůj potenciál ovlivnit rozhodovací proces k obrazu svému.⁷

Druhá kapitola nás uvede do problematiky regionálních zájmů a jejich modelů participace na nadnárodní úrovni, přičemž objasní existenci různých

⁶ HOOGHE, Liesbet - MARKS, Gary. *Multi-level governance and European integration*. Oxford, Rowman & Littlefield Publishers 2001, 251 s.

⁷ PETERSON, John: *Policy Networks*. Institute for Advanced Studies 2003.
http://www.ihs.ac.at/publications/pol/pw_90.pdf (17.5.2013)

cest a přístupů sub-národních aktérů k evropským institucím a potažmo i do evropského procesu vytváření politik. Součástí teoretického rozboru práce bude vysvětleno konceptuální pojetí zkoumání regionů s ohledem na relevantní kategorii NČS.

Třetí sekce se bude již výlučně věnovat zastoupením regionů v Bruselu počínaje. Práce zde objasní existenci různých typů regionálních kanceláří, přičemž bude i poukázán jejich rozdílný profil. Co se týče vykonávaného po portfolio aktivit regionálních, vykazují regionální kanceláře širokou pracovní náplň. Součástí této kapitoly bude i prezentace funkčních kategorií činností podle Rowe.

V rámci čtvrté kapitoly jsou podtržena klíčová tvrzení autorů vyplývající z dostupné literatury, se kterými budeme v naší práci pracovat. Bude zde zdůrazněno, že splnění jistých podmínek či faktorů, umožňuje účast regionálních kanceláří v tvorbě evropských politik. Nadto budou zdůrazněny další aspekty poskytující lepší pozici pro prosazování svých zájmů v EU.

Pátá kapitola bude již konkrétně prezentovat provedenou analýzu krajských zastoupení ČR při EU. Nejprve se zaměří na vznik a formu těchto kanceláří a následně kriticky zhodnotí jejich činnosti s ohledem na konceptuální východiska práce. Z široké škály aktivit budou středem zájmu aktivity relevantní pro prováděný výzkum.

Závěrem práce shrneme a zrekapitulujeme získané poznatky, na jejíž základě bude docházet k verifikaci stanovených výzkumných otázek. Finální část si zároveň klade za cíl vytvořit určité kategorie českých regionálních zastoupení ve formách a vykonávaných aktivitách.

Metodologie práce a postupy

Z hlediska metodologického postupu a operacionalizaci dat byla v práci využita metoda sběru dat dvěma způsoby: techniky přímého i nepřímého dotazování v podobě telefonických rozhovorů a dotazníků. S touto metodou v rámci analytické části práce přímo souvisí i vymezení zkoumaného časového rámce. Výzkum probíhal *od prosince 2012 do března 2013* a z tohoto důvodu jsou pro práci relevantní ta regionální zastoupení, která v uvedeném časovém horizontu vedla svou kancelář v Bruselu.

Na samotném počátku výzkumu bylo nutné zjistit počet existujících krajských zastoupení při EU. K tomuto účelu, byly monitorovány nejen webové stránky regionálních kanceláří, ale také krajských úřadů. V počáteční fázi výzkumu (*od prosince 2012*) se předpokládala existence 11 regionálních zastoupení, která byla následně kontaktována. Bylo zjištěno, že z celkových 14 krajů ČR má regionální zastoupení pouze deset z nich. Šlo o tato regionální zastoupení: *Zastoupení hl. města Prahy, Zastoupení Středočeského kraje, Zastoupení Jihočeského kraje, Zastoupení Plzeňského kraje, Zastoupení Ústeckého kraje, Zastoupení Libereckého kraje, Zastoupení Královéhradeckého kraje, Zastoupení Kraje Vysočina, Zastoupení Jihomoravského kraje a Zastoupení Olomouckého kraje*. Email s žádostí o interview byl následně rozeslán nejen těmto deseti krajským zastoupením při EU, ale také čtyřem krajským úřadům. Mezi ně řadíme: *Krajský úřad Karlovarského kraje, Krajský úřad Pardubického kraje, Krajský úřad Moravskoslezského kraje a Krajský úřad Zlínského kraje*.

Je třeba uvést, že se autorka setkala s přívětivou reakcí respondentů, z nichž velká většina deklarovala ochotu dále spolupracovat na výzkumu a účastnit se rozhovoru. Pouze dvě regionální kanceláře i přes opakovanou žádost nereagovaly vůbec.⁸ Nadto byly osloveny další osoby. Ačkoliv se nepřímou dotýkaly analýzy, jejich poskytnuté informace přispěly k lepšímu pochopení oblasti zkoumání.⁹ Pro úplnost byly v práci rovněž zakomponovány poznatky získané pomocí osobního rozhovoru s výkonnou ředitelkou Evropského hospodářského a zájmového sdružení, zaměřující se na lobbying.¹⁰ Největším přínosem tohoto rozhovoru byl náhled na problematiku prosazování zájmů z praxe. Pro lepší orientaci zkontaktovaných respondentů byla vytvořena tabulka viz Příloha č. 1.

Celkově bylo zkontaktováno osm zástupců regionálních kanceláří

⁸ Žádná odpověď nepřišla od Zastoupení Středočeského kraje a Zastoupení Královéhradeckého kraje.

⁹ Úplně první rozhovor byl veden s Mgr. Ondřejem Benešikem, členem Zastupitelstva Zlínského kraje, který na téma regionálních kanceláří v roce 2010 napsal diplomovou práci. Kromě vykonávané funkce v Zastupitelstvu zároveň působí jako zástupce ČR ve Výboru regionů a jeho zkušenosti s bruselským prostředím byly pro napsání této práce velmi podnětné. Druhý rozhovor tohoto typu proběhl se Štěpánem Krajčou, stážistou Olomouckého zastoupení v Bruselu, který mi s velkou ochotou poskytl potřebný náhled do činnosti zastoupení. V neposlední řadě zmíním i rozhovor s Mgr. Hynkem Böhmem, bývalým členem zastoupení Moravskoslezského kraje v Bruselu.

¹⁰ Rozhovor s Petrou Ringrose, Ph. Dr., výkonnou ředitelkou Access EU! - EEIG, v Bruselu.

v Bruselu a čtyři krajské úřady, respektive jejich kompetentní odbory na kraji. Podle časové vytíženosti respondentů byly v mnoha případech kombinované výše zmíněné metody výzkumu. Oblasti kladených otázek během rozhovorů či pomocí rozeslaných dotazníků jsou v Příloze č. 3 a Příloze č. 4.

Při vedení výzkumu bylo využito způsobu strukturovaného, systematického telefonického hovoru (pomocí aplikace skype). Telefonické rozhovory se zástupci regionálních kanceláří v Bruselu byly přínosné zejména proto, že přímé kontaktování těchto osob z praxe představovalo nejlepší a nejrychlejší cestu k získání potřebných informací. Zároveň hodnota informací je vysoká, neboť jsou v mnoha případech předkládána zcela nová fakta. Ačkoliv nebyl výzkum založen na osobním styku s respondentem, svou povahou se tento typ dotazování dá zařadit k osobnímu. Při telefonických hovorech s dotazovanými byl dotazník a okruhy otázek vyplňovány autorkou. Hlavní výhodou tohoto způsobu dotazování je právě existence přímé zpětné vazby mezi tazatelem a respondentem,¹¹ přičemž může dále respondenta motivovat k odpovědím. Další výhodou této metody je, že pokud se podaří u respondenta vzbudit zájem, může tímto intuitivně klást další doplňující otázky, a přesto samotný sběr údajů může proběhnout v krátkém časovém horizontu.¹² Z naprosté většiny byl využit model strukturovaného až polo-strukturovaného rozhovoru, kde autorka při kladení otázek vycházela z přesně stanoveného pořadí.¹³ V malé míře taktéž došlo k nestrukturovanému rozhovoru, kde pak docházelo k volnému rozhovoru. Telefonní hovory probíhaly v délce od nejkratších 20-ti minutových po téměř dvě a půl hodiny, přičemž průměrná délka rozhovoru dosahovala jednu hodinu. Autorka zvolila tuto variantu z několika důvodů. Analýza primárních zdrojů oficiálních dokumentů poskytuje jen zlomek informací, a proto pro cíle práce bylo třeba získat informace úplné, v mnoha případech zcela nepublikované. Další důvod byl ten, že pomocí telefonních hovorů získala větší náhled do dané problematiky, neboť dotazovaní prakticky často detailně popisovali náplň činností a jejich aktivity zastoupení. Stěžejním důvodem však byla velká návratnost odpovědí, jež je

¹¹ KOZEL, Roman a kol.: *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. Praha, Grada Publishing 2006, s. 137-142.

¹² Tamtéž, s. 141-142.

¹³ Tamtéž, s. 141-142.

pro tento typ dotazování nejvyšší. Hlavní nevýhodou jsou náklady časové. Tento typ dotazování především závisí na ochotě a schopnosti respondentů spolupracovat.¹⁴ U většiny dotazovaných se projevila velká ochota poskytnout informace. V několika případech došlo k snížení schopnosti respondentů zodpovědět na dané otázky a to v případě, když byl stálý zástupce kraje v Bruselu dočasně zastupován,¹⁵ kdy docházelo k získávání neúplných dat. Mezi největší nevýhodu metody přímého dotazování může být právě povaha samotných informací. Samotní zástupci mohou vykazovat určitou tendenci ke zveličování role a činností regionálních zastoupení a proto mohou být do určité míry získaná zkreslená data.¹⁶ Ověřit získané informace bylo v tomto případě velmi obtížné.

Ačkoliv byla analytická část práce téměř výhradně zpracována výhradně technikou dotazování, v malé míře docházelo k analýze dalších primárních zdrojů. Veškeré další informace a fakta byly zjišťovány z nejrůznějších zdrojů, které pak byly postupně analyzovány a kriticky posouzeny. Jednalo se zejména o webové stránky zastoupení a Výroční zprávy či prezentace. Záměrem autorky bylo dojít k získání zcela nových a nezveřejněných faktů a tímto téma českých regionů v evropské aréně obohatit vlastním přístupem.

Dostupná literatura a limity práce

Fenomén regionální participace v aréně evropského vládnutí je relativně nový. V 90. letech 20. století získává sub-národní mobilizace na větším významu právě díky rostoucí důležitosti regionální politiky EU. V rovině evropského primárního práva poprvé formálně uznává existenci a roli regionů Maastrichtská smlouva - založením Výboru regionů v r. 1994.¹⁷ Vznik tohoto poradního orgánu vytvořil podmínky pro další rozvoj regionální mobilizace. Tyto změny odráží skutečnost, že politika, vytvářená na úrovni EU, má větší dopad na sub-národní jednotky, které pochopitelně pod tímto tlakem zvyšují svůj hlas v její tvorbě. Optikou tohoto vývoje lze vnímat i nárůst literatury dotýkající se sub-státní úrovně prosazování zájmů.

¹⁴ Tamtéž, s. 141-142.

¹⁵ Tento případ byl u Zastoupení Ústeckého kraje, jehož stálá zástupkyně je dlouhodobě nepřítomna a je zastupována na dobu určitou.

¹⁶ TATHAM, M.: c. d., s. 4.

¹⁷ SCHAEFER, Guenther: *Regions in the Policy Process of the EC - Reflections on the Innovations of the Maastricht Treaty*. EIPASCOPE 1993, s. 1.

Mezi první práce, které se pojmem regionálních kanceláří zabývají, patří studie od Garyho Markse z roku 1992 a 1996. V pořadí druhá studie z r. 1996 hodnotí, proč byly sub-národní jednotky vtaženy do bruselského prostředí a jakými faktory se dá vysvětlit jejich přítomnost v evropské aréně.¹⁸ Vedle G. Markse nelze opomenout další nejvýznamnější odborníky, zkoumající tuto tematiku - Michael Keating (1995), Liesbet Hooghe (1995) nebo Charlie Jeffery (1997). Ohniskem zájmů jejich prací je vysvětlení fenoménu regionální mobilizace a analýza vzniku regionálních bruselských kanceláří.

Akademická obec se v oblasti reprezentace regionálních zájmů pokusila objasnit faktory, stojící za vytvořením evropských regionálních zastoupení. První analýzy regionální mobilizace v Evropě poukazovaly na to, že ve snahách o založení individuálního regionálního zastoupení v Bruselu stál úmysl obcházet národní stát. Tímto procesem, nazvaným „*state bypassing*“, si regionální aktéři zakládali kanály přístupu ke klíčovým evropským institucím za účelem získání přímého vlivu.¹⁹ Regionální informační kanceláře hrají klíčovou roli v evropském systému MLG a představují jednu z možností zapojení sub-národních aktérů na úrovni EU. Koncept víceúrovňového vládnutí zpochybňuje tradiční pohled na evropský systém vládnutí jako na státem řízený a zapojuje sub-státní subjekty do procesu rozhodování. Tyto myšlenky odráží díla výše zmíněných autorů L. Hooghe a G. Markse. Z dostupné literatury byla pro teoretickou část práce zejména přínosná jejich publikace s názvem „*Multi-Level Governance and European Integration*“ z roku 2001. Druhá část titulu s názvem *Multi-Level Governance with the Regions* analyzuje možné kanály prosazování regionálních zájmů na evropské úrovni. Narůstání vlivu regionů bylo počátkem 90. let velká téma, které se zhmotnilo do „*Evropy regionů*.“ Toto téma s probíhajícím vývojem evropské integrace postupně upadalo a byl patrný odklon od „*třetí úrovně*“ vládnutí v evropské aréně.²⁰ Postupem času se vyvinul do termínu „*Evropa s regiony*“ až ke konečné fázi „*Evropa*

¹⁸ MARKS, Gary et al.: *Competences Cracks and Conflicts: Regional Mobilization in the European Union*. *Comparative Political Studies*, 19, 1996, č. 2, s. 164.

¹⁹ KEATING, Michael - HOOGHE, Liesbet: *By-Passing the Nation State? Regions in the EU Policy Process*. In: RICHARDSON, Jeremy (Ed.): *European Union: Power and Policy-Making*. Routledge 2001, s. 216-229.

²⁰ GREENWOOD, Justin: *Interest Representation in the European Union*. Basingstoke, Palgrave Macmillan 2011, s. 198

s některými regiony.²¹ Zmíněný vývoj reflektoval, že myšlenka Evropy, ve které třetí úroveň vládnutí bude mít skutečně rozhodující vliv, nebylo možné naplnit.²² Tento vzestup a pád postavení regionů odráží studie Michaela Keatinga z roku 2008 s názvem *“Thirty Years of Territorial Politics.”*

Studie započaté v 2. polovině 90. let 20. století však pouze komplexně analyzovaly regiony SČS, především pak ty se silným ústavním postavením. Šlo o státy jako Německo či Belgie s vysokou mírou autonomie svých sub-národních jednotek.²³ Existuje velké množství případových studií na regiony Německa, Rakouska, Velké Británie, Španělska, Itálie atd. V tomto ohledu můžeme zdůraznit publikace od Elizabeth Bomberg a Johna Petersona z r. 1998 pod názvem *„European Decision Making: The role of Sub-national Authorities.“* Mimo obecného úvodu k problematice sub-národních autorit se titul zaměřuje na dvě případové studie německých Länders v komparaci s regiony Velké Británie. Existuje také celá řada komparativních studií na jednotlivé německé, britské a španělské regiony např. od Charlie Jefferyho *„Sub-National Mobilization and European Integration: Does it Make any Difference?“*

S rozšiřující se evropskou základnou členských států se od roku 2004 výzkum rozšířil i na členy nové, leč pouze okrajově. Výzkum NČS v oblasti regionální reprezentace je stále poměrně omezený a nahlíží na tuto kategorii jako na jednotný celek regionů s velmi limitovaným polem působnosti. Vysvětlením pak může být částečně to, že většina výzkumů regionálních zastoupení NČS je zaměřená na období krátce po přistoupení do Unie a tudíž na dobu, kdy tato zastoupení teprve vznikala a začala se postupně etablovat. Na regionální kanceláře z NČS je povětšinou nahlíženo s řadou předsudků.²⁴ Tyto subjekty jsou pak vnímány jako relativně mladé a slabě etablované. Bývají charakterizovány jako slabé konstrukty s nízkými ústavními pravomocemi a

²¹ MARKS, G. et al.: c. d., s. 63.

²² GREENWOOD, J.: c. d., s. 231.

²³ MARKS, G. et al.: c. d., s. 164-192; BOMBERG, Elizabeth – PETERSON, John: *European Union Decision Making: The Role of Sub-national Authorities*. Political Studies, 46, 1998, č. 2, s. 219-235; JEFFERY, Charlie: *Subnational Mobilization and European Integration: Does It Make Any Difference?* Journal of Common Market Studies, 38, 2000, č. 1, s. 1-23.

²⁴ GREENWOOD, J.: c.d., 274 s.; MOORE, Carolyn: *A Europe of the Regions vs. the Regions in Europe: Reflections on Regional Engagement in Brussels*. Regional and Federal Studies, 18, 2008, č. 5, s. 517-535; ROWE, Carolyn: *Regional Representations in the European Union: Between Diplomacy and Interest Representation*. Basingstoke, Palgrave Macmillan 2011, 256 s

omezenými zdroji, mající limitované příležitosti angažovat se v evropském procesu vládnutí.²⁵ Ačkoliv většina regionů NČS nedisponuje tak výraznými kompetencemi jako jejich zkušenější kolegové z SČS, můžeme i u nich pozorovat výraznou sub-národní mobilizaci. Dosavadní literatura předkládá opakovaně názor, že nejčastější ambicí těchto regionů k založení svého evropského zastoupení je zajišťování sběru informací z oblasti činností evropských institucí, monitorování nových výzev k projektům či programům finanční podpory a v neposlední řadě také zvyšování povědomí o sub-národních jednotkách na evropské úrovni. Motivem většiny z nich pak podle mainstreamové teorie zůstává honba za čerpáním strukturálních fondů a jiných aktivit, spojených s přílivem financí pro daný kraj.²⁶ Česká republika, jakožto nově přistoupivší člen EU, není výjimkou a je pro ni tedy taktéž charakteristická slabá regionalizace. I přes relativně omezené pravomoci českých krajů se tito aktéři rozhodli založit svá regionální zastoupení v Bruselu.

Potřebný výchozí základ informací o problematice regionálního zastoupení představovala pro tuto práci publikace Alexandera Heilingera „*A Regional Representation in Brussels: The Right Idea for Influencing EU Policy Making? European Institute of Public Administration*“ z roku 1999. Obsahovala ucelený rámec informací ohledně struktury, rolí a funkcí těchto subjektů v evropské rovině. I přes její velký přínos největší nevýhodou tohoto díla může být rok jejího vydání, jelikož od té doby prošla regionální mobilizace na evropské úrovni dlouhým vývojem. Mezi novější publikace, ze kterých jsem čerpala, se řadí „*Interest Representation in the European Union*“ od profesora Justina Greenwooda z r. 2011, především její sedmá kapitola pod názvem *Territorial Interest* zabývající se prosazováním teritoriálních zájmů na úrovni EU a fenoménem Bruselských kanceláří. Předností knihy je taktéž kritické zhodnocení rolí organizovaných zájmů na půdě EU. Nejucelenější a zároveň nejprínosnější publikací pro tuto práci představuje „*Regional Representations in the EU: Between Diplomacy and Interest Mediation*“, z roku 2011 od autorky Carolyn Rowe. Tato publikace představuje komplexní zhodnocení fenoménu regionální reprezentace nejen u SČS, ale především i u nových.

²⁵ MOORE, C.: c.d., s. 521.

²⁶ ROWE, C.: c. d., s. 118.

Velkým přínosem této publikace je oproti ostatním zdrojům náhled na problematiku regionálních zastoupení u dvou členských států, přistoupivších v roce 2004 – ČR a Polska. Předností knihy je nejen její přehledné členění, ale především analýza oblasti aktivit regionálních zastoupení ze třech úhlů: z pohledu ústavních regionů, administrativních regionů a regionů z nových členských států.

V neposlední řadě je důležité zmínit odborné periodikum *Regional & Federal Studies* představující fórum akademických publikací zabývajících se regionální otázkou a především významem regionů v evropském procesu rozhodování, přičemž obsahuje řadu prací, ze kterých jsem čerpala užitečné informace. I přes dlouhodobý výzkum těchto odborníků se jejich postoje ve významu regionálních zastoupení častokrát diametrálně liší. Mezi stoupence sub-národních entit a jejich hlasu v Evropě můžeme jmenovat Michaela Tathama. Jeho článek *“Going solo: Direct Regional Representation in the European Union“* z r. 2008 vyzdvihuje, že RK představují jeden z významných kanálů prosazování regionálních zájmů. Druhou opačnou názorovou skupinu představují akademici jako Gary Marks, Richard Haesly a Heather Mbaye, kteří ve své publikaci pod názvem *„What Do Subnational Offices Think They Are Doing in Brussels?“* z r. 2002 docházejí k závěrům, že kanceláře mají v zásadě dost slabé možnosti vlivu, záleží jen na jejich členském státě. Dle jejich názoru jen hrstka z nich disponuje legislativními pravomocemi a dostatkem finančních a lidských zdrojů má jistou možnost ovlivnit evropskou politiku. Zcela odlišný pohled přináší Franfozs Nielsen and Jane Salk ve svém článku *„The Ecology of Collective Action and Regional Representation in the European Union.“* Uvedení autoři na tyto konstrukty nahlíží jako na novou formu organizace pro kolektivní akci.

Jak již bylo nastíněno, téma regionální mobilizace NČS na evropské úrovni v podobě vzniklých bruselských kanceláří představuje doposud ne zcela probádanou oblast. Výzkum této problematiky na úrovni ČR přináší jen minimální množství primárních a sekundárních zdrojů častokrát v podobě diplomových či dizertačních prací, které se spíše zaměřují na aktéry regionálních zastoupení obecně a některé se pouze okrajově týkají samotných regionálních kanceláří.

Závěrem je nutné zmínit i limity této magisterské práce. Ačkoliv byl

výzkum zaměřen na všechny regionální kanceláře českých krajů při EU, představuje stále poměrně omezený výsek regionů z NČS. Pro hodnotnější výsledky by se mělo pole výzkumu rozšířit i na další státy, přistoupivší do Unie po roce 2004 a potažmo je mezi sebou porovnat. Přínosné bádání by mohly nabídnout například analýzy zastoupení polských *vojevodství* v Bruselu. Provedený výzkum regionálních zastoupení krajů při EU by mohl poskytnout nová data v této doposud nepříliš prozkoumané sféře evropských studií. Nasbíraná data by také do budoucna mohla posloužit jako podklad pro další studie v této oblasti.

1. kapitola – Teoreticko-konceptuální rámec

1.1 Koncept Multi-Level Governance (MLG)

Podíl regionální sféry na evropském procesu vládnutí je poměrně rozšířeným zkoumaným tématem. S problematikou regionů a jejich angažováním se v evropské aréně rozhodování je také spojená otázka teoretického ukotvení aktivit regionů v rámci stávajících konceptů. Pro výzkum evropské integrace byly v průběhu času vyvinuty různé koncepty jako *institucionalismus*, *liberální intergovernmentalismus*, *evropeizace*, *více-úrovňové vládnutí* či *analýza politických sítí*. Pro všechny zmíněné přístupy je společným jmenovatelem využití teoretických předpokladů za účelem vygenerování tvrzení, jenž jsou následně verifikovány samotnou realitou (empirií).²⁷ V širším pojetí se nám pro analýzu angažování regionů v evropské aréně nabízí použití konceptů spadajících do rámce „*vládnutí*“ (governance), evropeizace či paradiplomacie.²⁸ Tyto koncepty přirozeně pokrývají téměř veškeré aktivity a činnosti regionů týkající se EU.

V současnosti lze vyzdvihnout v rámci evropského politologického výzkumu klíčový koncept *Multi-Level Governance* (dále MLG), který se zabývá způsobem angažování se sub-národních aktérů ve tvorbě evropské politiky. Stěžejním příkladem konceptu MLG je podle řady autorů právě samotná Evropská unie.²⁹ Vnímáno optikou konceptu MLG je na Evropskou unii nahlíženo jako na politický systém s rozhodovacím procesem situovaným do několika rovin, které jsou mezi sebou ve vzájemné interakci. *"EU je v procesu přeměny na víceúrovňový systém vládnutí a sub-národním aktérům je tímto daná role v tvorbě evropské politiky."*³⁰ Koncept tak vysvětluje problematiku utváření a fungování víceúrovňového politického systému a zkoumá vzájemné působení vztahů mezi jednotlivými úrovněmi vlády a správy. Koncept víceúrovňového vládnutí upozorňuje na přesahování kompetencí mezi různými úrovněmi vlády a na interakce politických aktérů mezi jednotlivými úrovněmi i uvnitř úrovní. Koncept MLG nesnižuje roli státu

²⁷ HIX, Simon: *The Political System of the European Union*. 2. vyd. New York, Palgrave MacMillan 2005, s. 17–18.

²⁸ ROWE, C.: c. d., s. 41.

²⁹ PETERSON, J.: c.d, s. 101-102.

³⁰ WARLEIGH, Alex.: *The Committee of the Regions*. In: WARLEIGH, Alex (Ed.): *Understanding European Union institutions*. London 2002, s. 180-181.

jako důležitého aktéra v rozhodovacím procesu EU, ale stát není již výlučným nositelem rozhodovacích pravomocí, nýbrž jeden z více rozhodujících aktérů. Stát již nemá plnou kontrolu nad všemi rozhodnutími. Zároveň národní rovina není jediná, ale patří mezi více rovin, na nichž jsou přijímána rozhodnutí. Tento koncept odráží existenci řady víceúrovňových sítí v jednotlivých politikách.³¹ Jeho cílem je vytvořit funkční rozdělení pravomocí mezi všemi aktéry, kteří se aktivně zapojují do procesu vládnutí v rámci politického systému EU.³² Termín „vládnutí“ tedy v tomto kontextu znamená „nový proces vládnutí.“³³

Za průkopníka tohoto konceptu se dá považovat Gary Marks, jelikož tento koncept navrhl ve svých studiích již počátkem 90. let 20. století.³⁴ Do té doby v rámci evropských studií dominovaly dvě stěžejní teorie integrace: *neofunkcionalismus a mezivládní paradigma*. Cílem Markse bylo tedy popsat novou éru integrační politiky a s tím spojené změny v dynamice rozhodovacího procesu, jež počátkem 90. let v rámci EU probíhaly.³⁵ Pro nejhodnější definici konceptu MLG tedy použijeme jednu z tezí Garyho Markse. Autor charakterizuje více-úrovňové vládnutí jako výsledek procesu, ve kterém je rozhodovací proces postupně rozptylován z rukou národního státu. Toto rozptylování probíhá dvěma způsoby – směrem k sub-národním a nadnárodním úrovním.³⁶ Jednodušeji řečeno, Marks charakterizuje pojem víceúrovňového vládnutí nebo MLG jako proces evropské integrace, ve kterém se vyjednává na „více“ úrovních. Autor pak definuje tři rozdílné vládní úrovně: nadnárodní, národní a sub-národní.³⁷

Pojem víceúrovňového vládnutí lze definovat několika principy. Tento model říká, že pravomoci v rozhodovacím procesu jsou sdíleny různými aktéry

³¹ NUGENT, Neil. *The Government and Politics of the EU*. 4. vyd. Basingstoke, Palgrave 1999, s. 400-402.

³² MARKS, G. et al.: c. d., s. 164-192.

³³ RHODES, R. A. W.: *The New Governance: Governing without Government*. Political Studies September 44, 1996, č. 4, s. 652-667.

³⁴ MARKS, Gary: *Structural Policy and Multilevel Governance in the EC*. In: CAFRUNY, Alan W. – ROSENTHAL, Glenda (Edd.): *The State of the European Community*, Vol. 2, *The Maastricht Debate and Beyond*. Boulder Colorado 1993, s. 392.

³⁵ BACHE, Ian – GEORGE, Stephen: *Politics in the European Union*. Oxford, Oxford University Press 2006, s. 33-39.

³⁶ MARKS, G.: c.d. In: CAFRUNY, A. W. – ROSENTHAL, G. (Edd.): c.d., s. 392.

³⁷ Tamtéž, s. 402-403.

na různých úrovních a nejsou monopolizovány pouze národní vládou.³⁸ Tito aktéři se zapojují do procesu rozhodování. Další pilíř, o který se tento koncept opírá, stanovuje vzájemnou propojenost politických arén vládnutí.³⁹

Vytváření systému MLG bylo ovlivněno řadou faktorů. Zakotvení větší účasti regionů v evropském vládnoucím procesu Maastrichtskou smlouvou tvoří potom klíčový mezník. Právě v důsledku této smlouvy dochází k formálně institucionalizované účasti regionů v rozhodovacím procesu EU v podobě Výboru regionů. V důsledku toho jsou potom zakládány neformální „ambasády“ v Bruselu a vytváří se úzce spjaté sítě trans-národních asociací.⁴⁰ Tyto procesy pak dohromady ovlivnily podobu dnešního MLG systému.

S probíhající evropskou integrací a širší transformací ze státocentrického k více-úrovňovému vládnutí se sub-národním aktérům nabídl nové možnosti participace v evropském rozhodovacím procesu.⁴¹ Šlo o několikanásobné zvýšení počtu kanálů vlivu, pomocí kterých mají sub-národní aktéři přístup k evropským institucím. Pomocí těchto kanálů je sub-národním aktérům umožněn přímý přístup do evropské arény rozhodování.⁴² „*Tyto kanály jsou důležitou součástí více-úrovňového vládnutí, leč neposkytují rovnocenný politický přístup pro všechny sub-národní aktéry. Ačkoliv je řada kanálů otevřená téměř všem regionům a místním aktérům, některé jsou výsadou pouze pro silné regiony, zatímco ostatní kanály jsou do velké míry symbolické.*“⁴³ Detailnější analýzu kanálů reprezentace a vlivu poskytne druhá kapitola naší práce.

Klasické konceptuální přístupy jako MLG mohou jen z části vysvětlit participaci regionů na evropském rozhodovacím procesu. Členské státy nejsou jediným pojítkem mezi evropskou úrovní a regionální úrovní. Zastánci konceptu MLG zdůrazňují, že těžištěm tohoto přístupu jsou více-úrovňové politické sítě.⁴⁴ Předpokladem konceptu je pak to, že se do těchto sítí angažují různí aktéři (sub-národní či zájmové skupiny), které jsou v přímém styku

³⁸ HOOGHE, Liesbet - MARKS, Gary. *Multi-level governance and European integration*. Oxford, Rowman & Littlefield Publishers 2001, s. 3.

³⁹ Tamtéž, s. 3.

⁴⁰ Tamtéž, s. 90

⁴¹ BOMBERG, E.– PETERSON, J.: c. d., s. 219-235.

⁴² HOOGHE, L.- MARKS, G.: c. d., s. 89.

⁴³ Tamtéž, s. 81.

⁴⁴ MARKS, G. et al.: c. d., 167.

s aktéry nadnárodními.⁴⁵

Podle autorů konceptu MLG je dále zřejmé, že rostoucí role regionálních aktérů v rámci systému vytváření politiky je bezprostředně spjata s posilováním vertikálního partnerství, což je zcela evidentní zejména při pohledu na kohezní politiku.⁴⁶ Vytvořená partnerství ve smyslu politických sítí, se tak stávají základem posilování regionálních aktérů při formulaci a implementaci politiky.⁴⁷

Carolyn Moore ve své studii zdůrazňuje, že schopnost regionální mobilizace a efektivita angažování regionálního zastoupení v politikách EU se může různit. *„Efektivita regionální participace v politických sítích se může lišit a je závislá na domácích faktorech. Schopnost participovat ve více-úrovňovém vládnutí se může lišit“*⁴⁸ Mezi tyto domácí faktory, neboli podmínky určující schopnost regionálních autorit přispět do procesu více-úrovňového vládnutí řadí ústavní nastavení regionů v domácím systému a dostupné zdroje.⁴⁹

Přístup MLG tak představuje dobré konceptuální východisko ve snaze o vysvětlení mobilizace regionů na evropské úrovni. Pokud však jde o způsob, jak regionální mobilizace funguje a jak je utvářena, koncept MLG již selhává. Proto řada autorů tvrdí, že koncept MLG k vysvětlení tohoto jevu není dostačující, neboť institucionální nastavení regionů k prosazování svých zájmů na nadnárodní úrovni je výsadou jen několika málo regionálním aktérům, a tudíž jejich dopad na evropský rozhodovací proces byl velmi omezený.⁵⁰ Omezené příležitosti pro regionální účast v evropské správě vyvolaly otázky o užitečnosti víceúrovňového vládnutí jako teoretického rámce pro pochopení a vysvětlení fungování EU jako politického systému. V praxi se ukázalo, že sice existují možnosti a příležitosti k přímé participaci regionů na evropském vládnutí, ale jsou dostupné jen určité skupině regionů. Toto logicky podnítilo zodpovědět otázku, *zda je skutečně koncept MLG zcela vhodný pro zkoumání tohoto jevu?* MLG jako koncept nebyl schopen poskytnout uspokojivou

⁴⁵ MARKS, G. et al.: c. d., s. 166-167.

⁴⁶ KOHLER-KOCH, Beate: *European Networks and Ideas: Changing National Policies?* European Integration online Papers, 7, 2002, č. 6. s. 3.

⁴⁷ BÖRZEL, Tanja A.: *What's So Special About Policy Networks? - An Exploration of the Concept and Its Usefulness in Studying European Governance.* *European Integration online Papers*, 1, 1997, č. 016; s. 3.

⁴⁸ MOORE, C.: c. d., s. 531.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ MARKS, G. et al.: c. d., s. 164-192.; KEATING, M. - HOOGHE, L.: c. d., s. 216-229.

odpověď v podobě teoretického rámce vysvětlujícího fungování evropského politického procesu. Podle některých pohledů koncept MLG představuje jakousi „*metaforu*“,“⁵¹ která vyžaduje použití jiných teoretických a analytických přístupů k vysvětlení dynamiky rozhodovacího procesu na evropské úrovni.⁵² Koncept vládnutí MLG se tedy nejeví jako nejlepším vysvětlením určujícím, zdali se regiony angažují na evropském vládnutí. Z výše uvedeného jasně vyplývá, že i ve výzkumu podílu regionální sféry na evropském procesu vládnutí neexistuje jeden jediný přístup, který může komplexně vysvětlit zkoumanou problematiku.

1.2 Policy Network Analysis (PNA)

Zkoumané téma participace regionů na evropském vládnutí není spojováno pouze s konceptem MLG. V politických vědách a evropských studiích se nabízí další přístupy analýzy. Někteří autoři analyzovali pronikání rozhodovacího procesu do neformálních a vzájemně se překrývajících politických sítí.⁵³ Pro další výzkum této problematiky potom lze konkrétněji uvažovat o analýze politický sítí (PNA). Tento přístup vysvětluje a zkoumá chování aktérů (sub-národních jednotek) v evropské aréně, které vzájemnou spolupráci a vytvářením koalic a sítí zvyšují svůj potenciál ovlivnit rozhodovací proces podle svých zájmů. Podle Petersona pojem „sít“ popisuje skupiny či shluky různých aktérů vzájemně propojených v politickém, sociálním či ekonomickém životě.⁵⁴

V tomto smyslu se politické sítě dají chápat jako „*splet' relativně stabilních a probíhajících vztahů, které mobilizují a sdílí zdroje, aby byly kolektivní akce organizovány směrem k řešení společné politiky.*“⁵⁵ Politické sítě se dále vyznačují především neformálními vzájemnými vztahy mezi soukromými a veřejnými aktéry mající výrazné, ale vzájemně provážené zájmy. Ačkoliv se použití tohoto konceptu napříč různými vědeckými obory

⁵¹ ROSAMOND, Ben: *Theories of European Integration*. Basingstoke, Palgrave 2000, s. 197.

⁵² BENZ, Arthur – BURKARD, Eberlein: *The Europeanization of regional policies: patterns of multi-level governance*. *Journal of European Public Policy*, 6,1999, č. 2, s. 330.

⁵³ KOHLER-KOCH, Beate – EISING, Rainer: *The conceptual challenge of European governance*. In: KOHLER-KOCH, Beate – EISING, Rainer (Edd.): *The Transformation of Governance in the European Union*. London 1999, s. 1-63.

⁵⁴ PETERSON, John: *'Policy Networks.'* Institute for Advanced Studies 2003, s. 1.

⁵⁵ KENIS, Patrick – SCHNEIDER, Volker: *Policy Networks and Policy Analysis: Scrutinizing a New Analytical Toolbox*. In: MARIN, Bernd – MAYNTZ, Renate (Edd.): *Policy Network: Empirical Evidence and Theoretical Considerations*. Frankfurt 1991, s. 36.

výrazně liší, všechny se shodují na minimálním společném jmenovateli definice, co politická síť znamená – aktéři jsou vzájemně provázány souborem relativně stálých vzájemně závislých, leč ne-hierarchických vztahů.⁵⁶ Tito aktéři pak sdílejí společné zájmy v oblasti určitých politik a vzájemně sdílejí zdroje za účelem prosazování těchto zájmů, přičemž berou na vědomí, že spolupráce je nejlepší cestou k dosažení společného cíle.⁵⁷ Politické sítě představují jakýsi shluk aktérů, kteří jsou na sebe odkázáni a mají mezi sebou určité vztahy. Sítě se mohou spoléhat na vzájemnou závislost, výměnu zdrojů, samoorganizaci, respektování pravidel hry a významnou autonomii ve vztahu ke státu.⁵⁸ Teorie sítí říká, že vztah mezi aktéry v síti je definován vzájemnou závislostí. Tedy že žádný aktér nemůže vnutit svou vůli dalším aktérům.⁵⁹ S jeho pomocí je možné stanovit, podle kterých pravidel a postupů bude politický proces probíhat. V závislosti na typu vztahů mezi aktéry vyplývají i odlišná řešení problémů. Základním stavebním kamenem politických sítí je, že formální procesy a postupy tvorby politických rozhodnutí stále více ztrácejí na významu a jsou substituovány v různé míře etablovanými navzájem propojenými interakcemi.⁶⁰ Při zkoumání konceptu politických sítí definoval Rhodes pět typů těchto sítí: politické komunity, profesní sítě, mezivládní sítě, výrobní sítě a tematické sítě – od vysoce integrovaných komunit po volně integrované tematické sítě.⁶¹ Z této kategorizace vycházeli další autoři, kteří postupem času vyvinuli typologii tvořící dvě kategorie: politických komunit a tematických sítí, zároveň potom děleny podle typu vztahů mezi vládami a zájmovými skupinami.⁶²

⁵⁶ APOSTOLAKIS, Christos: Does Policy Network Analysis provide an adequate understanding of state-group inter-mediation at the local level? PSA Graduate Network CANE Conference 1999, s. 2.

⁵⁷ BÖRZEL, Tanja A.: What's So Special About Policy Networks? - An Exploration of the Concept and Its Usefulness in Studying European Governance. *European Integration online Papers*, 1, 1997, č. 016; s. 1.

⁵⁸ BÖRZEL, T. A.: c. d., s. 1-28.

⁵⁹ RHODES, Rod A.W.: *Understanding Governance*. Buckingham, Open University Press, 1997, s. 15.

⁶⁰ BÖRZEL, T. A.: c. d., s. 8.

⁶¹ MARSH, David - RHODES, Rod A.W.: *Policy Networks in British Government*. Oxford, Clarendon Press, 1992. s. 9.

⁶² Tamtéž, s. 158.

Tabulka č. 1.: Typologie politických sítí

	Politické komunity	Tématické sítě
Počet účastníků	Velmi omezený počet	Velký počet
Typ zájmů	Dominují ekonomické či profesní zájmy	Zahrnují širokou škálu různých zájmů
Stupeň integrace Frekvence interakcí	Vysoká úroveň integrace, častá interakce	Nízká integrace Fluktuace kontaktů
Stabilita	Členství a hodnoty přetrvávají	Velká fluktuace
Konsenzus	Všichni účastníci sdílejí základní hodnoty a přijímají odpovědnost za svá rozhodnutí	Velká názorová odlišnost
Zdroje	Všichni členové mají zdroje	Někteří účastníci mají zdroje (omezené)
Distribuce zdrojů	Hierarchická	Proměnlivá
Pravomoci	Rovnováha moci možnost dominance skupiny hra s kladným výsledkem	Moc není rovnoměrná, Nerovnoměrné zdroje Hra s nulovým součtem

Zdroj: MARSH, David - RHODES, Rod A.W.: *Policy Networks in British Government*

Politické sítě se mohou lišit v závislosti na stabilitě (v průběhu času), nebo na členství (otevřené/uzavřené). Oba výše zmíněné modely jsou v jistém protikladu. Zatímco je politická komunita definovaná omezeným členstvím, vysokou mírou stability a společným vnímáním hodnot, jsou tematické sítě pravým opakem. Tematické sítě jsou charakteristické otevřeným členstvím pro jakéhokoliv aktéra, který přispěje svými zdroji k dosažení vytyčeného politického tématu, přičemž jsou členové minimálně vzájemně propojeni a existence sítě je krátkodobá.⁶³ Výše zmíněné typologie politických sítí jsou spojené vzájemnou závislostí mezi zájmovými skupinami a vládní úrovní, mezi kterými dochází k výměně zdrojů.⁶⁴ Jakýkoliv aktér politické sítě je závislý na zdrojích dalšího aktéra v síti. Za účelem dosažení společných cílů musí

⁶³ GEORGE, Stephen: *Policy networks and the European Union*. Conference on the European Community Studies Association, 1997, s. 2.

⁶⁴ BÖRZEL, T. A.: c. d., s. 3.

docházet k vzájemně výměně zdrojů.⁶⁵ Tento koncept opakovaně zdůrazňuje nejen vzájemnou závislost členů, ale především vzájemnou závislost zdrojů. Pokud chce být aktér členem sítě, musí poskytnout určité zdroje. Rhodes v tomto smyslu zdůrazňuje finanční, organizační, informační či zdroje ve smyslu domácího ústavního nastavení.⁶⁶

Na základě své ústavní pozice v národním státě, institucionálního uspořádání, politické vazby k ústřední vládě či ekonomické síle se regiony pokoušejí o rozšiřování možností různých strategií za účelem ovlivňování evropského rozhodovacího procesu.⁶⁷ Aby byl hlas regionů silnější na evropské úrovni a aby regiony jednali společným hlasem a tudíž maximalizovali své společné zájmy, zakládají mezi sebou koalice. Někteří autoři uvádějí, že vytváření koalic či aliancí regionálních zájmových aktérů se odvíjí od zhodnocení jejich užitečnosti porovnáním nákladů a přínosů. Například regiony s vysokou úrovní ekonomické výkonnosti, etablovanou politickou institucionalizací vstoupí do koalic s větší pravděpodobností s podobnými aktéry spíše než ty regiony, jež výše zmíněnými charakteristikami nedisponují.⁶⁸ Obecně se dá říci, že vytváření koalic obnáší vytvoření aliancí se stejně smýšlejícími aktéry sdílející jisté společné cíle v rámci evropské politické arény. Za účelem prosazování zájmů a ovlivňování evropského rozhodovacího procesu tedy musí jakákoliv sub-národní jednotka vyhledávat neformální koalice v rámci politických sítí.⁶⁹ Převáděno do reálného fungování, se mohou atomizovaní, slabí aktéři pomocí těchto koalic snažit ovlivňovat rozhodovací proces EU.

Jak již bylo řečeno v předešlé kapitole, rozhodovací úrovně jsou vzájemně provázané a díky tomu mohou regionální aktéři právě pomocí politických sítí prosazovat svoje zájmy. Autoři zdůrazňují existenci dvou

⁶⁵ RHODES, R.A.W. – MARSH, David.: *New directions in the study of policy networks*. European Journal of Political Research, 21, 1992, č. 1-2, s. 186

⁶⁶ RHODES, Rod A.W.: *Beyond Westminster and Whitehall: The Sub-central Governments of Britain*. London, Routledge 1992, s. 90.

⁶⁷ BRUNAZZO, Marco: *Regional Europe*. In: CINI, Michelle – PÉREZ-SOLÍRZAN, Nieven (Edd.): *European Union politics (3rd ed.)*. Oxford 2010, s. 301.

⁶⁸ MAHONEY, Christine: *Networking vs. allying: the decision of interest groups to join coalitions in the US and the EU*. Journal of European Public Policy, 14, 2007, č. 3, s. 372-378. http://faculty.maxwell.syr.edu/chmahone/Mahoney_JPP_2007.pdf (14.5.2013)

⁶⁹ BOMBERG, Elizabeth – PETERSON, John: *European Union Decision Making: The Role of Sub-national Authorities*. Political Studies, 46, 1998, č. 2, s. 229.

oblasti výzkumu zabývající se analýzou politických sítí: oblast vertikálního a horizontálního propojení politiky a oblast systémů zprostředkování zájmů.⁷⁰ Regiony spolupracují ve dvou úrovních, pomocí kterých si budují politické sítě. Jsou vytvářené vertikální a horizontální osy, sloužící k agregaci a artikulaci regionálních zájmů. První vertikální úroveň spolupráce je založena na principu budování politických sítí ve smyslu od nejnižší rozhodovací úrovně po úroveň vyšší. Podstatou vertikální spolupráce je zlepšení postavení aktéra na nižší úrovni směrem k centrálním institucím. Ve své studii z r. 2007 aplikoval autor pojem vertikálního a horizontálního síťování na jednom přeshraničním regionu,⁷¹ ve kterém probíhá spolupráce na úrovni vertikální neboli „více-úrovňové,“ kde se vzájemnou spoluprací propojuje místní, regionální a centrální úroveň státu s evropskými aktéry. Horizontální úroveň je pak definovaná ve smyslu přeshraniční spolupráce v jedné úrovni mezi regionálními a místními úřady napříč regiony.⁷²

Pro naši práci budou struktury a sítě relevantní, protože vytvářejí výchozí bod, pomocí kterého mohou regionální aktéři vstupovat do evropské arény politik. Vzhledem k tomu, že těžiště práce spočívá na analýze činností regionů NČS zastoupených v Bruselu a jejich aktivit v evropské aréně rozhodování, bude zkoumání konceptů politických sítí relevantní. Práce bude předpokládat, že regionální zastoupení vstupují do těchto sítí za účelem prosazování svých zájmů.

Naše ohnisko se ale nejprve přeneseme na kanály vlivu a reprezentace, které se sub-národním jednotkám nabízejí. Následující část práci vysvětlí, jaké způsoby mohou tito aktéři využívat ve snahách o přímé angažování v evropském procesu vládnutí.

⁷⁰ FIALA, Petr – SCHUBERT, Klaus: *Moderní analýza politiky: uvedení do teorií a metod policy analysis*. Brno, Barrister & Principal 2000, s. 130.

⁷¹ Ve studii je analyzována oblast EUROREGIO na holandsko-německých hranicích. Po vzoru této oblasti začali vznikat přeshraniční regiony na území členských států EU a přidružených států.

⁷² PERKMANN, Markus: *Construction of New Territorial Scales: A Framework and Case Study of the EUREGIO Cross-Border Region*. *Regional Studies*, 41, 2007, č. 2, s. 20.

2. Regionální zájmy a modely participace na nadnárodní úrovni

Tato kapitola se nejprve věnuje postavení regionu na supranacionální úrovni. Základní otázkou této části je: *jakým způsobem mohou regiony prosazovat své zájmy na evropské úrovni?* Sub-národní aktéři mají přímý přístup do evropského procesu vytváření politik. Existuje škála kanálů reprezentace zájmů, pomocí kterých mohou regiony participovat na evropském rozhodovacím procesu, či prosazovat svoje zájmy na úrovni EU.

2.1 Kanály vlivu a reprezentace

Justin Greenwood uvádí, že díky více-úrovňovému charakteru procesu tvorby evropských politik mají tito aktéři k dispozici širokou škálu tzv. „komunikačních cest“ či „kanálů vlivu.“ Podle Greenwooda existují dvě základní cesty – národní a bruselská. Národní cesta využívá čistě národních struktur pro angažování se v evropském rozhodovacím procesu, kdy regiony lobbují v rámci domácích institucí. „Bruselská cesta“ či „bruselská strategie“ pak představuje samotné zastoupení regionálních zájmů v institucích EU nebo jejich kolektivní organizace, které chtějí prosazovat své zájmy na evropské úrovni nezávisle na členském státě.⁷³ Pro účely naší práce se zaměříme na druhou, tedy Bruselskou úroveň, jinak také nazvanou úroveň nadnárodní.

V 80. a 90. letech sub-národní aktéři začali participovat v evropském rozhodovacím procesu pomocí nových různorodých kanálů.⁷⁴ I když je řada komunikačních kanálů přístupná téměř všem regionům, těžko se dá hovořit o rovnocenném politickém přístupu. Některé způsoby komunikace ve skutečnosti zůstávají výsadou pouze pro silné regiony.⁷⁵

Pomocí kterých kanálů mohou být regionální zájmy prosazovány na úrovni EU? Brunnetta Baldi v r. 2006 vytvořila model rozlišující čtyři různé typy regionální participace v evropském rozhodovacím procesu. Model jako takový je potom vystaven na dvou základních pilířích. První popisuje způsob

⁷³ GREENWOOD, J.: c. d., s. 25.

⁷⁴ BOMBERG, E. – PETERSON, J.: c. d., s. 219-235.; HOOGHE, Lisbet: *Subnational mobilization in the European Union*. West European Politics, 18, 1995, č. 3, s. 175-198.; KEATING, Michael - HOOGHE, Liesbet. *The Politics of EU Regional Policy*. Journal of European Policy, 1, 1994, č. 3, s. 367-393.; TATHAM, Michael. *Going Solo: Direct Regional Representation in the European Union*. Regional and Federal Studies, 18, 2008, č. 5, s. 493-515.

⁷⁵ HOOGHE, Liesbet - MARKS, Gary. *Multi-level governance and European integration*. Oxford, Rowman & Littlefield Publishers 2001, 251 s.

udržování kontaktů mezi regiony a evropskými institucemi. Druhý pilíř dále blíže definuje povahu těchto vztahů. Tuto problematiku je nutné lépe vysvětlit, protože reprezentuje důležitý bod v této kapitole.

Baldi tvrdí, že existují dva typy regionální účasti – *přímý a nepřímý*. První typ představuje schopnost regionů navázat přímý vztah s evropskými institucemi. V případě nepřímé účasti je pak tento vztah zprostředkován státem, kdy se regiony snaží participovat na formulaci politik či mají schopnost ovlivňovat postoje státu ve vztahu k EU. Co se týče povahy vztahů mezi regiony a institucemi, hovoříme buď o *institucionální* formě účasti, nebo o účasti *lobbyingové*. V prvním případě jsou regiony formálně zastoupeny v orgánech, které přispívají do rozhodovacího procesu EU. Lobbyingová účast je pak definovaná jako proces, ve kterém se regionální participace vyvíjí prostřednictvím neformálních kontaktů a nátlakových aktivit zaměřených na politické instituce.⁷⁶

Tabulka č. 2: Typy regionální účasti podle modelu Brunetty Baldi

	Přímý “direct”	Nepřímý “indirect”
Institucionální forma	Výbor region Evropská komise (výbory) Rada Ministrů	Konference na národní- regionální úrovni Teritoriální komory
Lobbyingová forma	Kanceláře regionálních zastoupení Evropské sítě a asociace Vztahy s evropskými institucemi	Národní síť a asociace Vztahy s národními institucemi

Zdroj: BALDI, Brunetta (2006). In: ŠUSTKOVÁ, Markéta: *Regions in the European Arena*.

Na poli akademické obce se nachází i jiné pohledy prezentující další způsoby regionálního zastupování. Například podle Michaela Tathama existuje šest typů kanálů reprezentace regionálních zájmů, které představují efektivní přístupové kanály regionů k přímému angažování v evropském rozhodovacím procesu. Těmito kanály jsou Výbor regionů, Evropské komise, Evropský parlament, Regionální kanceláře a Evropské sítě a asociace.⁷⁷ Mezi přímé kanály vlivu umožňující přímé angažování se řadí mimo jiné i Evropský

⁷⁶ BALDI, Brunetta: *Regioni e federalismo. L'Italia e l'Europa*. Bologna: CLUEB, 2006, s. 148-149. In: ŠUSTKOVÁ, Markéta: *Regions in the European Arena*. Contemporary European Studies, 2, 2008, s. 58.

⁷⁷ TATHAM, M.: c. d., s. 493-515.

parlament.⁷⁸ V analytické části naší práce se zaměříme na přímý vztah mezi regionálními zastoupeními a jednotlivými evropskými institucemi a aktéry.

Výbor regionů

Sub-národní aktéři mají nyní přímý přístup do Výboru regionů (dále VR), jehož hlavní úlohou je hájit regionální a místní zájmy na úrovni EU. Pro regiony představuje tato instituce jednak rozhodovací strukturu, ale také zdroj zastupování regionálních zájmů na evropské úrovni.⁷⁹ Jakožto hlavní regionální orgán EU shromažďující regionální zástupce má taktéž VR má dvojí funkci. Nejen, že prosazuje zájmy regionů v rámci rozhodovacího procesu, a tyto zájmy prezentuje hlavním rozhodovacím institucím EU. Zároveň VR představuje místo, na které se cíle lobbistů taktéž zaměřují.⁸⁰ Ačkoliv byly regiony vznikem VR formálně zapojeny do procesu evropské legislativy, zůstává jejich vliv prostřednictvím této instituce v podstatě slabý a nejasný.⁸¹ Důvodem je, že faktické zapojování VR do rozhodovacího procesu je formálního charakteru, jelikož se jedná pouze o poradní orgán. Lze tedy předpokládat, že jeho vliv na tvorbu evropské politiky zůstane v podstatě omezený. Je dokonce možné říci, že až doposud tato instituce spíše zklamala regionální vlády, které doufaly, že bude představovat silnější instituci v rámci EU.⁸² Z tohoto důvodu můžeme předpokládat, že se konstitučně zakotvené regiony budou spíše snažit v rámci prosazování svých zájmu využívat jiné kanály, jenž jim umožní silnější vliv na evropský politický proces.⁸³

Evropská komise

Jedním z nejdůležitějších aktérů politického procesu EU je Evropská komise (dále EK), která se podle mnohých názorů dá považovat za nejefektivnější kanál vlivu.⁸⁴ EK jakožto hlavní zákonodárce EU disponuje formální pravomocí iniciovat a navrhopvat legislativu.⁸⁵ Sub-národní orgány se angažují

⁷⁸ TATHAM, M.: c. d., s. 4.

⁷⁹ GREENWOOD, J.: c. d., s. 178.

⁸⁰ KARR, Karolina: *Democracy and Lobbying in the European Union*. Frankfurt Campus Verlag 2007, s. 67.

⁸¹ TATHAM, M.: c. d., s. 7

⁸² HOOGHE, L.- MARKS, G.: c. d., s. 82

⁸³ Tamtéž, s. 90.

⁸⁴ GREENWOOD, J.: c. d., 274 s.

⁸⁵ HOOGHE, L.- MARKS, G.: c. d., s. 12; Majone 1996: 61-62; Van Schendelen 2003: 63).

na evropské úrovni přímo v této instituci, a to především v rámci jejího Generálního ředitelství pro regionální politiku, jež si vytvořilo silné vazby se zástupci regionálních zájmů.⁸⁶ Regionální bruselská zastoupení tedy vnímají EK jako velmi otevřenou a zároveň pro ně v porovnání s dalšími institucemi reprezentuje nejpřístupnější kanál vlivu. EK představuje výsadní kanál pro zapojení se do evropského procesu vládnutí již ve fázi samotného počátku formování politik.⁸⁷ Díky této skutečnosti většina aktérů zastupujících regionální zájmy zaměřuje své lobbyingové aktivity na tuto evropskou instituci. Právě zde se jim totiž nabízí jedinečná příležitost ovlivňovat legislativní návrhy, a to již v samotném počátku tvorby politiky.⁸⁸

Rada ministrů

Některým regionům se nabízí možnost participovat na zasedání Rady ministrů (dále RM) na základě článku 203 Maastrichtské smlouvy. Toto výhradní postavení se nabízí pouze těm regionům členských států s rozsáhlými regionálními pravomocemi (například Německo, Rakousko a Belgie). Důležité je zmínit, že zde regiony nemají mandát prosazovat své vlastní, regionální zájmy, nýbrž zájmy národního státu. Tento přístup má významnou hodnotu a posiluje postavení regionů především v rámci domácího systému.⁸⁹ Z popsaného jasně vyplývá, že ostatní regiony, které nedisponují privilegovanými pravomocemi, toto výsadní postavení nemají. Protože je RM místem, kde se scházejí vrcholní političtí představitelé, je pro neústavní regionální zastoupení obtížné mít s touto institucí kontakt. Z toho důvodu se jako nejsnazší cesta jeví pěstování pravidelných styků se Stálým zastoupením státu při EU, které má na RM pevnou vazbu. Udržování dobrých vztahů v RM či směrem ke Stálému zastoupení pak patří mezi stěžejní politické cíle regionálních zastoupení.⁹⁰

⁸⁶ GREENWOOD, J.: c. d., s. 184-185

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ RICHARDSON, Jeremy: *European Union: Power and Policy-Making*. London, Routledge 2001, s. 216-229.

⁸⁹ GREENWOOD, J.: c. d., s. 179.

⁹⁰ MOORE, C.: *A Europe of the Regions vs. the Regions in Europe: Reflections on Regional Engagement in Brussels*. *Regional and Federal Studies*, 18, 2008, č. 5, s. 526.

Evropský parlament

Z hlediska vztahu k prosazování regionálních zájmů se EP podobá EK a představuje lehce přístupnou a velmi otevřenou instituci sub-národním aktérům. Jakožto spolurozhodující instituce, představuje EP důležitý kanál už z toho důvodu, že podněty ze strany regionálních zájmů přispívají k přijímání rozhodnutí.⁹¹ Regionální zájmy jsou formálně prosazovány ve Výboru pro regionální rozvoj.⁹² Výbory de facto sami o sobě představují mini výkonná centra pro určitý okruh zájmů.⁹³ V souvislosti s posilováním postavení a zvyšováním pravomocí EP se tento orgán stává čím dál tím důležitějším cílem pro regionální a teritoriální zájmy.⁹⁴

Asociace a sítě

Regiony mezi sebou navzájem vytvořily velký počet sítí, které mají přeshraniční charakter. Studie z poslední doby ukazují, že se jejich počet blíží ke stovkám.⁹⁵ Velká většina regionálních aktérů se právě v těchto přeshraničních sítích či asociacích přímo angažuje.⁹⁶ Regionální kanceláře v Bruselu pak v podstatě poskytují regionům z různých oblastí napříč EU možnost udržovat úzký kontakt s ostatními.⁹⁷ Tento fakt logicky usnadňuje vzájemnou spolupráci mezi nimi. Asociace nabývají různých podob. Mohou být různě ekonomicky zaměřené, nebo se mohou orientovat podle politického či geografického profilu. Kromě sdílení různých informací a výměny zkušeností mohou tyto asociace přesahovat určené oblasti spolupráce a sloužit tak k přeshraničnímu politickému lobbyingu.⁹⁸

⁹¹ BOUWEN, Pieter: *Corporate Lobbying in the European Union: The Logic of Acces*. Journal of European Public Policy, 9, 2002, č. 3, s. 381.

⁹² GREENWOOD, J.: c. d., s. 184-185

⁹³ K (Schendelen 2004: 63).

⁹⁴ WARLEIGH, Alex et al.: *The European Parliament as Entrepreneur: New Trends, New Challenges*. In: WARLEIGH, Alex – FAIRBRASS, Jenny (Edd.): *Influence and Interests in the European Union: The New Politics of Persuasion and Advocacy*. London, Europa publications. s. 75.

⁹⁵ BOMBERG, E – P., John: c. d., s. 219-235.

⁹⁶ HOOGHE, L.- MARKS, G.: c. d., s. 81.

⁹⁷ Tamtéž, s. 80.

⁹⁸ MARKS, Gary - HAESLY, Richard - MBAYE, HEATHER A.D.: *What Do Subnational Offices Think They Are Doing in Brussels?* s. 5.

Regionální kanceláře

Založení regionálních kanceláří zastupujících zájmy regionů v Bruselu představuje nejviditelnější způsob vytváření přímých kontaktů a vazeb mezi regiony a evropskými institucemi. V dnešní době najdeme zřídka region členského státu, který nemá svou vlastní kancelář.

V této části práce byly prezentovány různé možnosti prosazování regionálních zájmů na nadnárodní úrovni s cílem navázat přímý vztah s evropskými institucemi. V následujících kapitolách budou analyzovány především kanceláře regionálních zastoupení. Na případové studii vybraného NČS bude v závěrečné části práce ukázáno, které regiony využívají způsob prosazování zájmů v podobě regionálních kanceláří.

2.2 Typologie regionálních zastoupení

Mezi samotnými regiony napříč členskými státy EU existují zásadní rozdíly. Tyto rozdíly jsou výsledkem řady faktorů, počínaje ústavním ukotvením sub-národních jednotek v daném státě, jejich ekonomické síly a v neposlední řadě taktéž délky jejich působení na evropské úrovni. S přibývajícím literaturou, týkající se regionální reprezentace, se můžeme setkat i s celou řadou různých klasifikací regionů, hovořících o „*silných regionech*“, „*slabých regionech*“,⁹⁹ „*regionech první ligy*“, „*regionech druhé ligy*“,¹⁰⁰ „*regionech s legislativními pravomocemi*“ a „*těch ostatních*“,¹⁰¹ či „*regionech nejnižší úrovně*“. ¹⁰² Diferenciace samotných regionů pak logicky odráží i nesouměrnost jejich regionálních zastoupení na úrovni EU. Výše zmíněná terminologie odráží diferenciaci těchto entit. Pro usnadnění orientace mezi regiony zastoupenými v Bruselu a potažmo i pro lepší chápání jejich činnosti budou regiony rozděleny do několika kategorií podle odlišných kritérií. Hlavní štěpná linie mezi zastoupeními je pak definovaná osou mezi starými a novými členskými státy.¹⁰³

Pro nejvhodnější a zároveň nejkomplexnější zachycení rozdílů jsme

⁹⁹ BOMBERG, E. – PETERSON, J.: c. d., s. 219-235

¹⁰⁰ TATHAM, M.: c. d., 493-515.

¹⁰¹ HUYSSSEUNE, Michel - JANS, Theo, M.: *Brussels as the capital of a Europe of the regions? Regional offices as European policy actors*. Brussels Studies, 16, 2008, s. 1-11.

¹⁰² Ve smyslu politické i administrativní decentralizace. GREENWOOD, J.: c. d., s. 179

¹⁰³ MOORE, Carolyn: *A Europe of the Regions vs. the Regions in Europe: Reflections on Regional Engagement in Brussels*. Regional and Federal Studies, 18, 2008, č. 5, s. 524.

vybrali typologii regionálních zastoupení od Carolyn Rowe z roku 2011. Autorka de facto kopíruje strukturu a dělení regionů, které bylo již prezentováno v o tři roky starší studii od Carolyn Moore v roce 2008. Těmto kategoriím regionů poté odpovídá i rozdělení jejich regionálních zastoupení. Rowe dělí regiony následovně: *ústavní neboli konstituční, administrativní neboli neústavní a regiony z nových členských států*.¹⁰⁴

Autorka definuje tyto kategorie následovně. *Ústavní regiony* disponují určitými *legislativními pravomocemi, jedná se tedy* o silně institucionálně zakotvené jednotky, mající výlučnou legislativní autonomii v řadě politik. Pod pojmem *administrativní regiony* neboli *neústavní regiony* autorka pak řadí ty sub-národní jednotky, které naopak disponují velmi omezenou legislativní kapacitou. Jejich účelem je „*agregace teritoriálních zájmů či stimulace ekonomických rozvojových aktivit, nebo mohou mít výkonné pravomoci bez odpovídajících legislativních kapacit*.“¹⁰⁵ Poslední skupinu regionů odděluje štěpná linie *regionů z nových členských států* – týká se regionů ze střední a východní Evropy. Podle Rowe je charakteristika subjektů této skupiny zcela odlišná od regionálních zastoupení původních členských států EU-15. Důvodem je, že regiony z NČS států se vstupem do EU ocitly v nové, do té doby pro ně neznámé roli, která si vyžadovala rychlé nalezení vhodné cesty pro zastupování svých zájmů na úrovni EU. Autorka taktéž poukazuje na fakt, že škála jejich aktivit se diametrálně liší od regionálních zastoupení SČS.¹⁰⁶

¹⁰⁴ ROWE, C.: c. d.

¹⁰⁵ ROWE, C.: c. d., s. 9-10.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 9-10.

Tabulka č. 3.: Model členění regionů podle ústavní síly

Typ regionů	Příklady
1. ústavní	německé a rakouské spolkové země belgické regiony a komunity španělské autonomní společenství italské regiony
2. administrativní	regiony Anglie, Francie, Finska, Nizozemska, Irsko, Švédsko, Dánsko
3. regiony z nových členských států	regiony států střední a východní Evropy

Zdroj: ROWE, Carolyn: *Regional Representations in the European Union: Between Diplomacy and Interest Representation*

První a druhá skupina regionů tedy představují regiony ŠČS, neboli EU-15. První skupina se zásadně liší od ostatních především svojí ústavní pravomocí, která jim nabízí privilegia v jednání s institucemi EU. Významnou charakteristikou, kterou je nutné v tomto smyslu u první skupiny zmínit, je jejich výjimečné postavení směrem k evropskému rozhodovacímu orgánu – Radě ministrů. Tento princip byl již vysvětlen v rámci kanálu reprezentace a vlivu RM. V důsledku silného konstitučního zakotvení těchto jednotek vytvořily tyto regiony skupinu REGLEG - Evropské sdružení předsedů regionů s legislativními pravomocemi. Toto sdružení zastupuje regiony s legislativními pravomocemi v rámci jednání ve výborech a v expertních skupinách Evropské komise, jakož i v pracovních skupinách Rady.¹⁰⁷ Výše popsané charakteristiky poskytují těmto regionům vskutku exkluzivní postavení, které je charakterizované především jejich silným zastoupením v rámci institucionální struktury EU.

Poslední oddíl pak tvoří regiony NČS. Již dřívější studie z r. 2006¹⁰⁸ a 2008 tuto kategorii hodnotí jako velmi omezenou. „*Daný charakter a vlastnosti, omezené personální obsazení taktéž značně limituje činnosti těchto*

¹⁰⁷ REGLEG.

http://www.regleg.eu/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=2&Itemid=2

¹⁰⁸Ve svém článku „*Beyond Conditionality? Regions from the new EU member states and their activities in Brussels*“ Carolyn Moore jako příklady z nových členských zemí uvádí Českou republiku a Polsko. Podle této studie existují čtyři klíčové prvky odlišující zastoupení NČS liší od těch starých ŠČS - neexistence vlastní samostatné kanceláře, výrazný nedostatek zdrojů, neexistence koherentního a dlouhodobý přístup, omezenost aktivit.

*kanceláři a jejich efektivitu.*¹⁰⁹ Regiony v rámci této kategorie můžeme identifikovat pomocí řady znaků. V porovnání s předchozími skupinami vykazuje omezenou velikost v podobě personálního obsazení, kdy se většinou jedná o jednoho či dva zaměstnance. Zároveň většina těchto kanceláří trpí zásadním nedostatkem zdrojů. V neposlední řadě je pak jejich primárním ohniskem zájmů zajišťování finančních prostředků z EU pro subjekty na domácí úrovni.¹¹⁰

Zhodnotíme-li dělení Rowe, v rámci třetí kategorie výše zmíněného modelu vyvstává řada otázek a pochybností nad jednotností této skupiny. V autorčině dělení dochází k určitému zjednodušení. Zařazení všech NČS regionů do jedné, samostatné skupiny místo snahy o další členění či jejich případného rozdělení do jedné z předchozích dvou kategorií se zdá být nedostačující. Pro naši práci je tato problematika zásadní. Sama autorka si je tohoto zjednodušení vědoma a uvádí, že formálně by mohly být přiřazeny do prvních dvou kategorií.¹¹¹ Regiony z NČS samozřejmě nelze pouze vnímat optikou kategorizace Rowe. Absence dalšího členění region NČS tak zůstává patrná.

Z výše uvedeného členění jsou patrné velké rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi regionů. Naše práce se ale touto otázkou zabývat nebude. Další výzkum práce se zaměří již výhradně na regiony NČS. Lze tedy předpokládat, že také u regionů z NČS dochází ke štěpení a nejedná se tedy o jednodílnou kategorii. Jak již bylo řečeno, těmto kategoriím přímo odpovídá i členění jejich regionálních zastoupení. Odlišnosti mezi jednotlivými regiony z NČS si proto ukážeme na případové studii krajských zastoupení ČR. S jistotou lze říci, že zastoupení regionů NČS je především vnímáno jako velmi omezené ve svých možnostech, někdy se může zdát, že je de facto „symbolické.“ Otázkou ale zůstává, zdali v praxi jednotlivá zastoupení nabývají tohoto statusu, nebo symbolický rámec překračují. *Ukončila již některá regionální zastoupení ČR tuto počáteční fázi a dostávají se do pozice aktérů nabývajících na větším významu?* Tato otázka bude reprezentovat část našeho výzkumu.

¹⁰⁹ MOORE, Carolyn: *Beyond Conditionality? Regions from the new EU member states and their activities in Brussels*. European Research Institute University of Birmingham 2006, s. 24.

¹¹⁰ MOORE, Carolyn: c. d., s. 528.

¹¹¹ ROWE, C.: c. d., s. 9-10.

3. Regionální kanceláře v Bruselu

3.1 Typy kanceláří

Nyní se naše pozornost přeneseme k typům a formám zastoupení regionálních kanceláří. Typy bruselských kanceláří se liší napříč Evropou. Existuje velká variance ve struktuře, zdrojích a operacích vykonávaných těmito aktéry v Bruselu. S ohledem na parametry jako je vztah mezi členským státem a regionem, ústava regionu, legální nastavení a jiné, vykazují regionální zastoupení zásadní vzájemnou odlišnost.¹¹² Velmi přehlednou typologii struktur regionálních kanceláří nabídl Alexander Heichlinger.¹¹³

Tabulka č. 4: Typy regionálních kanceláří

Typ regionální kanceláře	Popis kanceláře
Samostatná kancelář	Reprezentuje jedinou teritoriální jednotku (region či město). Vyskytuje se u federalizovaných států či států s určitou mírou regionalizace. Příkladem jsou regiony států: Německo, Rakousko, Itálie a Španělsko, ale taky unitární státy jako Velká Británie a Francie, Česká Republika. Taktéž města: Vídeň, Londýn nebo Praha.
Konsorcia regionálních/lokálních autorit	Regionální či místní uskupení se společně rozhodnou vytvořit regionální kancelář. Subjekty mají společné faktory jako geografická blízkost, nebo ekonomické či politické zájmy. Výdaje jsou obvykle sdíleny mezi členy. Příklady mohou být The East Midlands, Severní Švédsko, Východní provincie Nizozemska, Olomoucký kraj.
Asociace regionů	Je tvořena zástupci sub-národních vlád členských států jako celku. Zaměřená na legislativní a politické procesy v EU. Příkladem jsou Assembly of European Regions, Council of European Municipalities and Regions, Asociace krajů v České republice.
Přeshraniční regionální kancelář	Skládá se ze sub-národních jednotek z různých členských států. Aktéry spojuje řada faktorů jako společné tradice a zájmy pramenící ze společné identity. Partneri se často společně zapojují do evropských iniciativ a programů. Příkladem jsou Italsko-rakouské zastoupení Jižní Tyrolsko, Alto Adige a Trentino, nebo Anglo-francouzská kancelář pro Essex a Pikardii.
Deštníková	Regionální kancelář vedeny, nebo podporována ústřední vládou.

¹¹² HEICHLINGER, Alexander: *A Regional Representation in Brussels: The Right Idea for Influencing EU Policy Making?* EIPA, 1999, 32 s.

¹¹³ Alexander Heichlinger působil v Evropském Institutu Veřejné Správy (EIPA). V jeho publikaci z r. 1999 *A Regional Representation in Brussels: The Right Idea for Influencing EU Policy Making?* se mimo jiné zabývá funkcí, rolí a technikami Bruselských regionálních kanceláří. Viz HEICHLINGER, A.: *c. d.*, 32 s.

organizace	Poskytuje služby privátnímu i veřejnému sektoru. Charakterizované širokou základnou zahrnující university, obchodní komory, turistické asociace atd. vykonávající poradenství. Příkladem je Scotland Europe.
Partnerská zastoupení	Založeny na partnerství sub-národních jednotek. Zabývají se otázkami s evropským rozměrem. Obecně nemají formální či institucionalizovanou roli ve vládní struktuře. Příkladem je NASC – West Ireland Liaison Office.

Zdroj: Heichlinger 1999

3.2 Formy zastoupení

Rozdíly existují ve strukturách bruselských kanceláří stejně jako ve formě vztahů mezi regionálními kancelářemi a jejich domácími regiony. Informace o těchto formách nejsou snadno dostupné a v malé míře se dají získat z webových stránek samotných zastoupení. V tomto případě je potřeba aktivního průzkumu, což nám v páté kapitole poskytne provedený výzkum. Obecně se dá říci, že existují dva hlavní profily zastoupení regionů v Bruselu.

Tabulka č. 5: Profil zastoupení

Profil	Popis
Vlastní zastoupení	Kraj je zastupován v Bruselu přímým zástupcem politické reprezentace daného kraje či administrativy regionu, nebo místními subjekty z kraje.
Zprostředkované zastoupení	Kraj externě najímá nezávislou soukromou či profesionální agenturu, která se zabývá lobbyingem a poradenstvím či vykonává služby v zájmu kraje. Na základě konkrétní smlouvy zastupuje region v Bruselu.

Zdroj: Autorka na základě provedeného výzkumu

3.3 Funkce zastoupení

Portfolio činností regionálních zastoupení v Bruselu závisí na celé řadě faktorů počínaje národní formou vlády a ústavním postavením regionů uvnitř státu (zdali jde o federální či unitární stát), vazbou na aktéry či sponzory financující danou kancelář a v neposlední řadě na zdrojích (celkový počet pracovníků, finanční zdroje a velikost kanceláře). Tyto faktory determinují, jakou „roli“ budou tito aktéři v Bruselu mít.¹¹⁴ Většina autorů se bezpochyby shoduje na tom, že „klíčovým produktem“ denní práce regionálních zastoupení představují informace, tedy jejich shromažďování, zpracovávání, filtrování a využívání v relevantních politikách EU či v evropském institucionálním vývoji.¹¹⁵ Velmi

¹¹⁴ HEICHLINGER, A.: c. d., s. 15.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 15.; ROWE, C.: c. d., s. 84.

často opakovaná věta „*Jak dostat správnou informaci ke správné osobě ve správný čas*“¹¹⁶ ve své podstatě vystihuje širokou škálu funkcí a služeb, které regionální zastoupení v Bruselu poskytují. Zásadním důvodem, proč sub-národní jednotky zakládají v Bruselu svá zastoupení, je kromě získávání oficiálních dokumentů dostupných na oficiálních místech především získávání klíčových neoficiálních informací. Jsou to právě tyto neoficiální informace, které mají často v dané problematice obrovský význam. Jejich přítomnost na evropské úrovni takto umožňuje kancelářím monitorovat různý vývoj a probíhající debaty v určitých otázkách. Tyto činnosti jsou velmi důležité a představují první krok pro následné formování strategie lobbyingu. Kanceláře si zároveň mohou vytvářet blízké styky a vazby s úředníky evropských institucí a politickými aktéry.¹¹⁷

Obecně se funkce regionálních zastoupení dají rozdělit do čtyř základních kategorií: informační management, vytváření sítí (networking), spolupráce mezi sub-národní úrovní v domovské zemi a úrovni EU a ovlivňování evropské politiky.¹¹⁸

V naší práci se nyní zaměříme model C. Rowe pokrývající pět oblastí činností, kterými se regionální zastoupení v EU zabývají. Ve své studii z r. 2011 autorka s vytvořeným modelem pracuje z hlediska všech tří typů regionů a analyzuje na nich jednotlivé aktivity regionálních zastoupení. Pro naši práci se budeme soustředit již konkrétně na aktivity činností regionálních zastoupení NČS.

¹¹⁶ BREUER, Christian B.: *The Regional Puzzle: How Regions and Encompassed Actors are Involved in EU Regional Policy*. Münster, Lit Verlag Dez, s. 84.

¹¹⁷ HUYSSSEUNE, Michel - JANS, Theo, M.: *Brussels as the capital of a Europe of the regions? Regional offices as European policy actors*. Brussels Studies, 16, 2008, s. 5.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 5.

Tabulka č. 6: Model činnosti regionálních zastoupení od Carly Rowe

	Typ činností
1.	Problematika shromažďování, analyzování a vyhodnocování informací, interpretace a analýza politik - („ <i>downstream</i> “ activities)
2.	Reprezentace a lobbying - („ <i>upstream</i> “ activities)
3.	Síťování a spolupráce
4.	Obchodní příležitosti, vyhledávání partnerů, analýzy finančních zdrojů
5.	Propagační aktivity - podpora regionů, zvyšování jejich povědomí. Konání přehlídek, kulturních akcí, investičních příležitosti

Zdroj: ROWE, Carolyn: *Regional Representations in the European Union: Between Diplomacy and Interest Representation*

Nyní se detailněji podíváme na jednotlivé dimenze aktivit. V tabulce jsou zvýrazněné dva pojmy „*downstream*“ aktivity a „*upstream*“ aktivity, které autorka k činnostem přiřadila. První představuje aktivity, které mají reprezentovat zájmy směrem „*dolů*“, z nadnárodní úrovně na úroveň regionální. Druhý pojem potom popisuje aktivity směrem „*nahoru*“, neboli z úrovně regionální na nadnárodní.

První typ činností se primárně týká informací. Hned na úvod je nutné poznamenat, že autorka definuje hlavní podstatu fungování námi zkoumané kategorie zastoupení regionů NČS jako činnost spadající do této kategorie. Aktivity směrem dolů představují shromažďování, zpracovávání, filtrování a přenášení informací domovským regionům. Za tímto faktem stojí nejen nízká odborná způsobilost regionů na domácí úrovni, ale především neustálá potřeba překladů oficiálních dokumentů a materiálů EU, které jsou publikovány ve třech hlavních pracovních jazycích EU.¹¹⁹

V řadě druhá kategorie - *prosazování zájmů a lobbying* představuje jednu z nejviditelnějších rolí regionálních kanceláří vůbec. Dostupné literatura právě především spojuje míru činností spojených s uvedenou kategorií s účastí na rozhodovacím procesu, a proto představuje další pojítka pro náš výzkum. Tuto kategorii si blíže vysvětlíme v následující sekci práce, která bude detailně analyzovat možnosti regionálních zastoupení v této oblasti činnosti. Zároveň je však nutno poznamenat, že může dojít k situaci, kdy lobbying není hlavním zájmem zastoupení, nebo dokonce tuto činnost nemá ve svojí agendě vůbec. Z tohoto důvodu pak lobbyingové aktivity nejsou zahrnuté do jejich

¹¹⁹ ROWE, C.: c. d., s. 90-91.

vykonávaných úkolů.

Co se týče třetí kategorie, *síťování a spolupráce*, vytváření vztahů představuje stěžejní element aktivit regionů zastoupených v Bruselu a je považován samotnými úředníky v zastoupeních za stejně důležitý bod jako aktivity týkající se informací.¹²⁰ Pro regionální kanceláře NČS představuje horizontální vytváření sítí a spolupráce hlavní pilíř jejich aktivit. Je to mimo jiné dané tím, že jejich zájmy se především vztahují na hledání financí, rozvoj projektů a získávání benefitů pro svůj domovský region a to díky zkušenostem a expertízám dalších RK. Tvorba aliancí s dalšími RK představuje klíčový úkol z jejich portfolia.¹²¹ Vytváření dobrých vztahů s dalšími regiony je tedy nutným prvním krokem k možnému zajištění evropských fondů, nicméně i tyto nezákladnější aktivity networkingu se zdají být pro regiony z NČS poměrně problematické. „... *s pouhým jedním zaměstnancem, se kanceláře NČS potýkají s problémy splnit i ten nezákladnější požadavek k síťování a vytváření vztahů.*“¹²² Rowe taktéž zdůrazňuje, že zastoupení regionů NČS nedovedou efektivně využít potenciálu partnerství, jež si klade za cíl ovlivňovat proces tvorby evropských politik. Vytváření strategických aliancí v politických otázkách je pro ně potom nereálné v důsledku dvou aspektů. Jednak z důvodů nízké úrovně jejich zdrojů, ale také kvůli omezenému domácímu postoji k těmto aktivit. Opět zde zaznívá již několikrát zdůrazňovaný názor – „*nedostatek zdrojů a omezený rozhled nad rozsahem a mírou aktivit zastoupení ze strany domácí úrovně vede ke kvalitativní rozdílnosti aktivit těchto aktérů v porovnání se zastoupeními administrativních regionů či regionů EU-15.*“¹²³

V pořadí čtvrtou skupinu představují *obchodní příležitosti, vyhledávání partnerů, analýzy finančních zdrojů*. Tato ekonomická dimenze představuje pro zastoupení regionů NČS základní pilíř veškerých operací těchto RK. Regionální zastoupení z NČS se v rámci této oblasti aktivit snaží vyhledávat relevantní informace o finančních příležitostech dostupných z fondů EU, které by mohla poskytnout klíčovými regionálními aktéry, jako jsou například univerzity, výzkumné instituce a další veřejné organizace. Jinými slovy je

¹²⁰ HUYSEUNE, M. - JANS, T. M.: c. d., s. 5.

¹²¹ ROWE, C.: c. d., s. 90-91.

¹²² Tamtéž, s. 110.

¹²³ Tamtéž, s. 110.

jejich explicitním cílem maximalizovat příliv evropských peněz do širšího regionálního rozvoje prostřednictvím projektového partnerství či přeshraničních finančních schémat, o které se mohou pokoušet pomocí společných partnerství s dalšími evropskými regiony.¹²⁴

K poslední oblasti činnosti autorka dodává, že prioritní působení regionů z NČS představují propagační aktivity směřující ke zvyšování povědomí o regionech prostřednictvím propagace, konání různých přehlídek, kulturních akcí či získávání investičních příležitostí. Regionální kanceláře NČS se především zaměřují na akce typu „Open Days“ a snaží se maximalizovat příležitosti z toho plynoucí. Tato oblast činností představuje další dělicí faktor mezi zastoupeními regionů NČS a EU-15, které je už do svých oblastí nezahrnují v takové míře.¹²⁵

¹²⁴ ROWE, C.: c. d., s. 118.

¹²⁵ Tamtéž, s. 121.

4. Účast regionálních zastoupení v evropském vládnutí

Z hlediska postavení představují regionální kanceláře v Bruselu specifický typ zájmových skupin, disponující možností ovlivňovat evropský rozhodovací proces. Sub-národní úroveň některých států získala více pravomocí na úrovni EU, s jejíž pomocí může lépe uplatňovat své zájmy. Tato část práce se pokusí objasnit, jaké faktory či podmínky stojí za tím, že některé sub-národní jednotky jsou schopné do tvorby evropských politik vstupovat.

Za účelem zodpovězení otázky je nejprve nutné zjistit, jaké podmínky vysvětlují účast RK v tvorbě *evropských politik*. Zapojení některých reprezentantů regionálních zájmů v podobě kanceláří do rozhodovacího procesu EU je mnohými autory vnímáno jako velmi sporné. Pro lepší pochopení dané problematiky byly vyzdviženy určité hypotézy či tvrzení autorů definující, za jakých podmínek se mohou regionální kanceláře angažovat v evropském procesu vládnutí. Tyto teze jsou řazeny chronologicky, nejprve jsou uvedeny studie regionů SČS až po nejnovější výzkumy týkající se NČS.

Mezi první studie zkoumající aktivity sub-národních jednotek, ve smyslu širší skupiny reprezentantů regionálních zájmů, ve struktuře rozhodovacího procesu, patří studie Charlieho Jefferyho z r. 2000. Jeffery uvádí, že sub-národní aktér musí nabývat určitých „*charakteristik*“ či „*kapacit*“, aby měl nějaký vliv a možnost angažovat se v rozhodovacím procesu EU. Nejdůležitější proměnnou představují dle Jefferyho *ústavní faktory: ústavní síla regionu a jeho pravomoci*.¹²⁶ Sub-národní jednotka, která disponující rozsáhlými ústavními pravomocemi, má větší pravděpodobnost získání silného vlivu v procesu evropského rozhodování v porovnání s jednotkami se slabými pravomocemi. Dle jeho slov „*slabé ústavní postavení, jako například v Irsku, předpovídá slabý vliv v rozhodovacím procesu a silné ústavní postavení jako například v Německu, předpovídá silný vliv*.“¹²⁷

Autor zde přichází s hypotézou neboli kauzálním vztahem mezi ústavním postavením regionů a jejich mírou vlivu v rozhodovacím procesu. Na závěr je nutno říci, že jde o velmi zjednodušený vzorec a dokonce sám autor

¹²⁶ JEFFERY, Charlie: *Subnational Mobilization and European Integration: Does It Make Any Difference?* Journal of Common Market Studies, 38, 2000, č. 1, s. 12.

¹²⁷ Tamtéž, s. 12.

podotýká, že ústavní síla nemůže být jedinou proměnou determinující míru vlivu na rozhodovací proces v EU.¹²⁸ Zde je nutné zdůraznit, že výše zmíněné charakteristiky jsou platné pro regiony jako takové.

K ústavnímu nastavení regionů postupem času přidala řada autorů další „podmínky“. Marks, Haesly, Mbaye (2002)¹²⁹ tvrdí, že pouze některé regionální kanceláře – bohaté a dostatečně personálně vybavené, které zastupují legislativní regiony, se snaží opravdu ovlivňovat EU politiku. Ve své práci analyzovali vzájemný vztah mezi postavením regionů v národním státě a objemem jejich zdrojů (personálních i finančních) a možnostmi ovlivňovat evropský rozhodovací proces. Nyní se dostáváme opět k Carolyn Moore, jež ve své studii z r. 2006,¹³⁰ respektive 2008, hodnotí skupinu zastoupení regionů NČS regionů s velmi omezenými možnostmi. „*Kvůli omezeným zdrojům, které mají tyto bruselské kanceláře k dispozici, jsou omezené i jejich činnosti.*“¹³¹ Moore je nazývá jako „*relativně nové a slabé konstrukty v domácím systému mající omezenou podporu angažování se ve velkých evropských ústavních otázkách.*“ Jednotlivá zastoupení jsou pak vnímána prizmatem čerpání evropských financí.¹³² Na stejný kauzální vztahy opět naráží Moore ve své studii z r. 2008. Míru participace regionálních zastoupení ve víceúrovňovém vládnutí přímo závisí na domácích faktorech.¹³³ Mezi tyto faktory opět řadí ústavní pravomoci, ale zároveň také velikost dostupných zdrojů (finančních i lidských).

Odlišný pohled na zkoumanou problematiku přináší Michel Huysseune a M. Theo Jans. Ve své publikaci z r. 2008 řadí mezi čtyři hlavní oblasti aktivit regionálních kanceláří v Bruselu – činnosti v oblasti ovlivňování evropské politiky. Jejich postoj uvádí, že se pro větší míru participace v evropském

¹²⁸ JEFFERY, Charlie: *Subnational Mobilization and European Integration: Does It Make Any Difference?* Journal of Common Market Studies, 38, 2000, č. 1, s. 1-23

¹²⁹ MARKS, Gary - HAESLY, Richard - MBAYE, HEATHER A.D.: *What Do Subnational Offices Think They Are Doing in Brussels?* 23 s.
http://www.unc.edu/~gwmarks/assets/doc/marks.haesly.mbaye.subnational_offices_2002.pdf (15.3.2013)

¹³⁰ Ve svém článku „*Beyond Conditionality? Regions from the new EU member states and their activities in Brussels*“ Carolyn Moore jako příklady z nových členských zemí uvádí Českou republiku a Polsko. Podle této studie existují čtyři klíčové prvky odlišující zastoupení NČS liší od těch starých ŠCS - neexistence vlastní samostatné kanceláře, výrazný nedostatek zdrojů, neexistence koherentního a dlouhodobý přístup, omezenost aktivit.

¹³¹ MOORE, C.: *Beyond Conditionality? Regions from the new EU member states and their activities in Brussels.* European Research Institute University of Birmingham 2006, s. 24.

¹³² MOORE, C.: c. d., s. 528.

¹³³ Tamtéž, s. 531.

procesu se většina RK angažuje v lobbyingových činnostech.¹³⁴ „*Silné domácí postavení legislativních regionů se promítá do přímého přístupu k Radě ministrů a Evropské komisi. Pro zastoupení je daleko obtížnější vyjádřit svůj názor přímo u vyjednávacího stolu bez tohoto přímého přístupu k rozhodovacím orgánům EU.*“¹³⁵ Z popsaného jasně vyplývá, že pro regionální kanceláře bez tohoto institucionálního přístupu k institucím EU, jako Rada ministrů a EK, je o dost těžší najít si jiný způsob, aby mohly přímo ovlivnit rozhodovací proces.

Publikace od Carolyn Rowe z r. 2011 se zabývá činností a rolí všech typů regionálních kanceláří. Tento zevrubný výzkum zahrnuje i případové studie regionálních zastoupení z NČS. Rowe dělí činnosti zastoupení do řady kategorií, z níž se v pořadí druhá týká *reprezentace a lobbyingu*, neboli „*upstream activities*“ (aktivity směrem „nahoru“).¹³⁶ Zde je nutné poznamenat, že autorka definuje hlavní podstatu fungování námi zkoumané kategorie regionů NČS jako činnost spadající do první kategorie - zpracovávání, filtrování a přenášení informací domovským regionům. Za tímto faktem stojí nejen nízká odborná způsobilost regionů na domácí úrovni, ale především neustálá potřeba překladů oficiálních dokumentů a materiálů EU, které jsou publikovány ve třech hlavních pracovních jazycích EU.¹³⁷ Pojďme se nyní blíže zaměřit na námi zkoumanou kategorii - *lobbying*. Podle Rowe tyto aktéři „*neinvestují žádný čas a úsilí do upstreamových aktivit lobbování.*“¹³⁸ Kruciólním důvodem této neaktivity je autorkou vnímána nejen kvůli podhodnocenému personální obsazení regionálních kanceláří, ale zejména díky domácímu nastavení regionů. V tomto případě jde o nedostatečné uvědomění si nového prostoru pro vyjednávání, jež se nabízí na evropské úrovni. Aktivity jednotlivých zastoupení NČS se v současné době spíše zaměřují na druhou dimenzi upstreamových aktivit a to „*propagaci*“ – neboli „*prezentaci svého regionu a vytváření vlastní regionální identity v bruselských kruzích*“ (Rowe 2001:100-101). „*Je zcela zřejmé, že velikost finančních zdrojů, kterou má*

¹³⁴ HUYSSSEUNE, Michel - JANS, Theo, M.: *Brussels as the capital of a Europe of the regions? REGIONAL OFFICES AS EUROPEAN POLICY ACTORS*. Brussels Studies, 16, 2008, s. 7.

¹³⁵ Tamtéž, s. 7

¹³⁶ ROWE, Carolyn: *Regional Representations in the European Union: Between Diplomacy and Interest Representation*. Basingstoke, Palgrave Macmillan 2011, s. 84

¹³⁷ Tamtéž, s. 90-91.

¹³⁸ Tamtéž, s. 99.

*jakákoliv regionální kancelář k dispozici, nakonec určuje nejen velikost kanceláře, ale i míru angažmá v upstreamových a downstreamových aktivitách.*¹³⁹ Jinými slovy autorka vyvozuje taktéž jasný kauzální vztah mezi zdroji a mírou aktivit ve výše zmíněných oblastech činností. *Vycházíme-li z tohoto tvrzení autorky, zhodnocení lobbingských aktivit regionů NČS a odpověď na otázku, zdali se vůbec lobbingskem zabývají, nám pomůže zodpovědět výzkumnou otázku, která se snaží osvětlit, zda má přítomnost těchto aktérů dopad na evropský rozhodovací proces. „Lobbying je neodmyslitelně spjatý s prosazováním zájmů a vždy byl integrální součástí rozhodovacího procesu v EU a představuje uznávanou protiváhu jeho pravomocím*¹⁴⁰

Mimo výše zmíněné podmínky stojí za úspěšný prosazování zájmů na evropské úrovni další dva klíčové aspekty: *výborná znalost prostředí a správná komunikační strategie.*¹⁴¹ První aspekt se nerozlučně pojí s komplexním osvojením pracovního prostředí, kde fungují určitá pravidla. Nabytím těchto pravidel se zvyšuje možnost prosazování zájmu. Subjekt pochopí „*jak na to.*“¹⁴² Druhý aspekt se pojí s vytvářením aliancí. Čím vyšší je spolupráce s dalšími aktéry, tím více se zvyšuje pravděpodobnost dosažení cílů.¹⁴³

¹³⁹ ROWE, C.: c. d., s. 84.

¹⁴⁰ GUÉGUEN, Daniel: *Evropský lobbying*. Brno, BMS creative s.r.o. 2008, s. 94.

¹⁴¹ Rozhovor s Petrou Ringrose, Ph. Dr., Evropské hospodářské zájmové sdružení EEIG - ACCESS EU!, výkonná ředitelka, v Bruselu dne 14. Června 2013 (Archiv autora)

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž.

5. Česká regionální zastoupení a evropské rozhodování

Závěrečná kapitola se zaměřuje již na provedený výzkum a reflektuje zde nasbírané informace a fakta. Pomocí případové studie krajských zastoupení ČR se práce zaměří na to, jakých možností mohou tyto regionální aktéři dosáhnout v prosazování regionálních zájmů v rámci evropské arény rozhodování. Cílem této kapitoly je nejprve zhodnotit postavení českých krajů na národní úrovni. Druhá část pojednává již o charakteristikách regionálních kanceláří, přičemž hlavním předmětem analýzy budou jejich vykazované činnosti. Z široké škály aktivit budou středem zájmu především činnostmi relevantní pro prováděný výzkum.

5. 1. Regiony v národním systému ČR

Postavení jednotlivých regionů v Bruselu potažmo a potažmo jejich regionálních zastoupeních, vychází z jejich pozic v národním státě. Pro účely práce je tedy nutné definovat ústavní nastavení těchto sub-národních jednotek na regionální úrovni v národním systému ČR. Vycházíme-li z premisy, že ústavní nastavení regionů v národním systému má dopad na míru participace sub-národní jednotky v evropském rozhodovacím procesu, pak v této části práce budeme postavení krajů sledovat, neboť ústavní nastavení krajů ČR pro nás logicky představuje proměnnou. Cílem této podkapitoly bude zodpovězení následující otázky - *Jaké je postavení českých krajů v ústavním systému ČR?*

Česká republika (ČR) vykazuje politickou decentralizaci relativně krátkou dobu. Počátek reformních úsilí veřejné správy směrem k decentralizaci a dekoncentraci byl zahájen v období po konci komunistického režimu v roce 1989. V tehdejší Československu byl proces decentralizace obecně považován za důležitý aspekt. Základem tohoto procesu byla nová Ústava České republiky - zákon č. 1/1993 Sb. a Listina základních práv a svobod - zákon č. 2/1993 Sb. Velkým impulsem v těchto snahách byla také budoucí příprava na členství v EU a splnění požadavků vstupu do Unie.¹⁴⁴

Postavení regionů v národním systému lze hodnotit především na základě jejich formálního postavení v politickém systému, pomocí primárního práva. Za tímto účelem se práce zaměří nejprve na základní ústavní text, resp.

¹⁴⁴LAPLANT, James T. a kol.: *Decentralization in the Czech Republic: The European Union, Political Parties, and the Creation of Regional Assemblies*. Publius, 34, 2004, č. 1, s. 37.

nejvyšší právní normu - Ústavu ČR, pomocí bude zkoumat nastavení samosprávy územních celků. Postavení krajů ČR v národním systému je definováno zákonem o krajích č. 129/2000 Sb. V roce 2000 došlo k dlouho očekávanému přijetí zákona o krajích. Kraje vznikly jako již třetí úroveň územní správy. Podle Ústavy ČR existují dvě úrovně územních samosprávných celků:

Tabulka č. 7: Úroveň územních samosprávných celků

Úroveň územních samosprávných celků v ČR	Název
základní	obce
Vyšší	kraje

Zdroj: Ústava ČR, čl. 4/1997 Sb.

Český ústavní zákon definuje sub-národní jednotku na úrovni krajů definovanou jako „vyšší územní samosprávní celky“ (dále VÚSC).¹⁴⁵ Celé území České republiky je rozčleněno na kraje jako VÚSC. Přehled ukazuje 14 krajů seřazených v číslovaném pořadí podle zákona s uvedeným sídlem kraje, neboli krajským městem.¹⁴⁶

Tabulka č. 8: Kraje ČR

Počet	Název kraje	Krajské město
1.	Hlavní město Praha (HMP)	Vymezený územím HMP
2.	Středočeský kraj	Praha
3.	Jihočeský kraj	České Budějovice
4.	Plzeňský kraj	Plzeň
5.	Karlovarský kraj	Karlovy Vary
6.	Ústecký kraj	Ústí nad Labem
7.	Liberecký kraj	Liberec
8.	Královéhradecký kraj	Hradec Králové
9.	Pardubický kraj	Pardubice
10.	Kraj Vysočina	Jihlava
11.	Jihomoravský kraj	Brno
12.	Olomoucký kraj	Olomouc
13.	Moravskoslezský kraj	Ostrava
14.	Zlínský kraj	Zlín

Zdroj: Zákon o krajích

¹⁴⁵ Ústava ČR, čl. 347/1997 Sb.

¹⁴⁶ Ústava ČR, čl. 1/1997 Sb.

Specifické postavení má hlavní město Praha, jejíž postavení jako hlavního města České republiky i jako samosprávného celku stanovuje speciální předpis, jímž je zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Tento zákon upravuje postavení hlavního města jako kraje i obce. Nejen všech 13 krajů, ale i Praha se statutem VÚSC bude zároveň zahrnuta do našeho výzkumu jako jeden z krajů ČR se svou vlastní regionální kanceláří. Ústava dále stanovuje Kraj jako „územní společenství občanů, které má právo na samosprávu.“¹⁴⁷ Postavení a pravomoci krajů jsou vymezeny zvláštním zákonem č. 129/2000 Sb., podle něhož kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Ústava v čl. 101 stanovuje, VÚSC jsou spravovány samostatně zastupitelstvy a mezi další orgány se řadí rada kraje, hejtman kraje a krajský úřad. Kraj si však může vytvořit i další orgány. Kraj je dále definován jako veřejnoprávní korporace, disponující vlastním majetkem a hospodaří s ním podle vlastního rozpočtu. Stát do jejich činnosti může zasahovat jen, vyžaduje-li to ochrana zákona a to pouze způsobem stanoveným zákonem. Nyní si přiblížíme jednotlivé orgány kraje.

Zastupitelstvo kraje

Patří mezi jediný orgán kraje, který je ústavně zakotven. Kraj je samostatně spravován zastupitelstvem kraje. Zastupitelstvo jakožto jediný orgán kraje je přímo volený a tudíž disponuje výlučným postavením v podobě přímé demokratické legitimacy. Funkční období zastupitelstva je čtyřleté. V závislosti na počtu obyvatel v kraji se odvíjí i počet členů zastupitelstva. Zastupitelstvo disponuje legislativními pravomocemi a je oprávněno vydávat vlastní legislativní akty, kterými jsou obecně závazné vyhlášky krajů.¹⁴⁸

¹⁴⁷ Ústava ČR, zákon č. 231/2002 Sb., § 1

¹⁴⁸ Ústava ČR, zákon č. 129/2000 Sb., § 31

Rada kraje

Vedle legislativního orgánu, má kraj i exekutivní orgán kraje a to zejména v oblasti samostatné působnosti. Existuje i oblast přenesené působnosti, ve kterém Rada kraje rozhoduje jen tehdy, stanoví-li tak zákon. V tomto případě rada může vydávat tzv. nařízení kraje. Za výkon samostatné působnosti je rada odpovědná zastupitelstvu. Radu tvoří hejtman, náměstci hejtmána a další členové rady.¹⁴⁹

Hejtman

Úloha hejtmána především tkví v reprezentaci kraje navenek. Hejtman i jeho náměstci jsou voleni z řad zastupitelstva, jemuž jsou také za výkon své funkce odpovědni.¹⁵⁰

Krajský úřad

Představuje funkční orgán kraje, který zajišťuje chod kraje po stránce administrativní a organizační.

Krajům, jakožto subjektům územní samosprávy, jsou svěřovány úkoly, které bezprostředně souvisí s jejich územním aspektem. Zákon o krajích dále stanovuje, že kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.¹⁵¹ Kraje zabezpečují svými orgány výkon samostatné a přenesené působnosti. Zřízením krajského zákona de facto získaly kraje pravomoci v řadě oblastí: *vzdělání, kultury, regionálního rozvoje, dopravy, životního prostředí a zdravotní a sociální péče.*¹⁵²

¹⁴⁹ Ústava ČR, zákon č. 129/2000 Sb., § 57

¹⁵⁰ Ústava ČR, zákon č. 129/2000 Sb., § 61

¹⁵¹ Ústava ČR, zákon č. 129/2000 Sb

¹⁵² LAPLANT, James T. a kol.: *Decentralization in the Czech Republic: The European Union, Political Parties, and the Creation of Regional Assemblies*. Publius, 34, 2004, č. 1, s. 43.

Do samostatné působnosti podle zákona o krajích patří například:

Tabulka č. 9: Pravomoci krajských zastoupení

1.	Správa středních škol, speciálních základních škol
2.	Výchovné poradenství a vzdělávání pedagogických pracovníků, správa krajských zařízení a ústavů
3.	Zajištění dopravní obslužnosti
4.	Sestavení programu územního rozvoje a územně plánovací dokumentace
5.	Schvalování koncepce rozvoje cestovního ruchu na území kraje, zajišťování jejich realizací a kontrolování jejich plnění
6.	Sociální péče, zřizování zařízení zdravotnické péče, rozvoj
7.	Památkové péče, koncepce odpadového hospodářství, ochrana životního prostředí

Zdroj: Zákon o krajích (krajské zřízení) úplné znění zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)¹⁵³

Odišný pohled, který pro účely naší práce může přiblížit postavení sub-národních jednotek v národním systému, je úroveň decentralizace daného státu. Platí pravidlo, že ve státech s větší decentralizací disponují sub-národní jednotky na regionální a lokální úrovni většími kompetencemi. V opačném případě nízká úroveň decentralizace naopak odráží i nízkou míru pravomocí. Pro tyto účely nám poslouží níže uvedená tabulka. Existují různé typologie míry decentralizace členských států. Pro přehled byl pro tuto práci vybrán model od Greenwooda, který čerpá z dat řady autorů.¹⁵⁴

¹⁵³Tento výčet pravomocí kraje je pouze orientační. Pro úplné přehled pravomocí viz zákon o krajích

¹⁵⁴Greenwood čerpá například z typologie od Johna Loughlina z r. 1997, jenž dělí pouze SČS EU-15 do 4 kategorií na federální (Belgie, Německo, Rakousko), unitární státy regionalizované (Francie, Španělsko, Itálie), unitární státy decentralizované (Dánsko, Finsko, Švédsko) a poslední kategorií jsou centralizované unitární státy (Irsko, Řecko) Viz. GREENWOOD, Justin: *Interest Representation in the European Union*. Basingstoke, Palgrave Macmillan 2011, 274 s.

Tabulka č. 10: Míra decentralizace

Míra decentralizace	Stát
Vysoká	Belgie, Německo, Rakousko, Španělsko
Střední	Dánsko, Švédsko, Velká Británie
Střední – Nízká	Francie, Polsko
Nízká	Česká Republika, Maďarsko

Zdroj: Greenwood 2011; Keating, Hooghe 2006

Na vybraných příkladech je patrné, že vysoké míře decentralizace se těší tradičně ústavní regiony např. Německa či Rakouska. Na druhou stranu, ústavně slabé regiony, jak tento model poukazuje, spadají do kategorie s nízkou mírou decentralizace. Zařazení České republiky do poslední kategorie je zde patrné. Argumenty z předešlých kapitol opakovaně napovídají, že většina členských států v kategorii „nízké,“ jsou hlavními příjemci strukturálních fondů.¹⁵⁵ Podle Greenwooda jsou bruselské kanceláře z málo decentralizovaných členských států velmi omezené nejen ve svých zdrojích, ale taktéž v aktivitách, které nepřesahují regionální ekonomický rozvoj.¹⁵⁶

Ústavní nastavení regionů představuje důležitý faktor ovlivňující roli, kterou regionální zastoupení v Bruselu může hrát v evropském rozhodovacím procesu. Všechny výše uvedené informace vedou k tomu, že postavení krajů v národním systému ČR je poměrně omezené. V tomto kontextu je důležité uvést, že tímto české kraje taky jasně přicházejí o příležitost participovat na zasedání Rady ministrů pod článkem 203 Maastrichtské smlouvy, neboť tuto možnost mají pouze ústavně silně zakotvené regiony, mezi které se ČR neřadí. Z popsaného jasně vyplývá, že regiony disponující jinými než rozsáhlými pravomocemi toto výsadní postavení ztrácí. Současná pozice českých krajů participaci v RM žádným způsobem neumožňuje a do budoucna se žádná změna v tomto ohledu očekávat nedá. Tyto uvedené skutečnosti by v kontextu podle dostupné literatury měly vést k tomu, že jejich účast v evropském rozhodovacím procesu bude limitovaná. Předpokládá se, že díky slabému

¹⁵⁵ HOOGHE, L. - MARKS, G.: c. d., 251 s.

¹⁵⁶ GREENWOOD, J.: c. d., s. 190.

ústavnímu nastavení budou v tomto procesu znevýhodněné a podstatně slabší, než jejich protějšky z EU-15.

Ústavní postavení regionů představuje pouze jeden rozhodující faktor determinující možnosti participace regionálních kanceláří v evropské aréně rozhodování. Další část výzkumu by potom měla rozkrýt, zdali podle opakovaných premis autorů, česká regionální zastoupení skutečně vykazují omezenou míru participace na evropské úrovni. Následující část se zaměří nejen na širokou škálu aktivit regionálních zastoupení ČR, ale taktéž na jejich zdroje a organizační zázemí.

5.2.1 Vznik a vývoj, forma a profil

První sekce výzkumu sleduje vznik a vývoj českých regionálních zastoupení krajů, jejich případné proměny v čase. *Fungují zastoupení stále stejným způsobem od svého vzniku? Jsou již etablovaná?* V tomto ohledu hraje významnou roli doba zastoupení, načež je předpokládáno, že stabilní zastoupení, působící na evropské úrovni déle, se již plně seznámila s bruselským prostředím a umí se zde pohybovat, což v důsledku umožnilo vybudování větší sítě kontaktů a spolupráce.

Tabulka č. 11: Přehled vzniku prvních forem stálých zastoupení českých krajů při EU a současných forem zastoupení

Regionální zastoupení	Vznik prvního stálého zastoupení	Forma zastoupení ¹⁵⁷
Zastoupení hl. města Prahy při EU (Pražský dům)	Červen 2002	Stálé
Zastoupení Středočeského kraje v Bruselu (ZSk)	Březen 2004	Stálé
Zastoupení Jihočeského kraje v Bruselu (ZJČk)	Duben 2004	Nestálé
Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu (Plzeňský dům, ZPk)	Leden 2006	Stálé
Zastoupení Karlovarského kraje v Bruselu (ZKk)	Duben 2006	-
Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu (ZÚk)	Říjen 2007	Stálé
Zastoupení Libereckého kraje v Bruselu (ZLk)	Září 2005	Stálé
Zastoupení Královéhradeckého kraje v Bruselu (ZKHk)	Leden 2007	Stálé
Zastoupení Pardubického kraje v Bruselu (ZPk)	Září 2007	-

¹⁵⁷ Forma zastoupení je platná v době vedeného výzkumu od prosince 2012 do března 2013.

Zastoupení kraje Vysočina v Bruselu (ZkV)	Říjen 2007	Nestálé
Zastoupení Jihomoravského kraje při EU (ZJMk)	Říjen 2007	Stálé
Zastoupení Olomouckého kraje v Bruselu (ZO_k)	Březen 2006	Stálé
Zastoupení Moravskoslezského kraje v Bruselu (ZMSk)	Prosinec 2010	-
Zastoupení Zlínského kraje v Bruselu (ZZk)	Říjen 2004	-

Zdroj: Autorka na základě provedeného výzkumu¹⁵⁸

Zakládání krajských zastoupení ČR je patrné ve dvou hlavních obdobích. Prvním velkým impulzem bylo předpokládané členství ČR v EU v roce 2004. Vlastní zastoupení krajů v souvislosti s plánovaným členstvím otevřelo pět subjektů, přičemž s výrazným časovým předstihem pouze Praha, a to v roce 2002. „... *hlavním motivem pro založení Zlínského zastoupení již v roce 2004 byly ty nejrůznější možnosti plynoucí z členství v EU, které byly do jisté míry závislé na přímém kontaktu v Bruselu.*“¹⁵⁹ Druhé období se pojí s plánovaným předsednictvím ČR v Radě EU, kdy ve velké míře česká zastoupení zakládala své kanceláře za účelem zvýšení povědomí a z důvodu participace na této významné události.¹⁶⁰ V průběhu času ovšem docházelo k proměnám zastoupení, a to ve dvou směrech. Nejprve byl přehodnocen význam a formy zastoupení buď ze stálé formy na tzv. formu nestálou (home-office)¹⁶¹, či byla zastoupení zrušená úplně a tyto služby byly například přeneseny na úroveň Krajského úřadu například na úroveň odborů kanceláře hejtmána,¹⁶² odboru strategického rozvoje,¹⁶³ odboru dopravy, odboru řízení dotačních programů, odboru kultury či odboru sociálních věcí.¹⁶⁴ V jiném případě byly služby

¹⁵⁸ Většina dat byla získána během vedených rozhovorů či pomocí dotazníků. Chybějící data viz webové stránky krajských zastoupení.

¹⁵⁹ Rozhovor s Mgr. Ondřejem Benešíkem, Zlínský kraj, člen Zastupitelstva Zlínského kraje 28. Prosince 2012 (Archiv autora)

¹⁶⁰ Kancelář Kraje Vysočina v Bruselu. <http://www.kr-vysocina.cz/uvod/d-4000048/p1=1181> (12.3.2013)

¹⁶¹ Nestálá forma regionální kanceláře je charakteristická tím, že zástupce tráví většinu času na domácí úrovni (krajské úřad) a do Bruselu jezdí na jeden až dva týdny v měsíci.

¹⁶² Příklad Karlovarského kraje, kdy veškeré aktivity v tomto směru zajišťuje odbor kancelář hejtmána Karlovarského kraje přímo z kanceláře v ČR. Viz Dotazník od Ing. Lydie Stráské, Karlovarský kraj, vedoucí odboru Kanceláře hejtmána a vnějších vztahů, 30. Ledna 2013 (Archiv autora)

¹⁶³ Odbor strategického rozvoje na krajském úřadě Zlínského kraje řeší oblast informatiky a evropských fondů a kohézní politiku. Viz

¹⁶⁴ Rozhovor s Petrem Hunákem, Zlínský kraj, vedoucí oddělení vnějších vztahů Odbor Kancelář hejtmána 29. Ledna 2013 (Archiv autora)

převedeny na třetí subjekty prostřednictvím konzultačních nebo lobbistických organizací.¹⁶⁵ Neexistence zastoupení je nyní patrná u čtyř subjektů, přičemž u Zastoupení Pardubického kraje v Bruselu došlo ke změně formy v době provádění výzkumu a kancelář byla zrušena.¹⁶⁶ Mezi zastoupení prvního případu můžeme zařadit Zastoupení Jihočeského kraje v Bruselu a Zastoupení kraje Vysočina v Bruselu, přičemž oba kraje v minulosti měly evropské kanceláře. Během výzkumu bylo zjištěno, že hlavním faktorem ve změně forem zastoupení či dokonce rušení RK byly finanční důvody a snaha najít efektivnější řešení.¹⁶⁷ Přejít na externí agenturu proběhl u dvou krajů Moravskoslezského kraje a Zlínského kraje.¹⁶⁸ Na základě vytvořeného přehledu lze vyvodit další důležité jevy. V období od prosince 2012 do března 2013 mělo svá regionální zastoupení již pouze deset krajů. Z původních čtrnácti stálých zastoupení dnes vykazuje jen osm krajů kontinuální existenci regionální kanceláře. Kontinuita ve formě nepřetržitého vedení svého zastoupení od doby vzniku pro naši práci představuje jeden z faktorů majících vliv na lepší pochopení pracovního prostředí, neboť od stability v tomto smyslu se odvíjí i znalost prostředí. Zástupkyně Jihomoravského kraje ke kontinuální existenci svého zastoupení podotýká: „Dnes už jsme v pozici a víme, kudy informace jdou.“¹⁶⁹ Na základě přehledu lze vyvodit, které RK mají dlouhodobou existenci a fungují stabilně v podobě stálé kanceláře od počátku vzniku. Nejdelší 11 letou existenci dosahuje Pražský dům. V druhém pořadí je Zastoupení Středočeského kraje (devět let), jako třetí následuje Zastoupení Libereckého kraje (téměř osm let). Mezi další subjekty vykazující kontinuitu,

¹⁶⁵ Příkladem je Moravskoslezský kraj, který si služby najímá od soukromého subjektu Evropského hospodářského zájmového sdružení Access EU! – EEIG. De facto je členem sdružení a platí členské poplatky. Viz Dotazník od PaedDr. Vlastislava Kuchaře, Moravskoslezský kraj, vedoucí odboru kancelář hejtmana 4. Února 2013 (Archiv autora)

¹⁶⁶ Na základě emailové konverzace s bývalou zástupkyní Pardubické kanceláře v Bruselu; Rozhovor s Petrem Hunákem, Zlínský kraj, vedoucí oddělení vnějších vztahů Odbor Kancelář hejtmana 29. Ledna 2013 (Archiv autora)

¹⁶⁷ Rozhovor s Mgr. Petrem Soukupem, Zastoupení Jihočeského kraje při Evropské unii, ředitel kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu 25. Ledna 2013 (Archiv autora);

Rozhovor s Mgr. Martinou Richtovou Tomšů, Zastoupení kraje Vysočina v Bruselu, zástupkyně Kraje Vysočina v Bruselu 8. Března 2013 (Archiv autora)

¹⁶⁸ Rozhovor s Petrem Hunákem, Zlínský kraj, vedoucí oddělení vnějších vztahů Odbor Kancelář hejtmana 29. Ledna 2013 (Archiv autora); Dotazník od PaedDr. Vlastislava Kuchaře, Moravskoslezský kraj, vedoucí odboru kancelář hejtmana 4. Února 2013 (Archiv autora)

¹⁶⁹ Rozhovor s Mgr. Eliškou Buzkovou, Zastoupení Jihomoravského kraje v Bruselu, zástupkyně Jihomoravského kraje v Bruselu 13. Února 2013 (Archiv autora)

ve smyslu dlouhodobého časového horizontu, řadíme Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu a Olomouckého kraje (obě sedm let) a Zastoupení Ústeckého, Královéhradeckého a Jihomoravského kraje (šest let).

Co se týče profilu jednotlivých zastoupení, ten se odvíjí od smluvního vztahu mezi RK a regionem. Do kategorie první „*vlastního zastoupení*“ řadíme všechna stálá zastoupení, přičemž existují tyto rozdíly: většina ambasadů jsou buď přímými zaměstnanci Krajského úřadu, v malé míře pak mohou zástupci být zaměstnanci příspěvkové organizace, zájmového sdružení nebo soukromý subjekt pracující na živnostenský list. Analýzou bylo zjištěno, že ve dvou případech jsou služby zcela v kompetenci samotného krajského úřadu. Druhá kategorie „*zprostředkovaného zastoupení*“ již byla vysvětlena v předchozí části.

Tabulka č. 12 :Profil zastoupení krajů

	Kraj	Profil zastoupení	Popis
1.	Hlavní město Praha	vlastní zastoupení	zaměstnanec kraje
2.	Středočeský kraj	vlastní zastoupení	<i>nezjištěno</i>
3.	Jihočeský kraj	vlastní zastoupení	zaměstnanec kraje
4.	Plzeňský kraj	vlastní zastoupení	zaměstnanec kraje
5.	Karlovarský kraj	vlastní zastoupení	zaměstnanec příspěvkové organizace
6.	Ústecký kraj	vlastní zastoupení	zaměstnanec kraje
7.	Liberecký kraj	vlastní zastoupení	soukromá osoba
8.	Královéhradecký kraj	krajský úřad	odbor kancelář hejtmána ¹⁷⁰
9.	Pardubický kraj	zastoupení zrušeno ¹⁷¹	-
10.	Kraj Vysočina	vlastní zastoupení	zaměstnanec kraje
11.	Jihomoravský kraj	vlastní zastoupení	zaměstnanec příspěvkové organizace

¹⁷⁰ Karlovarský kraj nemá od 1. 4. 2012 stálé zastoupení v Bruselu. Veškeré aktivity v tomto směru zajišťuje odbor kancelář hejtmána Karlovarského kraje přímo z kanceláře v ČR. Viz Dotazník od Ing. Lydie Stráské, Karlovarský kraj, vedoucí odboru Kanceláře hejtmána a vnějších vztahů, 30. Ledna 2013 (Archiv autora)

¹⁷¹ Rada Pardubického kraje schválila ukončení činnosti kanceláře Zastoupení Pardubického kraje v Bruselu ve formě stálé kanceláře k 31. 3. 2013. V současné době probíhají jednání s jiným českým krajem o zajišťování potřebných činností prostřednictvím jejich zastoupení. S odkazem na uvedené dochází od 1.4.2013 se připravuje spolupráce s jiným krajem formou dohody. Viz Dotazník od Mgr. Jakuba Rychteckého, Pardubický kraj, vedoucí oddělení komunikace a vnějších vztahů, 13. Března 2013 (Archiv autora)

12.	Olomoucký kraj	vlastní zastoupení	zaměstnanec zájmového sdružení ¹⁷²
13.	Moravskoslezský kraj	zprostředkované zastoupení	soukromý subjekt ¹⁷³
14.	Zlínský kraj	krajský úřad; ad hoc zprostředkované zastoupení	odbory krajského úřadu; ad hoc subjekty ¹⁷⁴

Zdroj: Autorka na základě provedeného výzkumu

5.2.2 Zdroje

Tato část výzkumu se zaměřovala na rozsah všech zdrojů zastoupení. Velikost personálního obsazení, finančních zdrojů a v neposlední řadě i velikost plochy kanceláře představují významné faktory v našem výzkumu. Budeme-li vycházet z opakované premisy autorů, že velikost zdrojů ovlivňuje míru participace v evropském rozhodování, pak nám odpovědi na tyto otázky pomůžou analyzovat závislé proměnné a objasnit, jaký je skutečný vzájemný vztah mezi nimi. Pro usnadnění orientace mezi zjištěnými hodnotami byla vypracována následující tabulka:

Tabulka č. 13: Zdroje stálých regionálních kanceláří ČR

Regionální zastoupení při EU	Počet zástupců/ stážistů	Finanční zdroje (v Kč)	Velikost kanceláře
Zastoupení hl. města Prahy	4/1 ¹⁷⁵	17.000.000	vlastní dům
Zastoupení Středočeského kraje	1/ N	N	kancelář
Zastoupení Plzeňského kraje	1/1	do 3.000.000 ¹⁷⁶	vlastní dům

¹⁷² Forma Zastoupení Olomouckého kraje je zájmové sdružení právnických osob, přičemž regionální zastoupení funguje i pro jiné subjekty, než je pouze kraj. Olomoucký kraj je stěžejním členem sdružení, služby a servis jsou poskytovány nejen pro kraj, ale i pro další členy. Viz Dotazník od Mgr. Michaely Vráželové, Zastoupení Olomouckého kraje v Bruselu, zástupkyně Olomouckého kraje v Bruselu, 11. Února 2013 (Archiv autora)

¹⁷³ Moravskoslezský kraj měl své přímé zastoupení v Bruselu v podobě regionální kanceláře pouze jednou a to v období od 1. 12. 2010 – 30. 11. 2011. Od března roku 2012 je kraj členem Evropského hospodářského zájmového sdružení Access EU! – EEIG.

¹⁷⁴ Zlínský kraj má činnosti spojené s touto agendou ve své kompetenci. Díky zkušenosti se stálou formou kanceláře si kraj vyškolil kompetentní lidi k vykonávání této činnosti přímo na krajském úřadě. Zlínský kraj tedy komunikujeme přímo s institucemi EU, nebo v ojedinělých případech si službu objedná u třetí osoby - na základě nabídky a poptávky formou ad hoc akcí. Viz Rozhovor s Petrem Hunákem, Zlínský kraj, vedoucí oddělení vnějších vztahů Odbor Kancelář hejtmána 29. Ledna 2013 (Archiv autora)

¹⁷⁵ Přibližně šest krát ročně nabírá zastoupení HMP v Bruselu stážisty na období jednoho měsíce z Pražského magistrátu

Zastoupení Ústeckého kraje	1/1	2.300.000 ¹⁷⁷	kancelář
Zastoupení Libereckého kraje	1/-	N	kancelář
Zastoupení Královéhradeckého kraje	N	N	N
Zastoupení Jihomoravského kraje	1/1	1.600.000	Stálé
Zastoupení Olomouckého kraje	1/1 ¹⁷⁸	2.500.000	Stálé

Zdroj: Autorka na základě provedeného výzkumu

Poznámka: N (nezjištěno)

Tabulka č. 14: Zdroje nestálých regionálních kanceláří ČR

Kraje	Počet zástupců	Finanční zdroje (v Kč)	Velikost kanceláře
Zastoupení Jihočeského kraje	1	Rozpočet snížen o 60% z původního ¹⁷⁹	vlastní prostory (byt)
Zastoupení kraje Vysočina	1	1. 000.000	kancelář

Zdroj: Autorka na základě provedeného výzkumu

Bylo zjištěno, že co do počtu zástupců nebo také často nazývaných krajských „ambasadorů,“ se české kraje zastoupené v Bruselu zásadně neliší. Až na Pražský dům mají všichni jednoho stálého zástupce, kterému jsou nápomocni stážisté. V mnohých případech představuje stážista plnohodnotnou pracovní sílu, a tudíž by se dalo referovat i o dvou zaměstnancích RK.¹⁸⁰ Na otázku personálního složení se zástupkyně JMk vyjádřila „*I ve dvou lidech se snažíme být aktivní a dělat všechno.*“¹⁸¹

Pokud se vynakládáných financí kraje či vysílající organizace na vedení zastoupení týče, nevykazují stálé kanceláře zásadní rozdíly. Zcela odlišná čísla

¹⁷⁶ Částka je pouze orientační a může být i menší. Viz *Dotazník pro CzechReg 2012*. http://www.plzensky-kraj.cz/cs/system/files/users/u1005077/dotaznik_pro_czechreg_2012.doc (22.3.2013)

¹⁷⁷ V roce 2010 mělo Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu k dispozici částku 3.500.000 Kč. Viz *Odpovědi do Českého rozhlasu: Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu*. http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1667324 (13.2.2013); Pro letošní rok 2013 plánuje Ústecký kraj investovat pouze poloviční rozpočet. Viz *Rozhovor s Ing. Jitkou Zimovou, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu, zástupkyně Ústeckého kraje v Bruselu, 6. Února 2013* (Archiv autora)

¹⁷⁸ V případě ZOk zastává stážista roli de facto „stálého zástupce“ v tom smyslu, že je permanentně přítomen v Bruselu po celou dobu stáže. Oficiální zástupce sídlí v Olomouci a do Bruselu dojíždí v pravidelných intervalech. Viz *Rozhovor s Bc. Štěpánem Krajčou, Zastoupení Olomouckého kraje v Bruselu, stážista 14. Ledna 2013* (Archiv autora)

¹⁷⁹ Informace o původním rozpočtu Jihočeské RK chybí

¹⁸⁰ *Rozhovor s Mgr. Eliškou Buzkovou, Zastoupení Jihomoravského kraje v Bruselu, zástupkyně Jihomoravského kraje v Bruselu 13. Února 2013* (Archiv autora)

¹⁸¹ Tamtéž.

jsou patrná jen u Pražského domu. Ekonomická síla HMP má zásadní dopad na veškeré zdroje Pražského domu a odvíjí se od ní zcela odlišné postavení zastoupení. Bereme-li v úvahu, že průměrný rozpočet stálých krajských zastoupení se pohybuje okolo 2 milionů Kč, pak zastoupení Prahy převyšuje tento rozpočet více než osm krát. Probíhající finanční krize odráží úsilí krajů snižovat finanční prostředky a lze vysledovat tendenci snižování rozpočtů krajských zastoupení ze strany domácí úrovně. V případě ZÚk se pro letošní rok předpokládá až poloviční snížení rozpočtu,¹⁸² neboli snížení na srovnatelnou úroveň dostupných financí tzv. home-office kanceláří. Další patrné rozdíly z hlediska financí mohou být detekovány mezi stálými kanceláři a těmi nestálými, přičemž druhá skupina má k dispozici rozpočet nižší téměř o polovinu. Sledovaným aspektem byla i velikost regionálních kanceláří. Většina zastoupení disponuje svou vlastní kanceláří mající dobrou polohou vůči všem evropským institucím. Pouze Pražský dům a Zastoupení Plzeňského kraje vlastní nemovitost, v níž sídlí. Ačkoliv zastoupení HMP využívá celý dům pro účely svého zastoupení, Plzeňská kancelář v rámci úspor pronajímá další patra pro jiné české RK.¹⁸³

5.2.3 Činnosti, role, funkce

Na základě vedených rozhovorů a vyplněných dotazníků bylo zjištěno, že česká zastoupení v Bruselu vykonávají širokou škálu různých aktivit, jimž je přikládána rozličná míra důležitosti v závislosti na vytyčených úkolech. Podle toho, jakým zadáním a činnostmi kraj či vysílající instituce pověřil danou regionální kancelář, vykonává kancelář činnosti. Zástupce Libereckého kraje v tomto ohledu zmiňuje, že na zadání z domácího regionu skutečně záleží. V závislosti na krajských politikách se mění i zadání regionálních kanceláří.¹⁸⁴ Jak uvádí stálá zástupkyně Olomouckého kraje, činnosti zastoupení mohou být „komplexní.“¹⁸⁵ Obecně se dá vyvodit, že jednou z nejdůležitějších funkcí českých krajů v Bruselu je sloužit jako „spojka“ či jakýsi „mezičlánek“ mezi

¹⁸² Rozhovor s Ing. Jitkou Zimovou, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu, zástupkyně Ústeckého kraje v Bruselu, 6. února 2013 (Archiv autora)

¹⁸³ V Plzeňském domě sídlí zastoupení Jihomoravského kraje a sídlilo tam i zastoupení Pardubického kraje. <http://www.southern-moravia.eu/?id=129> (15.4.2013)

¹⁸⁴ Rozhovor s Lukášem Vorlem, Zastoupení Libereckého kraje v Bruselu, vedoucího zastoupení Libereckého kraje v Bruselu 14. února

¹⁸⁵ Dotazník od Mgr. Michaely Vráželové, Zastoupení Olomouckého kraje v Bruselu, zástupkyně Olomouckého kraje v Bruselu, 11. února 2013 (Archiv autora)

domácí úrovni a Brusel. Podle zástupce Plzeňského domu za úspěchem činností RK stojí především udržování poměrně intenzivního kontaktu s krajem. Je nezbytně nutné, aby docházelo k přenosu informací tam, kde je to potřeba.¹⁸⁶ Efektivitu svého modelu fungování zastoupení JMK vidí jeho zástupkyně především ve velké provázanosti domácích subjektů v kraji se svou kanceláří.¹⁸⁷ Díky provázanosti společných zájmů dochází k předávání správných informací. Další zajímavý poznatek uvedla zástupkyně JMK ohledně jasných a přímých prosazovaných zájmů kraje na úrovni EU. „*Náš kraj [JMK] je velký a silný hráč ve vědě a výzkumu, a proto zastoupení tu roli má.*“¹⁸⁸ Obdobně sebevědomé postavení vykazuje i Ústecká kancelář. Zástupkyně se vyjádřila ve smyslu, že Ústecký kraj je regionem se silným postavením chemického průmyslu, a proto především prosazují své zájmy v oblasti chemické výroby, energetiky a životního prostředí. Zástupkyně ÚK podotýká: „*Na tyto oblasti se my [ZÚk] zaměřujeme a v těchto oblastech se zároveň snažíme ovlivňovat i legislativu.*“¹⁸⁹ Provedený průzkum ukázal, že české RK nejvíce prosazují své zájmy ve třech oblastech politik: doprava, regionální rozvoj a strukturální fondy. Kohezní politika je například pro Pražský dům nejméně atraktivní téma. Mimo tyto oblasti uvádí na prvním místě ZO a ZJK zároveň vědu a výzkum, rozvoj cestovního ruchu nebo vzdělání a školství. V menší míře se v přední linii dále umístila kultura, životní prostředí či zaměstnanost a sociální věci. V druhé řadě se krajská zastoupení shodovala v tom, že zajišťování sběru informací o aktuálních výzvách k projektům a programech finanční podpory tvoří důležitou součást jejich náplně. Například pro Olomoucké zastoupení je neméně důležité čerpání prostředků z komunitárních programů.¹⁹⁰

Co se týče oblastí propagace ve smyslu zvyšování povědomí o kraji na bruselské úrovni, výzkum přišel se zajímavými výsledky. Ačkoliv se všechny regionální kanceláře zapojují do propagačních aktivit, nepředstavují již pro

¹⁸⁶ Rozhovor s Mgr. Zbyňkem Prokopem, Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu, zástupce Plzeňského kraje v Bruselu 22. Ledna 2013 (Archiv autora)

¹⁸⁷ Eliška Buzková zde jako příklad uvádí Jihomoravské inovační centrum.

¹⁸⁸ Rozhovor s Mgr. Eliškou Buzkovou, Zastoupení Jihomoravského kraje v Bruselu, zástupkyně Jihomoravského kraje v Bruselu 13. Února 2013 (Archiv autora)

¹⁸⁹ Rozhovor s Ing. Jitkou Zimovou, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu, zástupkyně Ústeckého kraje v Bruselu, 6. Února 2013 (Archiv autora)

¹⁹⁰ Dotazník od Mgr. Michaely Vráželové, Zastoupení Olomouckého kraje v Bruselu, zástupkyně Olomouckého kraje v Bruselu, 11. Února 2013 (Archiv autora)

většinu z nich prioritou číslo jedna. České RK v dotaznících uvedly tyto aktivity až na druhém místě, přičemž pro zastoupení Olomoucké kanceláře se podpora a prezentace kraje ocitla až na místě čtvrtém.¹⁹¹ Zástupkyně JMK uvedla, že důležitá je nyní především forma propagace, protože je upřednostňována spíše neformální propagace jako součást rozličných kulturních akcí, které jsou mnohem adresnější než velké události typu Open Doors Days.¹⁹²

Zcela odlišné postavení v rámci propagace a prezentace zaujímá Pražský dům, který tyto akce využívá spíše k navazování kontaktů a prosazování svých zájmů, než k propagaci kraje jako takového. Mezi největší úspěch Pražského domu se podle jeho zástupce řadí jeho velmi dobrá pověst. Pražský dům nyní představuje „dobrou adresu,“¹⁹³ jejíž pomocí je Praha budována dobrá image. „O naše akce je veliký zájem.“¹⁹⁴

Pro lepší orientaci byla vypracována tabulka vykonávaných činností zastoupení.

Tabulka č. 15: Přehled činností regionálních kanceláří

Regionální kancelář	Náplň činností
Stálá forma	1) prosazování zájmů svého kraje v Evropské unii 2) zajišťování komunikace mezi krajem, institucemi EU a zastoupeními dalších subjektů sídlících v Bruselu 3) získávání informací o aktuálních výpisových výzvách k projektům a dalších dotačních programech finanční podpory 4) aktivní navazování kontaktů a spolupráci se zahraničními regiony, asociacemi a dalšími subjekty 5) asistence při přípravě a realizaci mezinárodních projektů 6) prezentace kraje a organizace akcí (konference, workshopy, veletrhy, kulturní a společenské akce) 7) poskytování logistického zázemí a servisu delegacím kraje 8) realizace úřednických a studentských stáží 9) informační služby
Nestálá forma	1) zprostředkovávání informací 2) zajišťování komunikace a předávání informací mezi krajem, institucemi EU 3) získávání informací o aktuálních výpisových výzvách k projektům a dalších dotačních programech finanční podpory 4) logistické zázemí a asistence delegacím kraje

Zdroj: Autorka na základě provedené analýzy

¹⁹¹ Na škále 1-5 (velmi důležité-nedůležité) – činnost prezentace kraje.

¹⁹² Rozhovor s Mgr. Eliškou Buzkovou, Zastoupení Jihomoravského kraje v Bruselu, zástupkyně Jihomoravského kraje v Bruselu 13. Února 2013 (Archiv autora)

¹⁹³ Rozhovor s MUDr. Martinem Dubem, Zastoupení hl. města Prahy při Evropské unii, diplomat zastoupení HMP v Bruselu 28. Ledna 2013 (Archiv autora)

¹⁹⁴ Tamtéž.

Výzkumem bylo zjištěno, že panuje zásadní rozdíl v míře vykonávaných činností mezi stálými kanceláři a těmi nestálými. Například role nestálých kanceláří je omezená v činnostech především kvůli tomu, že disponuje pouze omezeným mandátem z kraje.¹⁹⁵ Zástupce JČK svou náplň práce popisuje jako: „*Já jsem spíše přenos informací a zprostředkování.*“¹⁹⁶ Na jiné činnosti není prostor.¹⁹⁷ Stejně je tomu i v případě zastoupení kraje Vysočina, kdy zástupce většinu času stráví neustálým předáváním informací o tom, co se v EU děje na jednotlivé odbory na krajském úřadě nebo zapojováním do projektů.¹⁹⁸

Hlubší zhodnocení činností a funkcí českých zastoupení v oblasti lobbyingových aktivit a síťování nám poskytnou následující sekce práce.

5.2.4 Frekvence kontaktů

Cílem této části práce je analyzovat frekvenci přímých vazeb a kontaktů ve vztahu k evropským institucím a aktérům. Četnost těchto kontaktů představuje další stěžejní faktor, podle něhož se dá odvodit, zdali daná RK představuje svébytnou nátlakovou skupinu či nikoliv. Aby mohly české regiony v zastoupení vůbec vstupovat do procesu evropského rozhodování, je nutné ukázat, jestli mají vazby na evropské instituce a aktéry. Práce předpokládá, že dochází-li k pravidelným a častým kontaktům s institucemi, je pravděpodobnější, že regionální kancelář prosadí své zájmy a ovlivní ostatní aktéry. „*V Bruselu je fluktuace veliká. Na první schůzce si Vás možná zapamatují, na třetí si na Vás možná vzpomenou a až od čtvrté Vás začnou brát. Tento proces trvá.*“¹⁹⁹ Pravidelný kontakt je tudíž stěžejním aspektem.

Následující část kapitoly z tohoto důvodu analyzuje, jak často dochází ke kontaktům v případě krajských zastoupení. Analýza nejprve poukáže, jak české RK vnímají důležitost těchto aktérů. Během výzkumu byla zástupcům kanceláří pokládána otázka: *Kterou instituci či aktéra vnímáte jako důležitého ve snaze prosazovat svoje zájmy na evropské úrovni?* První reakcí naprosté

¹⁹⁵ Rozhovor s Mgr. Petrem Soukupem, Zastoupení Jihočeského kraje při Evropské unii, ředitel kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu 25. Ledna 2013 (Archiv autora)

¹⁹⁶ Tamtéž.

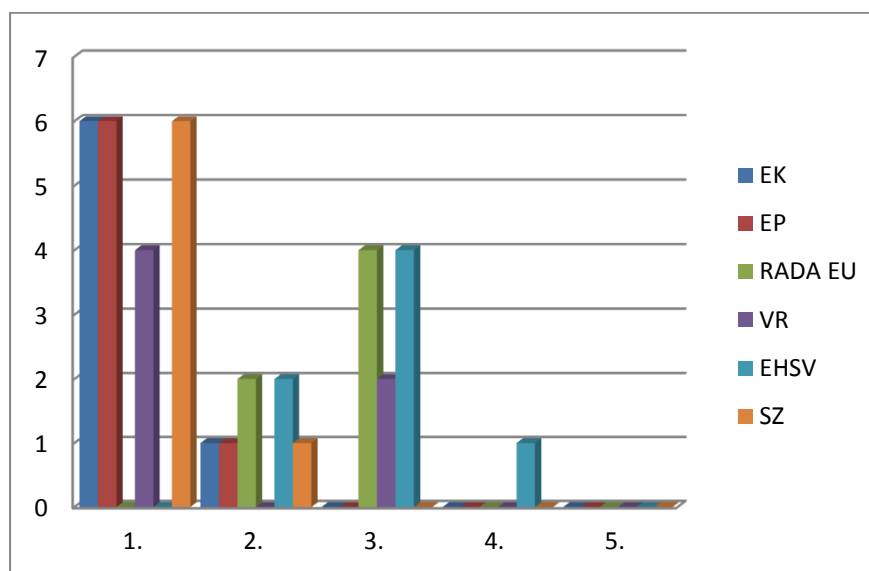
¹⁹⁷ Tamtéž.

¹⁹⁸ Rozhovor s Mgr. Martinou Richtovou Tomšů, Zastoupení kraje Vysočina v Bruselu, zástupkyně Kraje Vysočina v Bruselu 8. Března 2013 (Archiv autora)

¹⁹⁹ Rozhovor s Mgr. Petrem Soukupem, Zastoupení Jihočeského kraje při Evropské unii, ředitel kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu 25. Ledna 2013 (Archiv autora)

většiny regionálních kanceláří během rozhovorů byla EK, potažmo zaměstnanci Generálních ředitelství. Zároveň bylo uvedeno, že EK představuje nejotevřenější a nejpřístupnější instituci ze všech ostatních.²⁰⁰ Zástupci dále uváděli europoslance či jiné pracovníky EP. Mezi prvními reakcemi během rozhovorů absentoval Výbor regionů a Stálé zastoupení ČR a za nejméně důležitou, až bezvýznamnou instituci, byl považován EHSV.²⁰¹ K lepšímu zachycení zkoumaného jevu nám poslouží graf zpracovaný na základě vyplňovaných dotazníků. Ačkoliv pozice EK stále dosahuje prvního místa, stejné výsledky jsou viditelné zároveň u EP a SZ. Mimo to má vysoké hodnoty na úrovni prvního místa i VR.

Graf č. 1: Vnímání evropských institucí a aktérů z hlediska důležitosti

Zdroj: Autorka na základě provedeného výzkumu²⁰²

Z výsledku grafu lze vyvodit závěr, že Evropská komise, Evropský parlament a Stálé zastoupení ČR jsou vnímány jako nejdůležitější. Poněkud překvapivě je jako cílová instituce vnímán i VR. Česká zastoupení krajů uvedla, že i přes relativně omezené pravomoci této instituce, představuje užitečný kanál,

²⁰⁰ Rozhovor s Mgr. Zbyňkem Prokopem, Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu, zástupce Plzeňského kraje v Bruselu 22. Ledna 2013 (Archiv autora)

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² Respondenti hodnotili instituce podle důležitosti na škále 1-5 (velmi důležité až 5 nedůležité). Na základě získaných dat u sedmi zastoupení krajů ČR (Zastoupení Jihočeského, Jihomoravského, Olomouckého, Plzeňského, Ústeckého, Pražského domu a Zastoupení kraje Vysočina. Odchylka je patrná částečně u Úk z důvodu dočasného vedení zastoupení a ZkV. Oba respondenti uvedli výsledky pouze k EK, EP, VR a SZ.

pomocí kterého se snaží lobbovat. VR pro ně de facto ztělesňuje důležitého spojence v úsilí o prosazování regionálních zájmů. Co se týče dalších institucí, Rada EU je vnímána až jako méně důležitá. Patrně nejnižších shodných výsledků opět dosahuje EHSV. Pro vysvětlení, proč je SZ ČR ve smyslu prosazování zájmů pro české RK důležité, uvádíme názor zástupce Plzeňského kraje. SZ představuje informační kanál disponující důležitými informacemi z různých pracovních skupin Rady EU, ke kterým se běžný zástupce regionální kanceláře dostává obtížně. „... zájmy regionů nemusí být vždy kompatibilní s názory ministerstev a je potřeba vědět, co se na pracovních skupinách projednává.“²⁰³ Tyto informace právě přicházejí od Stálého zastoupení ČR. Druhá úroveň analýzy představovala četnost kontaktů s výše zmíněnými aktéry, tj. EK, EP, Rada EU, VR, EHSV, SZ ČR. Nejčastěji dochází ke kontaktování EK, nejen díky jejímu zásadnímu vlivu na rozhodovací proces v EU, ale právě díky její otevřenosti k novým podnětům. K největší frekvenci styků v rámci EK dochází s Generálním ředitelstvím (GŘ) pro regionální a městskou politiku (DG REGIO) a také GŘ pro dopravu (DG MOVE). Návštěva dalších GŘ se pak odvíjí od agendy jednotlivých RK či konkrétních projednávaných otázek. Tři česká zastoupení dokonce uvedla, že k pravidelným schůzkám dochází jednou až několikrát za týden.²⁰⁴ V případě EP je už frekvence kontaktů nižší, kdy regionální kanceláře téměř shodně uvedly jednou za měsíc. Největší snahy v prosazování regionálních zájmů v rámci EP směřují kanceláře přímo do různých výborů Parlamentu, přičemž dochází v určitých specifických otázkách ke schůzkám s jednotlivými europoslanci. Výbor regionů může pro některé typy RK představovat nejdůležitějšího aktéra a zároveň i platformu pro prosazování zájmů. Pokud má kraj svého zástupce ve VR, tak může být většina agendy regionální kanceláře přímo spojena s aktivitami typu zajišťování logistického zázemí a asistence pro vlastní zástupce tohoto poradního orgánu. Do této kategorie mohou spadat například zastoupení Ústeckého kraje²⁰⁵ a zastoupení

²⁰³ Rozhovor s Mgr. Zbyňkem Prokopem, Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu, zástupce Plzeňského kraje v Bruselu 22. Ledna 2013 (Archiv autora)

²⁰⁴ Jde o regionální zastoupení (Pražský dům, Zastoupení Plzeňského kraje a Zastoupení Jihomoravského kraje)

²⁰⁵ *Výroční zpráva Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu 2011*, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu 2012, s. 10.

Jihočeského kraje.²⁰⁶ Dále mohou činnosti spojené s agendou VR pro některé RK představovat hlavní pracovní linii. Například Pražský dům má dokonce agendu Výboru regionů přímo na starosti, přičemž má pro tuto práci vyčleněného jednoho ze svých zástupců.²⁰⁷ S VR je tudíž neustále v kontaktu, (min. jednou za týden) a zajišťuje plnou administrativní podporu a služby pro členy české národní delegace.²⁰⁸ Pohled relativně nižší frekvence kontaktů mezi Radou EU a českými kanceláři odráží i názor diplomata zastoupení HMP, který uvádí, že k pravidelné spolupráci nedochází. K největší kooperaci docházelo pouze v rámci příprav na české předsednictví v r. 2009.²⁰⁹

Analýza prokázala, že výrazně nižšího počtu pravidelných kontaktů dosahují regionální kanceláře typu home-office. Při této nestálé formě tráví zástupci nestálé formy regionální kanceláře většinu času přímo v kraji a do Bruselu jezdí pouze jedenkrát v měsíci na přibližně týden či dva podle potřeby.²¹⁰ Pozoruhodně se vyjádřila zástupkyně kraje Vysočina, podle níž dochází k plánování schůzek v závistolsti na konkrétních úkolech, a proto je jejich kvantifikace nemožná. „*Někdy se půl roku s nikým nesetkáme a někdy během půl roku můžeme mít i čtyři setkání.*“²¹¹ Dále jsou zásadně omezené vazby na EK, neboť k setkáním dochází přibližně tři krát do roka.²¹² Nevýhoda nestálé formy zastoupení se může podle názorů některých odrazit i v nízké informovanosti. Pokud jste v Bruselu permanentně, máte velkou výhodu v podobě dobrého přísunu informací. Zástupci, kteří dojíždí do Bruselu pouze jednou za určitou dobu, trpí v tomto smyslu zásadním nedostatkem.²¹³ „*Oni*

²⁰⁶ Jiří Zimola je stálý člen Výboru Regionů a hejtman Jihočeského kraje. Viz Dotazník od Petra Soukupa, Jihočeský kraj, ředitel kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu 21. Února 2013 (Archiv autora)

²⁰⁷ Rozhovor s MUDr. Martinem Dubem, Zastoupení hl. města Prahy při Evropské unii, diplomat zastoupení HMP v Bruselu 28. Ledna 2013 (Archiv autora)

²⁰⁸ Dotazník od MUDr. Martina Duba, Zastoupení hl. města Prahy při Evropské unii, diplomat zastoupení HMP v Bruselu, 21. Února 2013 (Archiv autora)

²⁰⁹ Rozhovor s MUDr. Martinem Dubem, Zastoupení hl. města Prahy při Evropské unii, diplomat zastoupení HMP v Bruselu 28. Ledna 2013 (Archiv autora)

²¹⁰ Rozhovor s Mgr. Petrem Soukupem, Zastoupení Jihočeského kraje při Evropské unii, ředitel kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu 25. Ledna 2013 (Archiv autora)

²¹¹ Rozhovor s Mgr. Martinou Richtovou Tomšů, Zastoupení kraje Vysočina v Bruselu, zástupkyně Kraje Vysočina v Bruselu 8. Března 2013 (Archiv autora)

²¹² Rozhovor s Mgr. Petrem Soukupem, Zastoupení Jihočeského kraje při Evropské unii, ředitel kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu 25. Ledna 2013 (Archiv autora)

²¹³ Rozhovor s Mgr. Eliškou Buzkovou, Zastoupení Jihomoravského kraje v Bruselu, zástupkyně Jihomoravského kraje v Bruselu 13. Února 2013 (Archiv autora)

[nestálí regionální zástupci] jsou špatně informovaní, tím pádem jsou i znevýhodněni.“²¹⁴

5.2.5 Lobbyingové aktivity

Podkapitola s názvem lobbyingové aktivity se zaměří na to, zdali se česká krajská zastoupení snaží tyto aktivity vykonávat. Práce předpokládá, že účast na lobbyingových aktivitách vede k ovlivňování evropského rozhodovacího procesu. Současná literatura ale opakovaně zdůrazňuje, že kvůli slabému ústavnímu postavení regionů na domácí úrovni a podhodnoceným zdrojům regionálních kanceláří, nemají tito aktéři žádnou kapacitu podílet se na evropském vládnutí.

Během výzkumu byla respondentům kladená otázka, zdali se jejich regionální kanceláře snaží vykonávat lobbyingové aktivity. Z celkového počtu deseti existujících regionálních kanceláří byla potřebná data pro tuto analýzu získána od osmi respondentů.²¹⁵

Tabulka č. 16: Lobbyingové aktivity regionálních kanceláří ČR

	Kraje	Součást pracovní náplně	Vykonává lobbyingovou činnost	Konkrétní výsledky
1.	Zastoupení hl. města Prahy	Ano	Ano	Ano
2.	Zastoupení Středočeského kraje	N	N	N
3.	Zastoupení Jihočeského kraje	Ne	Ne	Ne
4.	Zastoupení Plzeňského kraje	Ano	Ano	Ano
5.	Zastoupení Ústeckého kraje	Ano	Ano	v procesu
6.	Zastoupení Libereckého kraje	Ano	Ano	Ano
7.	Zastoupení Královéhradeckého kraje	N	N	N
8.	Zastoupení kraje Vysočina	Ne	Ne ²¹⁶	Ne
9.	Zastoupení Jihomoravského kraje	Ano	Ano	Ano
10.	Zastoupení Olomouckého kraje	Ne	Ne	Ne

Zdroj: Autorka na základě provedeného výzkumu

²¹⁴ Tamtéž.

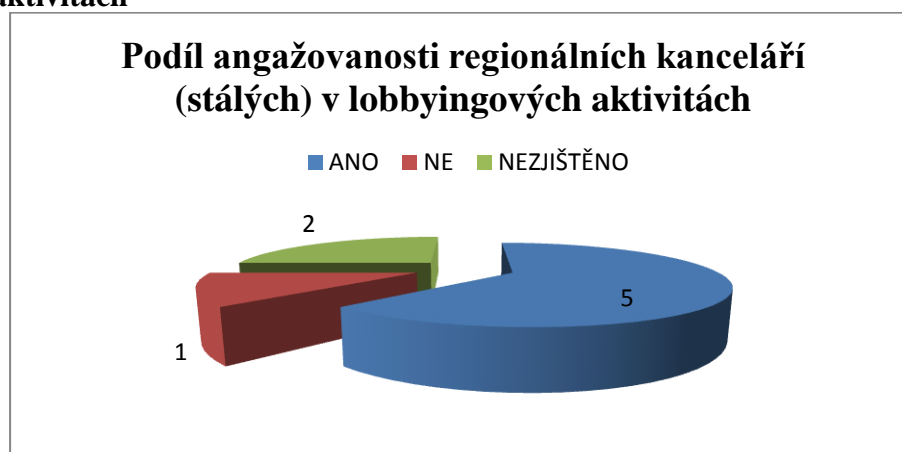
²¹⁵ Zastoupení Středočeského kraje a Zastoupení Královéhradeckého kraje na dotazníky nereagovalo.

²¹⁶ ZkV lobbyingovou činnost sama nevykonává. Kraj Vysočina je členem sítě, která se lobbyingem zabývá. Prostřednictvím sítě tedy sám kraj tuto činnost vykonává, ale ZkV to nemá v náplni práce. Viz Rozhovor s Mgr. Martinou Richtovou Tomšů, Zastoupení kraje Vysočina v Bruselu, zástupkyně Kraje Vysočina v Bruselu 8. března 2013 (Archiv autora)

Poznámka: *N (nezjištěno)*

Z výsledků výzkumu je patrné, že pouhá tři zastoupení krajů (Zastoupení Olomouckého kraje, Zastoupení Jihočeského kraje a Zastoupení Kraje Vysočina) nemá lobbyingové aktivity v náplni práce, a tudíž je ani sama nevykovává. ZOK je tedy jedinou stálou RK, která se lobbyingen nezabývá. Pro ostatní dvě ZJK a ZkV tyto aktivity přesahují rámec pracovní činnosti. Nyní budou ukázány konkrétní příklady.²¹⁷ Uvedený graf zahrnuje pouze stálou formu regionálních kanceláří, přičemž průzkum zahrnul Pražský dům, Zastoupení Středočeského kraje, Plzeňský dům, Zastoupení Ústeckého kraje, Zastoupení Libereckého kraje, Zastoupení Královéhradeckého kraje, Zastoupení Jihomoravského kraje a Zastoupení Olomouckého kraje.

Graf č. 2: Podíl angažovanosti regionálních kanceláří v lobbyingových aktivitách

Zdroj: Autorka na základě provedeného výzkumu

Pražský dům

Lobbuje nejvíce v oblastech svých zájmů (infrastruktura), kdy se nejčastěji obrací na GŘ pro regionální a městskou politiku (DG REGIO) a zároveň lobbuje pomocí VR, kde vykazuje jistý rozsah vybudovaných kontaktů díky pracovní agendě.²¹⁸ Další aktivity se zaměřovaly na prodloužení trasy metra A, k finálnímu výsledku však prozatím nedošlo. Pokud jde o lobbying v kooperaci s dalšími českými aktéry, zástupce Pražského domu zmínil právě SZ, přičemž za

²¹⁷ Daný výčet neobsahuje veškeré lobbyingové aktivity českých regionálních zastoupení, ale jen ty nejvýznamnější. Komplexní a detailní analýza těchto činností by byla nad rámec této práce.

²¹⁸ Dotazník od MUDr. Martina Duba, Zastoupení hl. města Prahy při Evropské unii, diplomat zastoupení HMP v Bruselu, 21. Února 2013 (Archiv autora)

největší úspěch považuje obhajobu kandidatury Prahy jako sídla agentury Galileo.²¹⁹ Velkou část lobbyingových aktivit Pražský dům propojuje pomocí organizace celé řady kulturních a propagačních akcí, při nichž využívá prostoru svého domu. Tak tomu bylo například i při snaze prosadit pražské sídlo pro zmíněnou agenturu Galileo, kdy zastoupení zorganizovalo a zprostředkovalo prezentaci tohoto projektu, na kterém se setkali zástupci EK z několika Generálních ředitelství.²²⁰

Plzeňský dům

Zástupce Plzeňského kraje v Bruselu konstatuje, že oblast lobbingu českých krajů je v Bruselu velká. Podstata této činnosti podle jeho slov tkví v tom, že „*lobbing tady v Bruselu není o tom chodit za lidmi s kufříkem peněz, ale s kufříkem argumentů.*“²²¹ Jednou z oblastí, ve kterých se česká krajská zastoupení snaží hájit zájmy ve svůj prospěch, je právě probíhající diskuze o nadcházejícím programovacím období 2014-2020, v níž lze vysledovat dvě protichůdné tendence. V první řadě neustálé prosazování vědy a výzkumu ze strany EK zhmotněné ve strategii Evropa 2020 versus potřeby rozvoje regionů.²²² Zástupce Plzeňského domu uvádí, že je velmi důležité být přítomen v Bruselu, neboť „*nebudete-li aktivně u vyjednávacího stolu, tak pak přijdete a bude Vám předložena hotová věc a vy s tím už nebudete moct nic dělat.*“²²³ Míra aktivity zastoupení krajů hraje roli při úspěšnosti hájení svých zájmů v přerozdělování finančních prostředků v nadcházejícím programovém období. Mezi úspěšné lobbyingové snahy, které se zhmotnily v konkrétní výsledky, ZPK uvádí dílčí úspěchy v prosazení balíčku nové legislativy ohledně změny ve vedení trasy koridoru v rámci sítě TEN-T.²²⁴ Zbyněk Prokop zde uvádí, že tyto

²¹⁹ MUDr. Martin Dub zde ale skromně podotýká, že si tento úspěch nemůže připsat pouze díky snahám Pražského domu. Šlo o týmovou spolupráci. Viz Rozhovor s MUDr. Martinem Dubem, Zastoupení hl. města Prahy při Evropské unii, diplomat zastoupení HMP v Bruselu 28. Ledna 2013 (Archiv autora)

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ Rozhovor s Mgr. Zbyňkem Prokopem, Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu, zástupce Plzeňského kraje v Bruselu 22. Ledna 2013 (Archiv autora)

²²² Zbyněk Prokop k tomuto bodu dále podotýká, že přílišné investice do vědy a výzkumu v obcích, kde není vybudovaná pořádná kanalizace a cesty, kde nemáte vodu, silnice nemá moc smysl. Nejprve je potřeba dobudovat základy a pak se orientovat na oblasti tohoto typu. Viz. Rozhovor s Mgr. Zbyňkem Prokopem, Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu, zástupce Plzeňského kraje v Bruselu 22. Ledna 2013 (Archiv autora)

²²³ Tamtéž.

²²⁴ Transevropská dopravní síť

změny byly do jisté míry prosazeny s pomocí zastoupení Svobodného státu Bavorsko. Ve spolupráci s německou RK se na změnách dohodli a společně tento zájem obhájili.²²⁵

Zastoupení Ústeckého kraje

Hlavní priorita ZÚk je právě ovlivňování legislativy skrz VR.²²⁶ Ve spolupráci s odbory krajského úřadu připravují pozměňovací návrhy k vybraným stanoviskům VR, zejména těch, které souvisí s prioritami Ústeckého kraje.²²⁷ Dalším příkladem je zapojování Ústeckého kraje do rozhodovacího procesu při formulování evropské legislativy – skrze veřejné konzultace k politikám a strategiím EU. Nadto se ZÚk se snaží ovlivňovat evropský proces pomocí dvou sítí, skrze evropskou síť ECRN²²⁸ a evropské síť FEDARENE,²²⁹ jejíž je členem.²³⁰

Zastoupení Libereckého kraje

ZLk se snažilo prosazovat své a především zájmy libereckých zemědělců prostřednictvím pozměňovacích návrhů v oblasti Společné zemědělské politiky (SZP). Zástupce Libereckého kraje se velmi aktivně účastnil vyjednávání ohledně zemědělských stropů, přičemž své snahy cílil na řadu českých europoslanců z Výboru pro zemědělství a rozvoj venkova (AGRI).²³¹ Zástupce Libereckého kraje se vyjádřil, že: „... *existuje velký prostor pro lobování, ale není prostor v hlavách českých subjektů, které pořád nepochopili, že ten Brusel je jejich a že tam patří*”.²³² Zdůraznil, že za úspěšným lobbyingem stojí nejen výborný komunikační talent a znalost prostředí, rovněž je třeba si osvojit komunikační styl a adekvátní chování a je třeba osvojit si styl chování a styl

²²⁵ Rozhovor s Mgr. Zbyňkem Prokopem, Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu, zástupce Plzeňského kraje v Bruselu 22. Ledna 2013 (Archiv autora)

²²⁶ Rozhovor s Ing. Jitkou Zimovou, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu, zástupkyně Ústeckého kraje v Bruselu, 6. Února 2013 (Archiv autora)

²²⁷ *Výroční zpráva Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu 2011*, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu 2012, s. 3.

²²⁸ ECRN Evropské síť chemických regionů

²²⁹ FEDARENE evropskou síť regionálních a místních organizací a institucí zabývajících se oblastí energetiky a životního prostředí

²³⁰ Rozhovor s Ing. Jitkou Zimovou, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu, zástupkyně Ústeckého kraje v Bruselu, 6. Února 2013 (Archiv autora)

²³¹ Rozhovor s Lukášem Vorlem, Zastoupení Libereckého kraje v Bruselu, vedoucího zastoupení Libereckého kraje v Bruselu 14. Února 2013

²³² Tamtéž.

komunikace. Úspěch, který si ZLk může připsat na účet, je obdržení titulu Evropského města sportu 2012 pro Liberec. Co se týče dalšího úspěchu lobbyingových aktivit, jímž byl zisk finančních prostředků na konání Evropské olympiády mládeže v Liberci pro rok 2011, byla tato regionální kancelář pouze součástí týmu, přičemž veškerá práce v tomto ohledu byla již předjednaná a ZLk pouze dotáhlo celý proces do konce.²³³

Zastoupení Jihomoravského kraje

Poslední zastoupení, jenž má nejen ambice v oblasti lobbingu, ale také konkrétní výsledky, řadíme ZJk. Lobbyingové snahy se odrážely v připomínkových návrzích k programu Horizont 2020. V těchto snahách se ZJk nejprve vydalo cestou samotného kontaktování poslanců EP, kteří se měli možnost v této záležitosti angažovat. Lepší a efektivnější způsob prosazování svých zájmů zástupkyně JMk vidí ve využívání sítí, na jejichž vytváření participují. Konkrétní výsledky svých lobbyingových aktivit v podobě připomínkových návrhů Horizontu 2020 se podařilo prosadit právě ve spolupráci v rámci sítě ERRIN. Mezi další vyvíjené aktivity lobbingu ze strany ZJk jsou dále v rámci sítě PURPLE. Mezi největší výhody členství v síti má ZJk v tom, že mají hodně silné partnery, jako například silný francouzský region *L'Île-de-France*. Zástupkyně podotýká „*Já se věnuji všemu, ale na L'Île-de-France na tuto oblast [peri-urbánních regionů] mají přímo jednoho člověka.*“²³⁴

5.2.6 Spolupráce a síťování

Závěrečná sekce výzkumu se zaměřuje na aktivity českých krajských zastoupení v oblasti spolupráce a síťování. Pro účely naší práce budeme analyzovat obě aktivity zároveň, neboť se v několika úrovních navzájem prolínají.

Pro většinu regionálních zastoupení je navazování kontaktů a spolupráce s ostatními evropskými regiony velmi důležitá oblast činnosti. Tento přístup prosazuje zastoupení JMk, které se aktivně angažuje v rozdílných aktivitách spolupráce s dalšími regionálními kanceláři. Největší míra

²³³ Rozhovor s Lukášem Vorlem, Zastoupení Libereckého kraje v Bruselu, vedoucího zastoupení Libereckého kraje v Bruselu 14. Února 2013

²³⁴ Rozhovor s Mgr. Eliškou Buzkovou, Zastoupení Jihomoravského kraje v Bruselu, zástupkyně Jihomoravského kraje v Bruselu 13. Února 2013 (Archiv autora)

vzájemné participace regionálních kanceláří je patrná v oblasti přeshraniční spolupráce, které se účastí celá řada krajských zastoupení - ZJMk, ZPk či ZJČk. Na základě velmi dobré spolupráce kanceláře Plzeňského kraje se zastoupením Barovska dochází i k vytváření partnerství v politických otázkách a kooperaci v oblasti přeshraniční spolupráce v tomto případě dosahuje vysoké úrovně.²³⁵

Mezi největší úspěch svého působení uvádí zástupce JČk založení Evropského regionu Dunaj-Vltava v rámci přeshraniční spolupráce. Sedm regionů, mezi které se řadí Bavorsko či Horní a Dolní Rakousko spolupracuje mezi sebou i na evropské úrovni a tyto kanceláře pravidelně kooperují. Největší divize v rámci této kooperace zástupce kanceláře spatřuje ve společných jednáních se zastoupeními výše zmíněných německých a rakouských regionů. Podle slov zástupce kanceláře dostal v tomto projektu Jihočeský kraj „*triumf do ruky*“, neboť považuje Bavorský region za nejsilnější na úrovni EU.²³⁶

Velmi aktivní činnost opět vykazuje ZJMk, který se pravidelně účastní schůzek regionů Poddunajské strategie, jež se konají na zastoupení Badenska-Würtenbersku v Bruselu. Setkávají se zde zastoupení rakouských, slovenských, maďarských regionů a navzájem se informují nejen o tomto projektu, ale i o řadě odlišných projektů.²³⁷

Provedený výzkum zjistil dvě protichůdné názorové tendence na členství v sítích či asociacích. První skupina regionálních kanceláří tzv. „obhájců“ se vyjadřovala k členstvím velmi pozitivně. Naopak druhá skupina regionálních kanceláří tzv. „odpůrců“ má velmi skeptický postoj vůči těmto členstvím.

Jako velmi přínosné vnímá členství v sítích zastoupení JMk. Obě sítě jsou velmi specificky zaměřené a regionální kancelář díky nim přímo prosazuje své zájmy. Hlavní podstata a myšlenka sítě PURPLE.²³⁸ se přímo prolíná s oblastí zájmů JMk, neboť oblast peri-urbánního rozvoje se přímo dotýká

²³⁵ Rozhovor s Mgr. Zbyňkem Prokopem, Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu, zástupce Plzeňského kraje v Bruselu 22. Ledna 2013 (Archiv autora)

²³⁶ Rozhovor s Mgr. Petrem Soukupem, Zastoupení Jihočeského kraje při Evropské unii, ředitel kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu 25. Ledna 2013 (Archiv autora)

²³⁷ Rozhovor s Mgr. Eliškou Buzkovou, Zastoupení Jihomoravského kraje v Bruselu, zástupkyně Jihomoravského kraje v Bruselu 13. Února 2013 (Archiv autora)

²³⁸ Evropské sítě peri-urbánních regionů

problému domácího regionů a města Brna s okolím. Kromě faktu, že v rámci této sítě dochází k výměně informací a zkušeností v oblasti společných problémů mezi členy, mohou také společně lobbovat a artikulovat zájmy u evropských institucí. Síť má relativně menší počet členů, je formalizovaná a členové sítě jsou velmi silné regiony (EU-15), které pro zastoupení poskytují i spolupráci s těmito partnery. „*Mimo lobbingové aktivity vidím největší přínos těchto sítí pro zastoupení JMK v předávání informací. Máme mnohem větší přehled o tom, co ty který regiony v této síti dělají, a navzájem se informujeme o různých výzvách. Informovanost mezi členy je proto daleko lepší.*“²³⁹ Mimoto je ZJMK členy taky sítě ERRIN, kde dochází mezi členy k pravidelným schůzkám a jak bylo již uvedeno v předchozí kapitole taky k prosazování společných zájmů v politických otázkách.²⁴⁰

Mezi další velké obhájce sítí řadíme zastoupení Ústeckého kraje. Členství v síti ECRN mu nabízí nejen prezentaci obecných zájmů institucím EU, výměnu know-how mezi chemickými regiony a taktéž možnost řady finančních příležitostí. Pod vedením státu Sasko – Anhaltsko dochází k pravidelné kooperaci mezi členy a k prosazování politických otázek v oblasti společných zájmů.²⁴¹ Nadto ZÚk taktéž využívá aktivního členství v rámci evropských regionálních sítí a místních organizací a institucí FEDARENE, které implementují, koordinují a připravují politická opatření v oblasti energetiky a životního prostředí na regionální a místní úrovni.²⁴²

Zastoupení hl. města Prahy vidí jako velmi důležité členství v evropské síti Capital Cities and Regions. V rámci tohoto sdružení se vytvořilo konsorcium hlavních měst a regionů, které se společně podílí na přípravě největší události regionů v Bruselu, která se nazývá OPEN DAYS. Druhým stěžejním důvodem členství je společné prosazování politických názorů členů, jejich základním zájmem je zajištění situace, ve které velká města Evropy nejsou znevýhodňována na úkor méně rozvinutých regionů. Největší přínos členství v této asociaci podle zástupce Pražského domu je zviditelnění Prahy a

²³⁹ Rozhovor s Mgr. Eliškou Buzkovou, Zastoupení Jihomoravského kraje v Bruselu, zástupkyně Jihomoravského kraje v Bruselu 13. února 2013 (Archiv autora)

²⁴⁰ Tamtéž.

²⁴¹ *Výroční zpráva Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu 2011*, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu 2012, s. 7.

²⁴² Rozhovor s Ing. Jitkou Zimovou, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu, zástupkyně Ústeckého kraje v Bruselu, 6. února 2013 (Archiv autora)

prosazování společných zájmů.²⁴³

Názory z opačného spektra směrem k členstvím v sítích mají například kanceláře Libereckého kraje, kde zástupce uvádí, že přidaná hodnota nebyla vyhodnocena jako dostatečná v poměru s finančním příspěvkem a proto členství pro jeho kraj zatím nemá smysl.²⁴⁴ V případě ZPk se potom o členství jedná. Ačkoliv v síti EUROCITIES není Plzeňský kraj členem, pouze město Plzeň, zástupce této kanceláře nespatřuje žádné benefity v tomto členství. „Efektivita těchto sdružení je dle mého názoru trošku pochybná.“²⁴⁵ Za tímto názorem stojí nejen vysoké členské poplatky, ale taktéž nulová návratnost.

Poměrně neutrální postoj k členství má zástupkyně Olomoucké kanceláře. Toto zastoupení sleduje aktivity AER sítě v Bruselu. Jedná se především o předávání informací do regionu, či o snahu o zapojení členů sdružení do sítí vytvářených v rámci AER (př. společné projektové žádosti apod.).²⁴⁶

Tabulka č. 17: Členství v sítích či asociacích

Regionální zastoupení	Členství v sítích	Název sítě
Zastoupení hl. města Prahy	ano	CCRN, ²⁴⁷ EUROCITIES ²⁴⁸
Zastoupení Středočeského kraje	<i>N</i>	<i>N</i>
Zastoupení Jihočeského kraje	ne	ne
Zastoupení Plzeňského kraje	ano	EUROCITIES ²⁴⁹
Zastoupení Ústeckého	ano	ECRN,

²⁴³ Rozhovor s MUDr. Martinem Dubem, Zastoupení hl. města Prahy při Evropské unii, diplomat zastoupení HMP v Bruselu 28. Ledna 2013 (Archiv autora)

²⁴⁴ Rozhovor s Lukášem Vorlem, Zastoupení Libereckého kraje v Bruselu, vedoucího zastoupení Libereckého kraje v Bruselu 14. Února 2013

²⁴⁵ Rozhovor s Mgr. Zbyňkem Prokopem, Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu, zástupce Plzeňského kraje v Bruselu 22. Ledna 2013 (Archiv autora)

²⁴⁶ Dotazník od Mgr. Michaely Vráželové, Zastoupení Olomouckého kraje v Bruselu, zástupkyně Olomouckého kraje v Bruselu, 11. Února 2013 (Archiv autora)

²⁴⁷ Zkratka CCRN - The Capital Cities & Regions Network. Členství v této síti má hlavní město Praha.

²⁴⁸ Agenda sítě Eurocities spadá pod magistrát HMP. Viz Rozhovor s MUDr. Martinem Dubem, Zastoupení hl. města Prahy při Evropské unii, diplomat zastoupení HMP v Bruselu 28. Ledna 2013 (Archiv autora)

²⁴⁹ Členství v této síti má ale pouze město Plzeň a ne Plzeňský kraj.

<http://www.eurocities.eu/eurocities/members/member&id=369> (6.3.2013)

kraje		FEDARENE
Zastoupení Libereckého kraje	ne	ne
Zastoupení Královéhradeckého kraje	<i>N</i>	<i>N</i>
Zastoupení kraje Vysočina	ano	EUREGHA ²⁵⁰
Zastoupení Jihomoravského kraje	ano	PURPLE, ERRIN
Zastoupení Olomouckého kraje	ano	AER

Zdroj: Autorka na základě provedeného výzkumu

Poznámka: *N* (nezjištěno)

²⁵⁰ Činnosti spojené s členstvím v této síti nemá v kompetenci zastoupení kraje Vysočina, ale přímo krajský úřad.

Závěr

Záměrem této práce bylo přispět novými získanými poznatky k tématu prosazování regionálních zájmů na evropské úrovni. S rostoucím významem stálých zastoupení jednotlivých regionů v rámci kontextu EU, se proto nabízel velký prostor pro zkoumání této oblasti. Poslední výzkumy včetně odborné literatury vnímají regiony NČS optikou jednolitého celku, vykazující téměř nulové odlišnosti. Pomocí případové studie regionálních zastoupení České republiky si práce stanovila ambici poukázat, že tomu takto není.

Důvodem, proč byla Česká republika, respektive její regiony pro tuto analýzu vybrány, byla právě jejich příslušnost mezi skupinu NČS vykazující jisté charakteristiky. Mimo to se v kontextu českého prostředí dají najít pouze diplomové či disertační práce pojednávající o tomto tématu. Absentují odborné práce, které by komplexně zachytily činnosti a aktivity regionálních zastoupení při EU.

Práce si stanovila za cíl analyzovat působení krajských zastoupení ČR v evropské aréně rozhodování. Cílem práce bylo objasnit, jakých možností mohou tito regionální aktéři dosáhnout v oblasti prosazování regionálních zájmů v rámci evropské arény rozhodování. A do jaké míry se mohou v tomto procesu angažovat. Pro účely naší práce byly stanovené tři hlavní výzkumné otázky: *Je funkční kategorizace regionálních zastoupení nových členských států od Carolyn Rowe zcela platná pro regionální kanceláře České republiky? Existují faktory, které pomáhají těmto subjektům přesahovat definovaný rámec rolí a aktivit stanovený výše zmíněnou autorkou? Odráží se vykonávané činnosti těchto subjektů na evropské úrovni nějakým způsobem na rozhodovací proces EU?*

Pro zodpovězení výzkumných otázek byla provedena komplexní analýza aktivit a činností českých krajů v Bruselu. Co se týče konceptuálního pojetí, práce stavěla na funkční kategorizaci činností podle Carolyn Rowe, přičemž docházelo k verifikaci zmíněného modelu na regionální kanceláře ČR. V první kategorii činností týkajících se tzv. *downstreamových aktivit - problematiky shromažďování, analyzování a vyhodnocování informací, interpretace a analýze politik*, bylo zjištěno, že pro české RK je skutečně tato oblast velmi důležitá. Většina z nich během výzkumu uvedla, že slouží jako

tzv. spojka mezi krajem a bruselskou úrovní v přenosu informací. Došlo tak k potvrzení charakteristiky regionů NČS pro tuto kategorii, potažmo logice jejich fungování.

Druhá oblast zkoumání aktivit NČS regionů zahrnovala činnosti v oblasti v tzv. *upstreamových aktivitách - reprezentaci a lobbyingu*. V této části analýzy docházelo k odkrytí zcela nových a překvapujících faktů, odlišných od dosavadních premis autorů včetně Rowe. Práce vycházela z předpokladu, že účast na lobbyingových aktivitách vede k ovlivňování evropského rozhodovacího procesu. Dosavadní literatura opakovaně zdůrazňovala, že slabé ústavní postavení regionů v rámci domácího systému výrazně limitují míru aktivit ve snahách ovlivňovat evropský rozhodovací proces. Mimoto regionální kanceláře s podhodnocenými personálními a finančními zdroji nemají de facto žádnou kapacitu podílet se na evropském vládnutí. Výzkum však přinesl zcela odlišná fakta. Bylo jisté, že pět regionálních kanceláří z osmi mají lobbyingové činnosti a potažmo snahy vstupovat do rozhodovacího procesu nejen jako součást pracovní náplně, ale zároveň mají velkou ambici tuto činnost vykonávat. Největším zjištěním bylo, že se na této činnosti snaží velmi aktivně podílet, a v řadě případů byly patrné výsledky. Mezi tyto RK řadíme: Pražský dům, Plzeňský dům, Zastoupení Ústeckého kraje, Zastoupení Libereckého kraje, Zastoupení Jihomoravského kraje. Tři regionální zastoupení vykazovala dokonce společný jev. Ani jedna se pro účely prosazování zájmů a ovlivňování evropské legislativy nesnažila angažovat sama. V případě Plzeňského kraje šlo s prosazování společného zájmu se zastoupením Svobodného státu Bavorsko. Pro ZÚk a ZJMk v tomto smyslu pomáhalo členství v sítích, s důrazem na to, že obě dvě mají mezi nimi partnery - silné regiony. V případě ZJMk je to region L'Île-de-France.

Třetí oblast aktivit s názvem *síťování a spolupráce* taktéž přinesla překvapivé výsledky. Navzdory potvrzení předpokladu Rowe, že horizontální vytváření sítí a spolupráce s dalšími regiony je stěžejní pro tyto subjekty, došlo k vyvrácení jeho charakteru. Skutečně dochází k časté a pravidelné kooperaci mezi českými RK a ostatními regiony. Bylo ale zjištěno, že k tomu nemusí nutně docházet za účelem primárního získávání finančních prostředků. Dochází ke kooperaci mezi regiony v několika liniích. Mezi přední se řadí kooperace

v rámci projektů přeshraniční spolupráce, na kterých participuje řada českých RK. V rámci této linie dochází i vytváření partnerství v politických otázkách - k přímému prosazování zájmů, které by se de facto mohly přiřadit do druhé funkční kategorie. Další linie kooperace probíhá v rámci členství v sítích. Tyto evropské platformy českým RK poskytují jakousi základnu, či výchozí bod, pomocí kterého mohou členové nejen artikulovat svoje společné zájmy na evropské úrovni, ale taky je reálně prosazovat. Nadto, dochází mezi partnery k vzájemné informovanosti a výměně zkušeností. Opět se zde ukázala velká spolupráce se silnými regiony a potažmo s jejími regionálními zastoupeními. Co se týče postojů českých RK vůči evropským sítím, lze hovořit o dvou diametrálně odlišných názorových polích. Zatímco pro některé RK členství v těchto platformách znamená ztrátu času a především finančních prostředků, pro druhou skupinu vykazuje členství strategickou výchozí základnu z výše zmíněných důvodů.

Čtvrtá funkční kategorie - *obchodní příležitosti, vyhledávání partnerů, analýzy finančních zdrojů*, zcela odpovídala charakteristikám vykonávaných činností autorky. Výzkumem bylo potvrzeno, že získávání informací týkajících se finanční podpory a příležitostí v podobě komunitárních programů představuje významnou součást pracovní agendy českých krajských kanceláří.

S názvem *propagační aktivity a podpora regionů* se pojí pátá funkční kategorie činností. Ačkoliv jsou vyvíjené činnosti této oblasti vnímány ze strany českých RK jako poměrně důležité, nepředstavují již největší prioritu jejich pracovní náplně. V této kategorii výzkum nepotvrdil názor autorky. Nejen, že některé RK hodnotily tuto oblast jako méně důležitou, zároveň je již českými RK propagace vnímána optikou navazování kontaktů.

Analýzou činností a aktivit českých RK ve zmíněných pěti funkčních oblastech podle Rowe došlo k verifikaci první výzkumné otázky. *Je funkční kategorizace regionálních zastoupení NČS od Carolyn Rowe zcela platná pro regionální kanceláře České republiky?* Argumenty vedly k vyvrácení v tom smyslu, že funkční dělení se nejeví jako zcela platné pro krajská zastoupení ČR. Odlišné výsledky vykazovaly zejména oblasti číslo dvě - *reprezentaci a lobbyingu* a tři *síťování a spolupráce*, přičemž i v páté oblasti - *propagační aktivity a podpora regionů* - jsou patrné rozdílné charakteristiky. Co se týče druhé výzkumné otázky: *Existují faktory, které pomáhají těmto subjektům*

přesahovat definovaný rámec rolí a aktivit stanovený výše zmíněnou autorkou?

Tj. faktorů, které napomáhají českým RK přesahovat definovaný rámec, bylo výzkumem zjištěno následující. Přímá spolupráce se silnými regiony výrazně rozšiřuje příležitosti a zvyšuje šance v artikulaci a prosazování společných zájmů, a zároveň v možnostech participace na evropském vládnutí. S pomocí těchto silných regionů, mohou krajská zastoupení de facto překračovat pomyslný práh činností a vstupovat do arény evropského rozhodování. V tomto smyslu lze s prací propojit i uvedený koncept politických sítí, kdy jsou české RK do velké míry závislé na silných regionech, s jejíž pomocí prosazují společné zájmy.

Analýzou postavení českých regionů bylo dále zjištěno, že se jedná skutečně o sub-národní jednotky slabě zakotvené v rámci domácí úrovně. České kraje se netěší ani silnému ústavnímu postavení, ale nedisponují přímým institucionálním přístupem k evropským institucím v porovnání s regiony EU-15. V tomto případě se aplikace více-úrovňového vládnutí nejeví jako platná.

Co se týče analýzy dostupných zdrojů, bylo objasněno, že jsou tito regionální aktéři skutečně podhodnoceni v tom smyslu, že mají k vykonávání svých činností dostupné omezené finanční zdroje, pouhou kancelář a veškerou práci vykonává jen jeden zaměstnanec, kterému je povětšinou nápomocný stážista.

Při vnímání stability českých RK ve smyslu nepřetržité funkční formy a dlouholetému působení byly zjištěné pozoruhodné výsledky. Řada českých RK již na evropské úrovni funguje dlouhodobě. Při stálé formě zastoupení se „nejmladší“ RK těšily šestiletému působení a „nejstarší“ přesahovaly jednu dekádu. V tomto smyslu se rozhodně nedá hovořit o počáteční fázi „rozkoukávání“ na úrovni EU.

Co do počtu pravidelných kontaktů s institucemi a evropskými aktéry byly zjištěné velmi zajímavé výsledky. Řada RK si již vybuodovala silné vazby a vykazuje pravidelné styky s důležitými evropskými rozhodovacími institucemi. Tento fakt taktéž představuje zásadní faktor, jenž do jisté míry odlišuje etablované RK od těch „slabších“, pouze „administrativních“ konstruktů. Navazování kontaktů a udržení vazeb je běh na dlouhou trať a vyžaduje intenzivní přítomnost v bruselských „kruzích.“

Poslední výzkumná otázka: *Odráží se nějakým způsobem vykonávané činnosti těchto subjektů na evropské úrovni v rozhodovacím procesu EU?*, byla již do jisté míry verifikována výše. Výzkum poukázal, že ano. Činnosti některých krajských zastoupení mají ambici ovlivňovat evropskou legislativu. Tato ambice by nebyla reálnou, kdyby se české RK v těchto snahách pokoušely sami. Ve spolupráci se silnými evropskými partnery či pomocí úzce zaměřených sítí toho mohou dosáhnout.

Ve smyslu nalezení dělicí linie mezi českými RK byla vytvořena následující tabulka dělicí subjekty do tří skupin:

1.	Etablovaná, stabilní, dlouhodobá, dostatek finančních zdrojů, pravidelné kontakty s aktéry EU, lobbying, spolupráce s partnery (stálá forma)	Pražský dům Plzeňský dům
2.	Téměř etablovaná, poměrně stabilní, střednědobá, časté kontakty s aktéry EU, lobbying, spolupráce s partnery (stálá forma)	Zastoupení Ústeckého kraje, Zastoupení Jihomoravského kraje Zastoupení Libereckého kraje Zastoupení Olomouckého kraje (<i>mimo aktivity lobbyingu</i>)
3.	Neetablovaná, nestabilní, omezené kontakty s aktéry EU, omezené možnosti vykonávaných činností (nestálá forma)	Zastoupení Jihočeského kraje Zastoupení kraje Vysočina

Přílohy

Příloha č. 1.: Přehled zkontaktovaných respondentů výzkumu

Kraje	Rozhovory	Dotazníky
Zastoupení HMP	ano	ano
Zastoupení Středočeského kraje	<i>nereagovalo</i>	<i>nereagovalo</i>
Zastoupení Jihočeského kraje	ano	ano
Zastoupení Plzeňského kraje	ano	ano
Krajský úřad Karlovarského kraje	-	ano
Zastoupení Ústeckého kraje	ano	ano
Zastoupení Libereckého kraje	ano	-
Zastoupení Královéhradeckého kraje	<i>nereagovalo</i>	<i>nereagovalo</i>
Krajský úřad Pardubického kraje	-	ano
Zastoupení Kraje Vysočina	ano	-
Zastoupení Jihomoravského kraje	ano	ano
Zastoupení Olomouckého kraje	-	ano
Krajský úřad Moravskoslezského kraje	-	ano
Krajský úřad Zlínského kraje	ano	-

Příloha č. 2.: Žádost o rozhovor

Vážená paní/Vážený pane,

jmenuji se Martina Teschnarová a jsem studentkou magisterského studia oboru Politologie a evropská studia v Olomouci (Univerzita Palackého).
Nyní pracuji na své Diplomové práci, která se zaměřuje na téma:

Regionálních kanceláří českých krajů v Bruselu

Srdečně bych Vás tímto chtěla poprosit o krátký rozhovor na toto téma. Mám již připravené konkrétní otázky relevantní pro můj výzkum a zároveň by mě velmi zajímaly postřehy a zkušenosti vaší osoby z praxe.

Byla/byl byste, prosím, ochotna/ochotný věnovat mi přibližně 15-20 minut Vašeho času?

Jako komunikační prostředek bych ráda použila program skype. V případě, že byste upřednostnila/upřednostnil jinou variantu komunikace, dejte mi prosím vědět. Měla/Měl byste prosím časový prostor v průběhu příštího týdne?

Budu si velmi cenit Vaší zpětné vazby.
Předem Vám děkuji za Vaše zvážení a čas.

Se srdečným pozdravem

Martina Teschnarová

Příloha č. 3.: Dotazník pro zástupce regionálních kanceláří v Bruselu

❖ FORMA ZASTOUPENÍ + ORGANIZAČNÍ FORMÁT

- Datum vzniku regionální kanceláře (RK) v Bruselu?
- Je nynější forma zastoupení vašeho kraje odlišná od té původní, která vznikla při založení RK? Funguje zastoupení stále stejným způsobem?
- Jde o přímou, nebo nepřímou formu zastoupení?
- Jak je definován smluvní vztah mezi zastoupením vašeho kraje v Bruselu a krajským úřadem? (např. přímý zástupce kraje, zaměstnanec příspěvkové organizace, agentura)
- Považujete tuto formu za efektivní? Uveďte důvody?
- Jakou částku ročně investuje do regionálního zastoupení v EU? Alespoň orientačně.
- Zaměstnanci vašeho zastoupení?

	Počet	v ČR	v Bruselu
Ředitel			
Odborní pracovníci			
Administrativní pracovníci			
Stážisté			

- Kolikrát do roka nabíráte stážisty? Na jak dlouho?

❖ KOMUNIKACE + FREKVENCE KONTAKTŮ

- Jakou formou komunikujete se Zastoupením vašeho kraje v ČR? Pomocí koordinátorů? Komunikujete přes email, telefonicky – jak častěji?
- Jak často přijíždí vedení kraje do vaší bruselské regionální kanceláře?
- Kdo je pro Vás nejčastějším kontaktním partnerem na evropské úrovni, chcete-li se informovat či prosadit svoje zájmy?
- Jak často se stýkáte s?
 - Pracovníci EK: konkrétně
 - Pracovníci EP: konkrétně
 - Zástupci ve Výboru Regionů (VR)
 - Zástupci z Evropského hospodářského a sociálního výboru
 - Stálá reprezentace ČR při EU
 - Další regiony z ČR
 - Další regiony z EU-15
 - Další regiony z nových členských států
- Účastní se vaši zástupci RK zasedání Výborů regionů? Účastní se váš region plenárního zasedání VR?
- Účastní se zástupci Vaší RK pravidelně nějakých konferencí, akcí, workshopů?

- Zaškrtněte následující činnosti podle důležitosti?
(1 - velmi důležité až 5 - nedůležité)

	1	2	3	4	5
Evropská komise					
Evropský parlament					
Rada ministrů					
Výbor regionů					
Evropský hospodářský a sociální výbor					
Stálá reprezentace ČR při EU					
Další regiony z ČR					
Další regiony ze starých členských států (EU-15)					
Další regiony z nových členských států (NČS)					
NGO					

❖ AKTIVITY, FUNKCE a ROLE

- Jaké jsou hlavní činnosti a role vašeho zastoupení? Jak byste tyto činnosti ohodnotil podle důležitosti? Na škále (1 - velmi důležité až 5 - nedůležité)
- Uveďte konkrétní projekt, činnost vašeho regionálního zastoupení v Bruselu
- Co považujete za nejvýznamnější výsledek vaší práce v Bruselu?
- Zaškrtněte následující oblasti politik podle důležitosti?
(1 - velmi důležité až 5 - nedůležité)

	1	2	3	4	5
Doprava					
Energetika					
Hospodářská soutěž					
Informační společnost/technologie					
Kohézní politika/Strukturální fondy					
Kultura					
Obchodní politika					
Ochrana spotřebitele					
Regionální rozvoj					
Rozpočet					
Rozvoj cestovního ruchu					
Rozvoj průmyslu					
Sociální práva					

Telekomunikace					
Věda a výzkum					
Vzdělání a školství					
Zaměstnanost a sociální věci					
Zemědělství					
Životní prostředí					

- Zaškrtněte následující činnosti podle důležitosti?
(1 - velmi důležité až 5 - nedůležité)

	1	2	3	4	5
Poskytování „včasného upozornění“ o aktuálních informacích týkající se připravovaných politik, legislativy EU a programů finanční podpory					
Získávání a předávání všeobecných informací o připravované legislativě EU relevantní pro váš region					
Zajišťování sběru informací o aktuálních vypisovaných výzvách k projektům a o dalších programech finanční podpory					
Navazování kontaktů, spolupráce s regiony ČR a s ostatními evropskými regiony					
Funkce mezičlánku mezi vašim regionem a institucemi EU					
Včasné prezentování a prosazování stanovisek vašeho kraje v procesu rozhodování evropských institucí včetně informování evropských institucí o problematice regionální politiky z pohledu vašeho kraje					
Předávání expertíz EK nebo EP					
Podpora a prezentace vašeho kraje v EU					
Příprava a realizace seminářů, prezentací a dalších aktivit na témata v zájmu vašeho kraje. Podpora klíčových žadatelů z vašeho kraje o finanční podporu z evropských zdrojů					
Realizace úřednických a studentských stáží v zastoupení vašeho kraje při EU					

- Organizuje či spoluorganizuje vaše kancelář v Bruselu nějaké aktivity pro podporu Vašeho regionu? Př. Festival, koncert, výstava, workshop, školení či jiné? Open Days, Czech Street Party?
- Poskytujete místním subjektům ve vašem kraji nějakou odbornou pomoc? V případě, že ano v jakých otázkách? Př. Podpora evropských projektu?

❖ LOBOVÁNÍ

- Angažuje se vaše kancelář v lobbyingu či snaží se nějak ovlivnit evropský rozhodovací proces?
- Jaká z uvedených cest je pro vás důležitější? Lobování na nadnárodní úrovni, nebo národní?
- Které kanály nejvíce využíváte? EK, EP, ER, VR, národní vláda, nebo jiné?
- Ve kterých oblastech evropských politik se snažíte nejvíce prosazovat svoje zájmy?
- Uveďte konkrétní příklad, ve kterém se vašemu regionu podařilo ovlivnit rozhodovací proces EU? Jednalo se, nebo se stále jedná o nějaký legislativní akt?
- Jak vnímáte aktivity vašeho regionu v oblasti lobování? Na škále (1 - velmi úspěšné až 5 – neúspěšné)
- Vzhledem k blížícímu se konci programovacího období Strukturálních fondů 2007-2013, angažuje se vaše kancelář nějak ve vyjednávání o nových Operačních Programech?
- Pokud máte pravidelné styky s EK? Která generální ředitelství (DG) jsou pro vás důležitá?

❖ SPOLUPRÁCE S PARTNERSKÝMI REGIONY

- Spolupracujete s regiony starých členských států (SČS EU-15), či máte mezi nimi partnery? Pokud ano, v jakých oblastech spolupracujete? Uveďte konkrétní příklad spolupráce.
- Podílelo se vaše zastoupení v Bruselu na tom, aby se Váš region s tímto regionem SČS stal partnerem? Pokud ano uveďte jak?
- Spolupracujete s regiony nových členských států (NČS), či máte mezi nimi partnery? Pokud ano, v jakých oblastech spolupracujete? Uveďte konkrétní příklad spolupráce.
- Podílelo se vaše zastoupení v Bruselu na tom, aby se Váš region s tímto regionem NČS stal partnerem? Pokud ano uveďte jak?

❖ ČLENSTVÍ V SÍTÍCH ČI ASOCIACÍCH

- Je váš region členem některé evropské sítě či asociace? V čem vidíte největší výhody a příležitosti participace členství?
- Jakým způsobem se vaše zastoupení v Bruselu podílelo na tom, aby se váš region stal členem této sítě. Jaké aktivity muselo vaše RK učinit?

❖ OSOBNÍ NÁZOR

- Jaké výhody spatřujete v existenci této formy zastoupení?
- Vnímá by Váš kraj nějaké změny plným ukončením existence Vašeho krajského zastoupení v Bruselu? Šlo by o marginální změny či změny výrazné? Jaké by byly hlavní ztráty, o které by kraj přišel?

Příloha č. 4.: Dotazník pro zástupce krajů v ČR

❖ VŠEOBECNÉ INFORMACE

- Datum vzniku první regionální kanceláře (RK)? Kdy došlo ke změnám a proč?
- Proč se vedení vašeho kraje rozhodlo založit první RK? Jaké byly důvody, motivace?
- Proč se Váš kraj rozhodl zrušit stálé zastoupení?

❖ FORMA ZASTOUPENÍ

- Jakou formu zastoupení vašeho kraje v Bruselu vedení vašeho kraje zvolilo a proč?
- Kdo tyto služby vykonává nyní?
- Považujete tuto formu za efektivní? Uveďte důvody?

❖ KOMUNIKACE

- Kdo je pro vás nejčastějším kontaktním partnerem na evropské úrovni, chcete-li se informovat či prosadit svoje zájmy?
- Představuje pro váš nová forma zastoupení (NFZ) v Bruselu nejčastějšího kontaktního partnera v EU, v případě, že se chcete informovat, či prosadit své zájmy?
- Existují jiné platformy?
- V případě, že chcete kontaktovat poslance EP, člena EK nebo člena Výboru regionu, činíte tak prostřednictvím NFZ – nebo je kontaktujete přímo?
- Máte přímé kontakty na poslance a členy v evropských institucích jako EP, EK či VR?

❖ ČINNOST NFZ

- Jaké jsou jeho mise a hlavní aktivity?
- Rozhoduje krajské vedení o hlavních aktivitách a činnostech?
- Jaké jsou vaše partnerské regiony?

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá prosazováním regionálních zájmů na evropské úrovni. S rostoucím významem stálých zastoupení jednotlivých regionů v rámci kontextu EU, se také pojí relevance tohoto tématu. Pomocí případové studie České republiky se práce zaměří na analýzu krajských zastoupení v Bruselu. Práce bude konceptuálně vycházet z funkční kategorizace činností podle Carolyn Rowe, přičemž bude analyzována platnost modelu na regionální kanceláře ČR. Výzkum se zaměří na to, jakých možností mohou tyto regionální aktéři dosáhnout v prosazování regionálních zájmů v rámci evropské arény rozhodování. Navzdory slabému ústavnímu postavení a podhodnoceným zdrojům se některá česká zastoupení snaží aktivně do procesu evropského vládnutí vstupovat. K získání potřebných dat byla v práci využita metoda řízení rozhovorů a dotazníkového šetření, pomocí níž byly zjištěna zcela nová fakta.

Abstract

This thesis deals with the promotion of regional interests at a larger European level. With the increasing importance of regional representation within the context of EU, the relevancy of this topic is significant. Using a case study of the Czech Republic, the thesis will focus on the analysis of regional representation in Brussels. Conceptually based on the functional categorization of activities by Carolyn Rowe, the validity of the model will be analyzed in the regional offices of the Czech Republic. The research will focus to what extent these regional actors engage in promoting their interests in the European decision-making arena. Despite their weak constitutional position and low resources, some Czech regional offices are trying to engage in EU governance. To obtain the necessary data a method of interviews and questionnaire surveys was used, which revealed entirely new facts.

Prameny a literatura

Prameny

APOSTOLAKIS, Christos: [Does Policy Network Analysis provide an adequate understanding of state-group inter-mediation at the local level?](#) PSA Graduate NetworkCANE Conference 1999, 20 s.

http://www.academia.edu/1151665/Does_Policy_Network_Analysis_provide_an_adequate_understanding_of_state-group_inter-mediation_at_the_local_level (23.5.2013)

BÖRZEL, Tanja A.: What's So Special About Policy Networks? - An Exploration of the Concept and Its Usefulness in Studying European Governance. *European Integration online Papers*, 1, 1997, č. 016; s. 1-28. <http://eiop.or.at/eiop/pdf/1997-016.pdf> (20.5.2013)

Guéguen, Daniel: *Evropský lobbying*. Brno, BMS creative s.r.o. 2008, 140 s.

Dotazník pro CzechReg 2012. http://www.plzensky-kraj.cz/cs/system/files/users/u1005077/dotaznik_pro_czechreg_2012.doc (22.3.2013)

JEFFERY, Charlie: *Subnational Mobilization and European Integration: Does It Make Any Difference?* *Journal of Common Market Studies*, 38, 2000, č. 1, s. 1-23. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1468-5965.00206/abstract> (12.1.2013)

GEORGE, Stephen: *Policy networks and the European Union*. Conference on the European Community Studies Association, 1997. 18 s. http://aei.pitt.edu/2590/1/002824_1.PDF (15.3.2013)

HUYSSSEUNE, Michel - JANS, Theo, M.: *Brussels as the capital of a Europe of the regions? Regional offices as European policy actors*. *Brussels Studies*, 16, 2008, s. 1-11. http://www.brusselsstudies.be/medias/publications/EN_57_BruS16EN.pdf (15.3.2013)

KOHLER-KOCH, Beate: *European Networks and Ideas: Changing National Policies?* *European Integration online Papers*, 7, 2002, č. 6. s. 1-14. <http://eiop.or.at/eiop/pdf/2002-006.pdf> (14.4.2013)

MAHONEY, Christine: *Networking vs. allying: the decision of interest groups to join coalitions in the US and the EU*. *Journal of European Public Policy*, 14, 2007, č. 3, s. 366–383. http://faculty.maxwell.syr.edu/chmahone/Mahoney_JPP_2007.pdf (14.5.2013)

MARKS, Gary: *Structural Policy and Multilevel Governance in the EC*. In: CAFRUNY, Alan W. – ROSENTHAL, Glenda (Edd.): *The State of the European Community*, Vol. 2, *The Maastricht Debate and Beyond*. Boulder Colorado 1993, s. 391-410.

MARKS, Gary et al.: *Competences Cracks and Conflicts: Regional Mobilization in the European Union*. *Comparative Political Studies*, 19, 1996, č. 2, s. 164-192.

MARKS, Gary - HAESLY, Richard - MBAYE, HEATHER A.D.: What Do Subnational Offices Think They Are Doing in Brussels? 23 s.
http://www.unc.edu/~gwmarks/assets/doc/marks.haesly.mbaye.subnational_offices_2002.pdf) (15.3.2013)

MARSH, David - RHODES, Rod A.W.: *Policy Networks in British Government*. Oxford, Clarendon Press 1992. 312 s.

MOORE, Carolyn: *A Europe of the Regions vs. the Regions in Europe: Reflections on Regional Engagement in Brussels*. *Regional and Federal Studies*, 18, 2008, č. 5, s. 517-535.

MOORE, Carolyn: *Beyond Conditionality? Regions from the new EU member states and their activities in Brussels*. European Research Institute University of Birmingham 2006, 33. s.

Odpovědi do Českého rozhlasu: Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu.
http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1667324 (13.2.2013)

PERKMANN, Markus: *Construction of New Territorial Scales: A Framework and Case Study of the EUREGIO Cross-Border Region*. *Regional Studies*, 41, 2007, č. 2, s. 1-47. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1139840 (8.4.2013)

PETERSON, John: *'Policy Networks.'* Institute for Advanced Studies 2003. 29 s. http://www.ihs.ac.at/publications/pol/pw_90.pdf (17.5.2013)

RHODES, Rod A.W.: *Beyond Westminster and Whitehall: The Sub-central Governments of Britain*. London, Routledge 1992, 459 s.

RHODES, R.A.W. – MARSH, David.: *New directions in the study of policynetworks*. *European Journal of Political Research*, 21, 1992, č. 1-2, s. 181-205.

RHODES, Rod A.W.: *Understanding Governance*. Buckingham, Open University Press, 1997, 252 s.

RHODES, R. A. W.: *The New Governance: Governing without Government*. *Political Studies* September 44, 1996, č. 4, s. 649-837.

SCHAEFER, Guenther: *Regions in the Policy Process of the EC - Reflections on the Innovations of the Maastricht Treaty*. EIPASCOPE 1993, 5 s.
[http://www.eipa.eu/files/repository/eipascope/Scop93_3_3\(2\).pdf](http://www.eipa.eu/files/repository/eipascope/Scop93_3_3(2).pdf) (14.4.2013)

TATHAM, Michael. *Going Solo: Direct Regional Representation in the European Union*. *Regional and Federal Studies*, 18, 2008, č. 5, s. 493-515.

Ústava ČR, čl. 4/1997 Sb.

Ústava ČR, zákon č. 129/2000 Sb.

Ústava ČR, zákon č. 231/2002 Sb.

Výroční zpráva Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu 2011, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu 2012, 19 s. http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1667319 (2.2.2013)

Literatura

BACHE, Ian – GEORGE, Stephen: *Politics in the European Union*. Offord, Oxford University Press 2006, 630 s.

BENZ, Arthur – BURKARD, Eberlein: *The Europeanization of regional policies: patterns of multi-level governance*. *Journal of European Public Policy*, 6, 1999, č. 2, s. 329-348.

BOMBERG, Elizabeth – PETERSON, John: *European Union Decision Making: The Role of Sub-national Authorities*. *Political Studies*, 46, 1998, č. 2, s. 219-235. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-9248.00137/abstract>

BOUWEN, Pieter: *Corporate Lobbying in the European Union: The Logic of Acces*. *Journal of European Public Policy*, 9, 2002, č. 3, s. 365–390.

BREUER, Christian B.: *The Regional Puzzle: How Regions and Encompassed Actors are Involved in EU Regional Policy*. Münster, Lit Verlag Dez 2011, 408 s.

BRUNAZZO, Marco: *Regional Europe*. In: CINI, Michelle – PÉREZ-SOLÍRZAN, Nieven (Edd.): *European Union politics (3rd ed.)*. Oxford 2010, 530 s.

WARLEIGH, Alex et al.: *The European Parliament as Entrepreneur: New Trends, New Challenges*. In: WARLEIGH, Alex – FAIRBRASS, Jenny (Edd.): *Influence and Interests in the European Union: The New Politics of Persuasion and Advocacy*. London, Europa publications. s. 75-92.

FIALA, Petr – SCHUBERT, Klaus: *Moderní analýza politiky: uvedení do teorií a metod policy analysis*. Brno, Barrister & Principal 2000, 170 s.

- GREENWOOD, Justin: *Interest Representation in the European Union*. Basingstoke, Palgrave Macmillan 2011, 274 s.
- HIX, Simon: *The Political System of the European Union*. 2. vyd. New York, Palgrave MacMillan 2005, 416 s.
- HEICHLINGER, Alexander: *A Regional Representation in Brussels: The Right Idea for Influencing EU Policy Making?* EIPA, 1999, 32 s.
- HOOGHE, Liesbet: *Subnational mobilization in the European Union*. West European Politics, 18, 1995, č. 3, s. 175-198.
- HOOGHE, Liesbet - MARKS, Gary. *Multi-level governance and European integration*. Oxford, Rowman & Littlefield Publishers 2001, 251 s.
- KARR, Karolina: *Democracy and Lobbying in the European Union*. Frankfurt Campus Verlag 2007, 240 s.
- KEATING, Michael - HOOGHE, Liesbet. *The Politics of EU Regional Policy*. Journal of European Policy, 1, 1994, č. 3, s. 367-393.
- KEATING, Michael - HOOGHE, Liesbet: *By-Passing the Nation State? Regions in the EU Policy Process*. In: RICHARDSON, Jeremy (Ed.): *European Union: Power and Policy-Making*. Routledge 2001, s. 216-229.
- KENIS, Patrick – SCHNEIDER, Volker: *Policy Networks and Policy Analysis: Scrutinizing a New Analytical Toolbox*. In: MARIN, Bernd – MAYNTZ, Renate (Edd.): *Policy Network: Empirical Evidence and Theoretical Considerations*. Frankfurt 1991, s. 25-59.
- KOHLER-KOCH, Beate – EISING, Rainer: *The conceptual challenge of European governance*. In: KOHLER-KOCH, Beate – EISING, Rainer (Edd.): *The Transformation of Governance in the European Union*. London 1999, s. 1-63.
- KOZEL, Roman a kol.: *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. Praha, Grada Publishing 2006, 277 s.
- LAPLANT, James T. a kol.: *Decentralization in the Czech Republic: The European Union, Political Parties, and the Creation of Regional Assemblies*. Publius, 34, 2004, č. 1, 35-51.
- NUGENT, Neil. *The Government and Politics of the EU*. 4. vyd. Basingstoke, Palgrave 1999, 480 s.
- RICHARDSON, Jeremy: *European Union: Power and Policy-Making*. London, Routledge 2001, 424 s.

ROSAMOND, Ben: *Theories of European Integration*. Basingstoke, Palgrave 2000, 240 s.

ROWE, Carolyn: *Regional Representations in the European Union: Between Diplomacy and Interest Representation*. Basingstoke, Palgrave Macmillan 2011, 256 s.

ŠUSTKOVÁ, Markéta: *Regions in the European Arena*. *Contemporary European Studies*, 2, 2008, s. 58.

<http://www.ces.upol.cz/pic/item/pdf/39.pdf> (20.6.2013)

TATHAM, Michael. *Going Solo: Direct Regional Representation in the European Union*. *Regional and Federal Studies*, 18, 2008, č. 5, s. 493-515.

WARLEIGH, Alex.: *The Committee of the Regions*. In: WARLEIGH, Alex (Ed.): *Understanding European Union institutions*. London 2002, s. 177-190.

Internetové stránky

www.eurocities.eu/eurocities/members/member&id=369 (6.3.2013)

www.kr-karlovarsky.cz (8.3.2013)

www.kraj-jihocesky.cz (11.7.2013)

www.kr-kralovehradecky.cz (9.3.2013)

www.kr-moravskoslezsky.cz/ (6.5.2013)

www.kr-olomoucky.cz (1.6.2013)

www.kr-ustecky.cz (7.4.2013)

www.kr-vysocina.cz (2.4.2013)

www.kr-zlinsky.cz/ (3.2.2013)

www.liberec-region.cz/ (13.4.2013)

www.pardubickykraj.cz (15.1.2013)

www.plzensky-kraj.cz (9.5.2013)

www.prague-house.eu/prazsky-dum/ (13.2.2013)

www.regleg.eu (14.3.2013)

www.southern-moravia.eu/?id=129 (15.4.2013)

www.stredocech-eu.cz/ (7.6.2013)

Rozhovory

Rozhovor s Bc. Štěpánem Krajčou, Zastoupení Olomouckého kraje v Bruselu, stážista 14. Ledna 2013 (Archiv autora)

Rozhovor s Ing. Jitkou Zimovou, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu, zástupkyně Ústeckého kraje v Bruselu, 6. Února 2013 (Archiv autora)

Rozhovor s Lukášem Vorlem, Zastoupení Libereckého kraje v Bruselu, vedoucího zastoupení Libereckého kraje v Bruselu 14. Února 2013

Rozhovor s Mgr. Eliškou Buzkovou, Zastoupení Jihomoravského kraje v Bruselu, zástupkyně Jihomoravského kraje v Bruselu 13. Února 2013 (Archiv autora)

Rozhovor s Mgr. Hynkem Böhmem, Institut EuroSchola, bývalý člen zastoupení Moravskoslezského kraje v Bruselu, zároveň projektový manažer a místopředseda Institutu EuroSchola 21. Ledna 2013 (Archiv autora)

Rozhovor s Mgr. Martinou Richtovou Tomšů, Zastoupení kraje Vysočina v Bruselu, zástupkyně Kraje Vysočina v Bruselu 8. Března 2013 (Archiv autora)

Rozhovor s Mgr. Ondřejem Benešíkem, Zlínský kraj, člen Zastupitelstva Zlínského kraje 28. Prosince 2012 (Archiv autora)

Rozhovor s Mgr. Petrem Soukupem, Zastoupení Jihočeského kraje při Evropské unii, ředitel kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu 25. Ledna 2013 (Archiv autora)

Rozhovor s Mgr. Zbyňkem Prokopem, Zastoupení Plzeňského kraje v Bruselu, zástupce Plzeňského kraje v Bruselu 22. Ledna 2013 (Archiv autora)

Rozhovor s MUDr. Martinem Dubem, Zastoupení hl. města Prahy při Evropské unii, diplomat zastoupení HMP v Bruselu 28. Ledna 2013 (Archiv autora)

Rozhovor s Petrem Hunákem, Zlínský kraj, vedoucí oddělení vnějších vztahů Odbor Kancelář hejtmána 29. Ledna 2013 (Archiv autora)

Rozhovor s Petrou Ringrose, Ph. Dr., Evropské hospodářské zájmové sdružení EEI -ACCESS EU!, výkonná ředitelka, v Bruselu dne 14. Června 2013 (Archiv autora)

Dotazníky

Dotazník od Ing. Jitky Zimové, Zastoupení Ústeckého kraje v Bruselu, zástupkyně Ústeckého kraje v Bruselu, 21. Února 2013 (Archiv autora)

Dotazník od Ing. Lydie Stráské, Karlovarský kraj, vedoucí odboru Kanceláře hejtmána a vnějších vztahů, 30. Ledna 2013 (Archiv autora)

Dotazník od Mgr. Elišky Buzkové, Zastoupení Jihomoravského kraje v Bruselu, zástupkyně Jihomoravského kraje při Evropské unii, 6. Února 2013 (Archiv autora)

Dotazník od Mgr. Jakuba Rychteckého, Pardubický kraj, vedoucí oddělení komunikace a vnějších vztahů, 13. Března 2013 (Archiv autora)

Dotazník od Mgr. Michaely Vráželové, Zastoupení Olomouckého kraje v Bruselu, zástupkyně Olomouckého kraje v Bruselu, 11. Února 2013 (Archiv autora)

Dotazník od Mgr. Zbyňka Prokopa, Zastoupení Plzeňského kraje, zástupce Plzeňského kraje v Bruselu 4. Března 2013 (Archiv autora)

Dotazník od MUDr. Martina Duba, Zastoupení hl. města Prahy při Evropské unii, diplomat zastoupení HMP v Bruselu, 21. Února 2013 (Archiv autora)

Dotazník od PaedDr. Vlastislava Kuchaře, Moravskoslezský kraj, vedoucí odboru kancelář hejtmána 4. Února 2013 (Archiv autora)

Dotazník od Petra Soukupa, Jihočeský kraj, ředitel kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu 21. Února 2013 (Archiv autora)

Anotace

Jméno a příjmení autora:	Martina Teschnarová
---------------------------------	---------------------

Název katedry a fakulty:	Katedra politologie a evropských studií Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Markéta Šustková Ph.D.
Rok obhajoby	2013

Název práce:	REGIONY V EVROPSKÉ ARÉNĚ ROZHODOVÁNÍ: PŘÍPADOVÁ STUDIE ZASTOUPENÍ KRAJŮ ČESKÉ REPUBLIKY
Název v angličtině:	REGIONS IN THE EUROPEAN DECISION-MAKING ARENA: A CASE STUDY OF REGIONAL REPRESENTATION OF THE CZECH REPUBLIC
Anotace práce:	Práce se zabývá prosazováním regionálních zájmů na evropské úrovni. Na případové studii českých krajů v Bruselu bude analyzováno, jakými možnostmi české regionální kanceláře dosahují v evropské aréně rozhodování dosáhnout. Práce bude konceptuálně vycházet z funkční kategorizace činností podle Carolyn Rowe, přičemž bude analyzována platnost tohoto modelu na regionální zastoupení ČR
Klíčová slova:	region, regionální zastoupení, regionální kancelář, prosazování zájmů, nové členské státy, evropský rozhodovací proces, více-úrovňové vládnutí, politické sítě, Česká republika, Evropská unie
Anotace v angličtině:	This thesis deals with the assertion of regional interests on a larger European level. The case study of regional representation of the Czech Republic in Brussels will analyse to what extent these regional actors engage in the European decision-making arena. Based on the functioning conceptual model of Carolyn Rowe, the applicability of this model will be examined in the regional offices of the Czech Republic.
Klíčová slova v angličtině:	region, regional representation, regional office, promoting of interest, new member states, European decision-making process, multi-level governance, policy network, Czech Republic, European Union
Přílohy:	4
Rozsah:	165 684, 92 zdrojů

Jazyk:	Čeština
---------------	---------